

Godišnji izvještaj

o radu Privredne komore Crne Gore

2024

PRIVREDNA
KOMORA
CRNE GORE

DOBRO
IZ CRNE GORE

SNAGA
je u svima nama

Za naš razvoj,
kupujmo naše.

SNAGA
je u svima nama

**Godišnji izvještaj o radu
Privredne komore Crne Gore
2024**

SADRŽAJ

7	1.	ORGANI KOMORE, ODBORI UDRUŽENJA I KOORDINACIONI ODBORI
8	1.1	Organi Komore
10	1.2	Odbori udruženja
14	1.3	Koordinacioni odbori
15	2.	UNAPREĐENJE POSLOVNOG AMBIJENTA
16	2.1	Privredno zakonodavstvo
17	2.2	Sastanak privrednika sa predsjednikom Vlade Crne Gore
19	2.3	Saradnja privredne komore sa institucijama i partnerima
20	2.4	Eliminisanje biznis barijera
23	2.5	Istraživanja i analize
25	2.6	Konferencije
29	2.7	Sporazumi o saradnji
30	2.8	Sertifikacija opština sa povoljnim poslovnim ambijentom
31	3.	PROMOCIJA PRIVREDE
32	3.1	Dan Privredne komore Crne Gore
32	3.2	Nagrada Privredne komore Crne Gore
34	3.3	Sajmovi
39	3.4	Kampanja »Snaga je u svima nama« i »Dobro iz Crne Gore«
40	3.5	Digitalna transformacija Privredne komore Crne Gore – Moja eKomora
41	4.	OBRAZOVANJE I LJUDSKI RESURSI
42	4.1	Edukativne aktivnosti
43	4.2	Sistem obrazovanja
44	4.3	Sistem menadžmenta kvalitetom
45	5.	MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI
46	5.1	Poslovni forumi
50	5.2	Međunarodne komorske asocijacije
54	5.3	Multilateralna saradnja
57	5.4	Bilateralni susreti i protokolarne aktivnosti
62	5.5	Evroatlantske integracije
65	6.	PROJEKTI
71	6.1	Projekti koji se realizuju u okviru KIF-a
75	7.	JAVNA OVLAŠĆENJA I POSLOVI ADMINISTRACIJE
79	8.	SUDOVI PRI KOMORI
83	9.	INFORMISANJE I KOMUNIKACIJA SA JAVNOSTIMA

Organi komore odbori udruženja koordinacioni odbori

1

1.1 Organi Komore

Skupština

U 2024. godini održane su dvije sjednice Skupštine Privredne komore Crne Gore.

Izveštaj o radu i Finansijski izvještaj Privredne komore Crne Gore za 2023. godinu usvojeni su na sjednici održanoj 14. marta. Takođe, Skupština je donijela Odluku o izmjenama Odluke o izboru članova Upravnog odbora Privredne komore Crne Gore.

Na sjednici održanoj 12. decembra usvojeni su Program rada i Finansijski plan Komore za 2025. godinu, kao i Odluka o visini, načinu i rokovima plaćanja članskog doprinosa za Privrednu komoru Crne Gore za 2025. godinu.

Imajući u vidu značaj kompanije Luka Bar ad za poslovanje cjelokupne crnogorske privrede Skupština Komore je donijela Odluku o privremenom oslobađanju ove kompanije od obaveze plaćanja članskog doprinosa za period od 1. jula 2024. do 31. decembra 2025. godine. Ova Odluka donijeta je zbog nastanka značajne materijalne štete koju je kompanija pretrpjela u julu 2024. godine usljed orkanskog vjetrova, kada su srušeni tri pretovarna mosta i utovarni toranj za žitarice.

Upravni odbor

Upravni odbor je u prethodnoj godini održao pet sjednica, tri redovne i dvije vanredne, elektronske.

Na sjednici održanoj 7. marta, Upravni odbor je utvrdio predloge Izveštaja o radu i Finansijskog izvještaja za 2023. godinu i razmotrio Informaciju o statusu realizacije projekta "eKomora".

Na vanrednoj elektronskoj sjednici, održanoj 19. marta, donijet je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji Stručne službe Privredne komore Crne Gore, dok je na sjednici održanoj 5. juna Upravni odbor usvojio Pravila o izmjenama Pravila o opštim uslovima prevoza u linijskom drumskom saobraćaju.

Na sjednici održanoj 17. jula, Upravni odbor je razmatrao informaciju "Poslovni ambijent u Crnoj Gori", koja se temelji na anketnom istraživanju sprovedenom u periodu april-maj 2024. godine. Pored toga, analiziran je status realizacije projekta "eKomora", te je donijeta Odluka o obrazovanju Koordinacionog odbora zdravstvenog turizma. Na istoj sjednici prezentovana je "Analiza cijena i poslovanja trgovinskih lanaca u Crnoj Gori", s ciljem da se pruži objektivna slika o uticaju poslovnih politika ovih kompanija na rast cijena roba široke potrošnje.

Nadzorni odbor

U 2024. godini Nadzorni odbor je održao pet sjednica.

Konstitutivna sjednica Nadzornog odbora održana je 1. marta. Za predsjednika ovog organa Komore, koji kontroliše sprovođenje Statuta i drugih opštih akata Komore, kao i finansijsko-materijalno poslovanje, izabran je Nikola Milović, Hipotekarna banka ad Podgorica.

U skladu sa nadležnostima utvrđenim Statutom Komore, Nadzorni odbor je u prethodnoj godini razmatrao Izvještaj o radu i Finansijski izvještaj Komore za 2023. godinu, Program rada Komore za 2025. godinu, kao i Odluku o visini, načinu i rokovima plaćanja članskog doprinosa za 2025. i Finansijski plan Komore za 2025. godinu. Osim godišnjih izvještaja, Nadzorni odbor je razmatrao kvartalne izvještaje o radu i finansijskom poslovanju Komore.

1.2 Odbori udruženja

U Komori djeluje 13 odbora udruženja koji su tokom 2024. godine održali ukupno 52 redovne i 11 elektronskih sjednica.

Prve sjednice većine OU bile su tematskog karaktera, u formi okruglih stolova posvećenih razmatranju Nacrta prostornog plana Crne Gore, realizovanih u saradnji sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, a u okviru javne rasprave.

Privrednici su se upoznali sa predviđenim planskim rješenjima, njihovim efektima, razvojnim potencijalima i izazovima u korišćenju prostora i razvoju različitih privrednih djelatnosti i imali priliku da daju komentare i sugestije na njih.

Izdvajamo da su aktivnosti OU građevinarstva bile posvećene procesu izrade novih zakona kojim se uređuje izgradnja objekata, uređenje prostora i legalizacija objekata čije je predloge pripremilo resorno ministarstvo. Privredna komora dostavila je detaljne komentare, primjedbe i sugestije u kojima je posebno istaknuto, između ostalog, da nije data mogućnost privrednim društvima u privatnoj svojini da pod jednakim uslovima mogu obavljati poslove izrade planskih dokumenata, revizije i nadzora kao i društva u svojini države odnosno lokalne samouprave.

Uvažavajući značaj digitalne transformacije i ključnu ulogu IT sektora u ovom procesu, na sjednici OU bankarstva, drugih finansijskih organizacija i osiguranja istaknuta je potreba za jačom sinergijom banaka i IT sektora, posebno u domenu zakonodavnog okvira čiji je cilj unapređenje sigurnosti platnih transakcija i otvaranje tržišta. Rad ovog OU bio je usmjeren i na pripremu komentara na Predlog zakona o potrošačkim kreditima kojim se, između ostalog, traži brisanje člana kojim se ograničava kamatna stopa što može dovesti do gašenja mikrokreditnih finansijskih institucija u Crnoj Gori i pospješivanja sive ekonomije u dijelu kreditiranja pojedinih subjekata koji jedino na taj način mogu finansirati svoje projekte (početnici u biznisu, poljoprivredni proizvođači i sl.).

Kao rezultat ranije pokrenute inicijative OU bankarstva i Udruženja banaka Crne Gore o uvezivanju baza podataka, potpisan je tripartitni Memorandum o saradnji sa Poreskom upravom Crne Gore. Ovaj sporazum predviđa unapređenje saradnje u oblasti razmjene podataka, što omogućava kvalitetniji uvid u relevantne informacije, uz poštovanje standarda i zakonske regulative, čime se smanjuju rizici poslovanja, stvaraju preduslovi za dalju digitalizaciju finansijskih usluga i povećava efikasnost u utvrđivanju i plaćanju poreskih obaveza.

OU ICT je u proširenom sastavu razmatrao perspektivu ICT sektora u okviru Strategije pametne specijalizacije, što je omogućilo detaljnu analizu potencijala sektora i identifikaciju ključnih pravaca razvoja. Pred Odborom je bio i Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu, i tada je istaknuta potreba za boljom podrškom digitalnim rješenjima i inovacijama u okviru ovog programa. Takođe, privrednici su apelovali da se prilikom kreiranja kreditnog portfolija Razvojne banke Crne Gore posebna pažnja posveti IT sektoru, uz predlog za uvođenje povoljnijih finansijskih modela i olakšica za projekte iz ove oblasti, jer je njegov adekvatan tretman u okviru razvojnih i finansijskih instrumenata ključan za podsticanje inovacija i dalju digitalnu transformaciju.

Program za unapređenje konkurentnosti privrede za 2024. godinu bio je u fokusu zajedničke sjednice odbora udruženja malih i srednjih preduzeća (MSP) i metalurgije i metaloprerađivačke industrije, kada su predstavljene ključne mjere i mogućnosti podrške privrednicima.

Nedostatak kvalifikovane radne snage u Crnoj Gori jedna je od ključnih barijera poslovanju, dok su procedure za angažovanje stranih radnika često duge i komplikovane. S tim u vezi, sjednica OU metalurgije i metaloprerađivačke industrije bila je posvećena analizi ovih izazova, uz učešće predstavnika relevantnih institucija. Tom prilikom privrednici su istakli potrebu za smanjenjem administrativnih prepreka pri zapošljavanju stranaca, kao i potpisivanjem bilateralnih sporazuma sa državama iz kojih bi se angažovala radna snaga, te otvaranjem diplomatsko-konzularnih predstavništava u tim zemljama.

Tema nedostatka radne snage bila je u fokusu i na sjednici OU malih i srednjih preduzeća, kojoj su prisustvovali predstavnici Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kada je istaknuta potreba za stvaranjem povoljnijeg poslovnog okruženja, koje bi omogućilo bolje povezivanje poslodavaca i potencijalnih radnika, kao i potreba za unapređenjem sistema obuka.

Na zajedničkoj sjednici OU trgovine i OU poljoprivrede i prehrambene industrije analizirani su efekti izmjena Odluke o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlje ljudi na poslovanje privrednih subjekata. Izražena je zabrinutost da ograničavanje marži može imati negativne posljedice na likvidnost preduzeća, te dovesti do zatvaranja određenog broja trgovinskih subjekata. Kako bi se pronašlo kompromisno rješenje, formirana je radna grupa sa zadatkom da pripremi predlog nove liste proizvoda. To je rezultiralo donošenjem Odluke kojom su ograničene marže na oko 500 artikala, što je znatno manje u odnosu na prvobitni prijedlog, prema kojem je ograničenje bilo planirano na oko 5.000 proizvoda. Međutim, u avgustu, Vlada je bez prethodnih konsultacija sa privrednim subjektima iz sektora trgovine donijela novu Odluku kojom je dodatno proširen obuhvat artikala na koje su ograničene marže. U svijetlu ovih dešavanja, na sjednici OU trgovine u trećem kvartalu, privrednicima je predstavljena studija Ekonomskog fakulteta „Analiza cijena i poslovanja trgovinskih lanaca u Crnoj Gori – sektor prehrambenih proizvoda i bezalkoholnih pića”, koja je pokazala da sektor trgovine nije generator inflacije, čime su dodatno potkrijepljeni stavovi privrednika u vezi sa štetnim efektima prekomjernih restriktivnih mjera na tržištu.

Rad OU turizma i ugostiteljstva u prvoj polovini 2024. godine bio je, fokusiran na pripremu ljetnje turističke sezone, a poseban izazov predstavljala je najava Javnog poziva za zakup kupališta i drugih dijelova obale za period 2024–2028. kojim su bila predviđena povećanja naknada za zakup morskog dobra i značajno smanjenje bodova ranijim zakupcima. Izražena je zabrinutost zbog dugotrajnih tenderskih procedura, koje bi mogle dovesti do neblagovremenog zaključivanja ugovora i kašnjenja u pripremi plaža za početak sezone. Nakon konsultacija, resorno ministarstvo je donijelo odluku o revidiranju ugovora uz novi cjenovnik do kraja kupališne sezone, odnosno o produženju postojećih ugovora o zakupu plaža. Ipak, uprkos dogovoru da se formira radna grupa koja bi kroz dijalog sa privrednicima pronašla optimalna rješenja, krajem godine je pripremljen novi predlog tendera, na koji je privredni sektor imao brojne primjedbe, što je bila i glavna tema posljednje sjednice OU turizma i ugostiteljstva u decembru 2024. Na sjednicama je analiziran i neuspjeh zimske turističke sezone, te je upućen zahtjev Vladi za pomoć u ublažavanju posljedica loših skijaških uslova. Nastavljena je i praksa promocije turističkih potencijala crnogorskih opština, a privrednicima iz sektora poljoprivrede i prehrambene industrije omogućeno je da prezentuju proizvode kao dio jačanja veze između turizma i domaće proizvodnje. Posebna pažnja posvećena je pitanju aviodostupnosti Crne Gore, koja je ključni faktor u razvoju destinacije i povećanju turističkog prometa. Turistički poslenici na sjednici, u čijem radu je učestvovala i ministarka turizma Simonida Kordić razmotrili povećanje stope PDV-a na smještaj sa 7% na 15% i upozorili da bi to moglo negativno uticati na konkurentnost crnogorske turističke destinacije. Povodom iste teme, održana je i elektronska sjednica OU, na kojoj su usvojeni zaključci upućeni matičnom odboru Skupštine Crne Gore.

Na sjednicama OU špeditera analizirani su izazovi i ograničenja koji su nastali nakon početka primjene Novog carinskog informacionog sistema (CIS), poteškoće u obavljanju špediterskih poslova, uzrokovane tehničkim nedostacima u primjeni sistema; čestim prekidima u njegovom radu, nedostatkom dovoljnog broja carinskih službenika i uvođenjem novih procedura proisteklih iz primjene Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS).

Sjednica OU energetike i rudarstva bila je posvećena prezentaciji kompanije TARA Resources Brskovo Mine na temu: „Novi Rudnik Brskovo: Re-industrijalizacija uz striktne ekološke standarde“. Tom prilikom država je pozvana da iskoristi prirodne resurse u skladu sa evropskim ekološkim standardima, uz nastavak otvorene i konstruktivne rasprave koja bi uključila sve relevantne aktere. Takođe, u okviru IPA projekta, sektoru energetike predstavljena su pravila politike zaštite konkurencije, čime se jačaju kapaciteti privrede i države za njenu primjenu. Odbor je u okviru javnih rasprava, razmotrio Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i Nacrt za-

kona o energetici čiji je cilj integracija crnogorskog energetskog tržišta sa tržištem EU, stabilno snabdijevanje energijom i uspostavljanje konkurentnog i pravednog tržišta. Na jednoj od sjednica analizirano je i stanje u sektoru rudarstva, nafte i gasa, s posebnim naglaskom na intenziviranje aktivnosti na izradi Nacrta zakona o rudarstvu.

OU poljoprivrede i prehrambene industrije je razmatrao Agrobudžet, izvještaje i objavljene pozive u okviru IPARD programa, kao i Analizu poslovanja crnogorske privrede u 2024. godini, uz poseban osvrt na preporuke privrednika za unapređenje ovog sektora.

U okviru OU šumarstva, drvne industrije, grafičke i izdavačke djelatnosti, razmatran je Predlog programa gazdovanja šumama za 2024. godinu, uz osvrt na ključne probleme u sektoru: neprodužavanje ugovora za izvođenje radova koji, usljed vremenskih uslova, nijesu mogli biti završeni, kašnjenje u raspisivanju javnog poziva za dodjelu šuma na korišćenje i smanjenje potražnje za rezanom građom i peletom, što je dodatno otežalo poslovanje. Nakon raspisivanja javnog poziva za dodjelu šuma na korišćenje, na sjednici OU u trećem kvartalu, mali drvoprerađivači su iskazali nezadovoljstvo zbog kašnjenja poziva i kriterijuma koji, prema njihovom mišljenju, favorizuju velike prerađivače, čime mali prerađivači ostaju bez sirovine. Uprkos brojnim sastancima sa resornim Ministarstvom, rješenje nije pronađeno, te je javni poziv ostao na snazi, a ugovori su potpisani u skladu sa njim. U međuvremenu, Uprava za gazdovanje šumama i lovištima raspisala je novi javni poziv, u kojem je ponuđena cijena određena kao jedini kriterijum. Posebna tematska sjednica Odbora bila je posvećena početku izrade Programa razvoja industrije prerade drveta i proizvodnje namještaja za period 2025–2028, uz Akcioni plan za 2025. i 2026. godinu.

OU komunalne privrede razmotrio je Nacrt uredbe o bližim elementima i metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga, kao i Granski kolektivni ugovor (GKU) za stambeno-komunalnu djelatnost. Na sjednicama Odbora istaknuta je potreba za hitnim donošenjem uredbe koja bi jasno definisala metodologiju za određivanje cijena komunalnih usluga, jer trenutni cjenovnici ne odražavaju stvarne troškove poslovanja niti nivo inflacije. Privrednici su ukazali na potrebu za izmjenama Zakona o komunalnim djelatnostima, kako bi se uskladio sa sugestijama i prijedlozima privrede kao i za službenim tumačenjem GKU.

Na sjednici OU saobraćaja, sa predstavnicima Uprave carina, razmatrano je produženje roka za prijavu robe carinskoj ispostavi, koji je prekratak i neophodno je da se ponovo produži sa 24 sata na 72 sata. Nakon konsultacija, Uprava carina je odlučila da rok produži na 48 sati što prema ocjeni prevoznika i dalje nije dovoljno dug rok koji će omogućiti nesmetano poslovanje.

OU MSP je razmotrio uticaj fiskalne politike na poslovanje firmi, uz ocjenu da će usvojena Fiskalna strategija značajno otežati poslovanje i povećati troškove.

Predstavnici sektora organizovali su i aktivno učestvovali na preko 100 različitih sastanaka, sa ciljem unapređenja konkurentnosti crnogorske privrede i rješavanja ključnih pitanja, kao što su bolji pristup izvorima finansiranja, popis poljoprivrede, zaštita konkurencije u sektorima energetike, telekomunikacija, transporta, kao i realizacija projekata koji se finansiraju iz različitih fondova. Posebna pažnja bila je posvećena značaju javnih nabavki u zaštiti konkurencije, kao i ulozi javnih preduzeća u ovoj oblasti.

Kada su u pitanju strateški dokumenti, održani su sastanci u okviru pripreme Strategije zelenog vodonika i nove Strategije pametne specijalizacije, dok je u okviru javne rasprave predstavljen Nacrt strategije stambene politike do 2034. godine.

Grupacije

U Privrednoj komori formirane su grupacije: distributera nafte i naftnih derivate; industrijskih proizvođača pekarskih proizvoda; priređivača igara na sreću i proizvođača kraft piva.

U prethodnoj godini, uz konstitutivne, održane su po tri sjednice Grupacije industrijskih proizvođača pekarskih proizvoda i Grupacije distributera nafte i naftnih derivata, koja je održala i dva radna sastanka, kao i četiri sjednice Grupacije priređivača igara na sreću.

Na sjednicama Grupacije distributera nafte i naftnih derivata razmatrane su ključne teme, uključujući Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, Predlog zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja, Predlog zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima, te Uredbu o formiranju maloprodajnih cijena nafte i naftnih derivata.

U vezi sa Zakonom o obnovljivim izvorima energije, upućene su primjedbe na kratke rokove za dostavu sugestija i nedostatak infrastrukture za primjenu zakona u sektoru trgovine naftnim derivatima. Posebna pažnja posvećena je Predlogu zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima, koji je Vlada utvrdila bez konsultacija s privredom i predstavljao je značajnu barijeru za poslovanje. Komora je uputila inicijativu za povlačenje ovog zakona iz skupštinske procedure, na koju je pozitivno odgovoreno.

Sjednice Grupacije industrijskih proizvođača pekarskih proizvoda bile su fokusirane na nelojalnu konkurenciju među manjim pekarama, kontrolu rada i posjedovanje odgovarajućih dozvola za rad i distribuciju hleba, kontrolu radne snage i druge izazove. Razmatrani su i problemi nedostatka kvalifikovane radne snage, dugi periodi naplate potraživanja i velike količine povrata hljeba iz marketa.

Grupacija priređivača igara na sreću razmatrala je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica koji uvodi dva nova izvora prihoda: prihode ostvarene putem interneta i video igara, kao i od igara na sreću, te Pravilnik o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i priređivanje igara na sreću putem interneta. Zaključci su prosljeđeni matičnom odboru Skupštine Crne Gore. Grupacija je dala mišljenje na Nacrt zakona o igrama na sreću, naglašavajući potrebu za očuvanjem pravne sigurnosti i ekonomske održivosti priređivača igara. Predstavници privrede su ukazali na netransparentnost i kratak period javne rasprave o ovom zakonu, kao i na nedostatak konsultacija sa preduzećima koja se bave ovom specifičnom privrednom djelatnošću.

1.3 Koordinacioni odbori

Koordinacioni odbori (KO) kao posebni oblici organizovanja i rada razmatraju pitanja od značaja i zajedničkog interesa za više oblasti privrede, a u njihovom radu osim predstavnika privrede participiraju predstavnici organa uprave, međunarodnih i nevladinih organizacija. U 2024. godini održane su sjednice koordinacionih odbora za kvalitet, zdravstveni turizam, energetska efikasnost i zaštitu životne sredine, te za žensko preduzetništvo.

Na sjednici Koordinacionog odbora za kvalitet usvojena je Inicijativa za revitalizaciju infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori, a razmatrana je i tema „Akreditacija na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou te uloga multilateralnih sporazuma u oblasti akreditacije“. Predstavnici ovog KO učestvovali su u brojnim sastancima u zemlji i regionu, fokusirajući se na sistem kvaliteta kao ključ za konkurentnost privrede. Takođe, aktivnosti KO bile su usmjerene na obilježavanje Svjetskog dana kvaliteta u novembru, kroz promociju integrisanih sistema menadžmenta u crnogorskim kompanijama i jačanje infrastrukture kvaliteta.

Koordinacioni odbor za energetska efikasnost i zaštitu životne sredine održao je sjednicu posvećenu proširenoj odgovornosti proizvođača za električni i elektronski otpad, te prezentaciji projekta Zero C.

Na sjednici Koordinacionog odbora za žensko preduzetništvo predstavljeni su rezultati istraživanja „Rodni jaz u zaradama u Crnoj Gori“, inicijative „Top Women Business Montenegro“, žig „Ženski biznis“ i udruženje Women on Boards Adria (WOBA). Predstavnice ovog KO učestvovala su na domaćim i regionalnim događajima koji su se bavili standardima i podrškom ženskom preduzetništvu. U okviru projekta NEW ICONS (New Icon Women in South Adriatic Tourism) organizovan je okrugli sto na temu Digitalizacija u turizmu, koji je okupio preduzetnice i predstavnike iz Crne Gore, Italije i Albanije. Takođe, organizovana je studijska posjeta crnogorskih privrednica privrednicama u Bariju, Italija. U saradnji sa Forumom privrednih komora Jadransko-jonskog regiona (Forum AIC) i Privrednom komorom regije Friuli Venezia Giulia, organizovano je učešće na 14. Kongresu preduzetnica u Goriciji, Italija, gdje se diskutovalo o temama poput učešća žena u biznisu i upotrebi vještačke inteligencije u poslovanju. Ovaj skup dio je projekta „Evropska mreža preduzetnika“ (EEN).

Koordinacioni odbor zdravstvenog turizma je u prvoj polovini godine organizovao sjednicu na inicijativu Inovacione radne grupe Ministarstva prosvjete i nauke, posvećenu potencijalima Boke za zdravstveni turizam. Kako je u julu istekao četvorogodišnji mandat ovog KO, Upravni odbor Komore donio je odluku o formiranju novog KO za zdravstveni turizam, koji je održao konstitutivnu sjednicu.

Unapređenje poslovnog ambijenta

2

2.1 Privredno zakonodavstvo

- Tokom 2024. godine na sjednicama organa i tijela Komore, te drugim sastancima, analizirani su propisi sa aspekta njihovog uticaja na poslovanje privrede, inicirano je donošenje novih ili izmjene i dopune važećih zakona i podzakonskih akata, a sve u cilju otklanjanja ograničenja u poslovanju i jačanja konkurentnosti domaće privrede. Propisi koji su, pored ostalih, bili predmet pažnje (važeći, nacrti, predlozi) su:
 - Nacrt zakona o privrednim društvima
 - Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu
 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama
 - Nacrt zakona o energetici
 - Nacrt zakona o rudarstvu
 - Nacrt zakona o strateškim investicijama
 - Nacrt zakona o stalnim sezonskim, privremenim i povremenim poslovima
 - Nacrt zakona o kontroli državne pomoći
 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica
 - Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora
 - Predlog zakona o porezu na dodatu vrijednost
 - Predlog zakona o potrošačkim kreditima
 - Predlog zakona o snabdijevanju naftnim derivatima u slučaju poremećaja u snabdijevanju
 - Predlog zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima
 - Predlog zakona o izgradnji objekata
 - Predlog zakona o uređenju prostora
 - Predlog zakona o legalizaciji bespravnih objekata
 - Predlog zakona o posredovanju u prometu i zakupu nepokretnosti
 - Predlog zakona o šumama
 - Predlog zakona o zdravstvenoj zaštiti
 - Zakon o komunalnim djelatnostima
 - Nacrt zakona o visokom obrazovanju
 - Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o zanatstvu
 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o obrazovanju odraslih
 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija
 - Nacrt zakona o igrama na sreću
 - Pravilnik o tehničkim uslovima za izgradnju sistema neposrednog nadzora i tehničkim uslovima za priređivanje igara na sreću putem interneta
 - Predlog odluke o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine
 - Uredba o formiranju maloprodajnih cijena nafte i naftnih derivata
 - Uredba o bližim elementima i metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga
 - Predlog odluke o izmjenama i dopunama Odluke o privremenim mjerama za ograničavanje cijena proizvoda od posebnog značaja za život i zdravlja ljudi i listi proizvoda
 - Predlog godišnjeg programa gazdovanja šumama za 2024. godinu
 - Granski kolektivni ugovor za stambeno komunalnu djelatnost
 - Javni poziv za zakup kupališta i drugih djelova obale za period 2024-2028. godine
 - Javni poziv za davanje državnih šuma na korišćenje u dubjećem stanju za 2024. godinu.

2.2 Sastanak privrednika sa predsjednikom Vlade Crne Gore

U cilju otvorenog dijaloga o ključnim ekonomskim pitanjima, privrednicima je omogućena direktna komunikacija s predsjednikom Vlade. Tokom prethodne godine održana su tri sastanka na kojima su predstavnici poslovne zajednice iznijeli izazove, predložili rješenja i diskutovali o mjerama za unapređenje poslovnog ambijenta. Ova razmjena mišljenja doprinijela je boljem razumijevanju potreba privrede i definisanju konkretnih koraka za njen dalji razvoj.

Sastanak predsjednice Privredne komore dr Nine Drakić i članova Upravnog odbora Dragana Bokana, Blagote Radovića, Sanje Čalasan i Tomislava Čelebića sa premijerom Miloškom Spajićem i potpredsjednikom Vlade za ekonomsku politiku i ministrom Nikom Gjeloshajem održan je 19. marta. Na sastanku je postignut načelan dogovor o usvajanju vremenski ograničenih mjera za regulisanje trgovačkih marži, s ciljem zaštite standarda građana, uz istovremeno očuvanje ekonomske održivosti privrednih subjekata iz sektora trgovine i proizvodnje. Učesnici sastanka naglasili su značaj kontinuiranog praćenja i sveobuhvatne analize efekata predloženih mjera, kako bi se osigurala njihova efikasnost i sagledali finansijski i fiskalni uticaji na privredu.

Sastanak privrednika sa predsjednikom Vlade i ministrima, posvećen nacrtu Fiskalne strategije za period 2024–2027 održan je 31. jula. Tom prilikom je istaknuto da je izrada ovog dokumenta ključna za stvaranje stabilnog okvira za investitore u naredne tri godine, te da Strategija pruža osnovni scenario fiskalnih kretanja, čime se omogućava jasnija projekcija ekonomskog razvoja države. Naglašena je potreba za uravnoteženim pristupom u vezi sa smanjenjem troškova rada, uz ocjenu da mjere poput povećanja minimalne zarade moraju biti pažljivo odmjerene kako bi se izbjegao negativan uticaj na preduzeća. Ukazano je na potrebu dodatnog razmatranja predloga akciza na mirna vina, imajući u vidu implikacije ove mjere na sektor proizvodnje vina. Tokom sastanka, istaknuta je i potreba za snažnijom kontrolom sive ekonomije i neloyalne konkurencije, kako bi se poboljšali državni prihodi i istovremeno podstakli privrednici sa visokom poreskom disciplinom na dalja ulaganja i zapošljavanje.

Tradicionalni sastanak privrednika sa predsjednikom Vlade i ministrima održan je 27. decembra. Za razgovor o crnogorskoj ekonomiji i predlozima za unaprjeđenje poslovnog ambijenta, Komora je pripremila Analizu poslovanja crnogorske privrede u 2024. godini sa konkretnim preporukama. Tom prilikom bilo je riječi o ekonomskim izazovima sa kojima se suočava Crna Gora i konstatovano je da je crnogorska ekonomija, uprkos globalnim i regionalnim izazovima, tokom tri godine nakon korone bila među najbrže rastućim ekonomijama Evrope, a u 2024. došlo je do usporavanja ekonomske aktivnosti. Istaknut je značaj evropskog puta Crne Gore za privredu, uz ocjenu da će se barijere smanjivati kako se zemlja bude približavala EU i jedinstvenom tržištu. Poseban akcenat tokom diskusije stavljen je na infrastrukturne projekte, uključujući izgradnju dionice autoputa, razvoj aerodroma i modernizaciju Luke Bar, kao i na deficit radne snage, pa je najavljeno usvajanje Zakona o stalnom sezonskom radniku i Zakona o strancima. Još jednom je apostrofirana potreba jačanja saradnje s Vladom, unapređenja poljoprivrede i modernizacije javnih usluga. Zaključeno je da će nastavak evropskog puta Crne Gore, infrastrukturni razvoj, digitalizacija i unapređenje poslovnog okruženja biti prioriteta u narednom periodu, uz očekivanje da će kroz konstruktivan dijalog privrednika s Vladom biti osigurani uslovi za stabilan i održiv ekonomski rast, uz podršku inovacijama i investicijama koje će doprinijeti daljoj modernizaciji crnogorske ekonomije.

2.3 Saradnja privredne komore sa institucijama i partnerima

Tokom protekle godine, Privredna komora Crne Gore je nastavila intenzivnu saradnju sa institucijama i privrednim subjektima u cilju unapređenja poslovnog ambijenta i stvaranja povoljnijih uslova za investicije i ekonomski rast. Kroz niz sastanaka i zajedničkih inicijativa, Komora je aktivno doprinosila rješavanju aktuelnih izazova i razvoju strateških pravaca privrede.

Predsjednica Privredne komore dr Nina Drakić održala je 16. februara sastanak sa direktoricom Agencije za investicije Snežanom Đurović i generalnom direktoricom Direktorata za upravljanje javnim investicijama i politiku javnih nabavki Jelenom Jovetić, o mogućnostima za dalji razvoj investicionih projekata, privlačenja stranih investitora, javno-privatna partnerstva i angažovanje dijaspore. Zaključeno je da su neophodne podsticajne mjere kako bi Crna Gora bila konkurentna u privlačenju investicija.

U cilju unapređenja digitalizacije poslovnih procesa, 9. maja održan je sastanak predsjednice Komore i v.d. direktora Poreske uprave Save Laketića, o poboljšanju razmjene podataka i ubrzanju administrativnih procedura, pri čemu je naglašena potreba za efikasnijim povratom PDV-a kroz analizu rizika.

Privredna komora Crne Gore i Uprava carina nastavile su tijesnu saradnju sa ciljem unapređenja carinskih procedura i ubrzanja trgovinskih tokova. Na sastanku sa v.d. direktorom Vladimirom Bulajićem 14. maja razgovarano je o izazovima u poslovanju zbog ograničenja u Slobodnoj zoni Luke Bar i drugim carinskim ispostavama. Dogovoreni su koraci ka unapređenju digitalizacije i sistematizacije carinskih procedura, a ocijenjeno je da uspostavljanje Novog kompjuterizovanog carinskog tranzitnog sistema (NCTS) može značajno poboljšati efikasnost u carinskom sektoru.

Tokom sastanka čelnika Komore sa predsjednikom Crne Gore Jakovom Milatovićem, održanog 19. juna 2024. godine, istaknuto je da Privredna komora, kao krovna institucija crnogorske privrede, treba da ima značajniju ulogu u kreiranju ekonomskih politika, te naglašena potreba za efikasnijim radom državne administracije, koja će pružati podršku privredi u unapređenju poslovnog ambijenta.

Predstavnici Komore, na sastanku održanom 20. septembra, razgovarali su sa ministrom rudarstva, nafte i gasa Admirom Šahmanovićem, o potrebi za aktivnim učešćem privrede u procesu izmjena i dopuna Zakona o rudarstvu, a sve u cilju dobijanja regulative koja je u skladu sa potrebama privrede.

Na sastanku sa ministarkom rada Naidom Nišić i direktorom Zavoda za zapošljavanje mr Davidom Perčobićem, 12. septembra, razgovarano je o neophodnosti donošenja Zakona o stalnom sezonskom radniku i digitalizaciji Zavoda za zapošljavanje, te dogovoreno organizovanje okruglih stolova i konferencija na ove teme.

Sastanak sa ministarkom saobraćaja Majom Vukićević, održan je 18. novembra, i tom prilikom je istaknuta potreba za unapređenjem avio-dostupnosti Crne Gore, rekonstrukcijom željezničke infrastrukture i modernizacijom Luke Bar, uz konstataciju da su privrednici spremni da pruže podršku kroz subvencije i učestvuju u planiranju investicija u saobraćajni sektor.

Unapređenje zakonodavnog okvira u sektoru komunalnih djelatnosti i obezbjeđenje finansijskih sredstava za održivost kompanija u ovom sektoru bile su teme sastanaka održanog 25. novembra sa ministrom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjanom Čulafićem. S tim u vezi, ministar je izrazio podršku aktivnostima Komore na ovom polju i saglasio se da je neophodno nastaviti intenzivne konsultacije sa privrednicima kako bi se iznašla najbolja rješenja.

2.4 Eliminisanje biznis barijera

Privredna komora je kroz dijalog sa nadležnim institucijama aktivno radila na eliminisanju biznis barijera, s ciljem stvaranja povoljnijeg poslovnog okruženja i unapređenja konkurentnosti privrede. Tokom godine pokrenute su brojne inicijative u pravcu smanjenja administrativnih prepreka, prilagođavanja regulative realnim potrebama privrede, poboljšanja infrastrukturnih uslova, kao i obezbjeđivanja konkurentnijih uslova za poslovanje domaćih preduzeća. Neke od njih su:

Inicijativa za usklađivanje početnih cijena sa cijenama drvnih sortimenata u regionu i uključivanje ostalih predloga privrede u Predlog godišnjeg programa gazdovanja šumama za 2024. godinu

Na sjednici Odbora udruženja šumarstva, drvne industrije, grafičke i izdavačke djelatnosti razmatran je Predlog godišnjeg programa gazdovanja šumama za 2024. godinu. Tokom rasprave, privrednici su istakli da su početne cijene predviđene u programu nerealne i neodržive, upozoravajući da bi njihovo sprovođenje moglo dovesti do poslovanja sa gubicima u sektoru drvoprerađivačke industrije. Takođe, članovi Odbora su naglasili potrebu za maksimalnim iskorišćenjem drvne mase koja nije realizovana u prethodnim godinama, kao i za smanjenjem početnih cijena za drvenu zapreminu iz 2022. i 2023. godine koja nije data na korišćenje.

Privrednici su istakli i potrebu za blagovremenim doznačavanjem drvne mase predviđene za sanitarnu sječu i njenom prodajom putem aukcija. U vezi sa drvnom zapreminom predviđenom za snabdijevanje stanovništva u ruralnim područjima, ukazali su na mogućnost neobjektivne konkurencije i pojavu sive ekonomije, te zatražili smanjenje predviđene količine.

Dodatno, s obzirom na to da još uvijek nisu produženi ugovori za izvršenje radova privrednim društvima koja zbog vremenskih uslova nisu završila sječu, izvoz i otpremu do 1. avgusta i 31. decembra 2023. godine, privrednici su tražili hitno produženje ugovora kako bi se omogućilo završavanje započetih aktivnosti.

Inicijativa za odlaganje početka primjene člana 4. tačka 1. podtačka 1.2. Odluke o naknadi za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara

Predstavnici turističkih agencija sa teritorije Opštine Kotor istakli su izazov koji za njihovo poslovanje predstavlja primjena člana 4, tačka 1, podtačka 1.2. Odluke o naknadi za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara („Sl. list CG“, br. 011/24), koja je stupila na snagu 9. marta 2024. godine.

Povećanje naknade za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara na početku ljetnje sezone znači poslovanje s gubicima, s obzirom na to da su cijene aranžmana već bile ugovorene ranije. Svi ugovori za sezonu 2024. zaključeni su u jesen 2023. godine, na osnovu tada važeće Odluke, dok je početkom primjene nove Odluke naknada za prevoz putnika autobusima i putničkim vozilima višestruko uvećana. Turističke agencije bi naknadu predviđenu novom Odlukom mogle u svoje cijene uključiti tek za aranžmane za 2025. godinu.

S obzirom na to da turistička privreda zahtijeva dugoročno planiranje, te kako bi se uzele u obzir njene poslovne specifičnosti, predloženo je da se primjena predmetne Odluke odgodi.

Inicijativa za obezbjeđenje završetka svih građevinskih radova i infrastrukturnih projekata za početak ljetnje sezone

U skladu sa zaključkom sa sjednice Odbora održanja turizma i ugostiteljstva, upućena je inicijativa Ministarstvu saobraćaja i pomorstva za preduzimanje aktivnosti na pripremi turističke destinacije za ljetnju sezonu. Zaključeno je da je za uspješan početak turističke sezone ključno blagovremeno završiti sve građevinske radove i infrastrukturne projekte, te realizovati sve planirane aktivnosti. Posebno je istaknuta hitnost stavljanja u funkciju putnog pravca iz Srbije prema Beranama i

Rožajima, kako bi se omogućila bolja povezanost sjevera i juga i time osigurao uspješan početak sezone. Takođe, tražena je informacija o statusu puta Mojkovac – Đurđevića Tara, koji je trenutno zatvoren, jer prohodnost ovog puta direktno utiče na pristup ključnim turističkim destinacijama, kao što su kanjon rijeke Tare, most na Tari i Nacionalni park Durmitor.

S obzirom na to da je adekvatna infrastruktura ključna za unapređenje turističke ponude, predloženo je formiranje međuresorne komisije koja bi pratila dinamiku realizacije infrastrukturnih projekata u turističkim centrima.

Inicijativa za donošenje Odluke o privremenom viznom režimu za strane državljanje

Kako bi se uspješno pripremila ljetnja turistička sezona, upućena je inicijativa Ministarstvu vanjskih poslova za uvođenje bezviznog režima tokom ljetnje sezone, kao i donošenje odluke o privremenom viznom režimu za određena emitivna tržišta, uključujući UAE, Egipat, Maroko, Kazahstan, Azerbejdžan, Uzbekistan, Jermeniju i Saudijsku Arabiju. Ovaj prijedlog utemeljen je na uspješnoj prethodnoj ljetnjoj sezoni, koja je omogućena viznom liberalizacijom, što je doprinijelo dolasku više od 40.000 gostiju sa novih tržišta. U skladu sa inicijativom, Vlada je donijela novu Odluku o privremenom viznom režimu, koja obuhvata većinu zemalja iz inicijative.

Inicijativa za produženje važećih ugovora o zakupu kupališta u 2024. godini

Jedan od ključnih izazova za turističke poslenike predstavljala je najava Javnog poziva za zakup kupališta i drugih dijelova obale za period 2024-2028. godine, koji je raspisalo JP Morsko dobro. Ovaj poziv uključivao je, između ostalog, povećanje početnih naknada za zakup morskog dobra i značajno smanjenje „referenci“ zakupcima koji su dobijali bodove na osnovu prethodnog petogodišnjeg perioda zakupa.

Nakon održanih sjednica OU turizma i ugostiteljstva, kao i dodatnih sastanaka sa nadležnim institucijama, privrednici su izrazili opravdanu zabrinutost da zbog dugotrajnih tenderskih procedura ugovori o korišćenju morskog dobra za period 2024-2028. neće biti potpisani do 1. maja, što bi moglo dovesti do nepripremljenosti plaža za početak ljetnje sezone.

Kao odgovor na ovu zabrinutost, upućena je inicijativa Vladi i resornom Ministarstvu da se revidiraju ugovori uz novi cjenovnik do kraja kupališne sezone, te da se omogući JP Morskom dobru da produži postojeće ugovore o zakupu plaža. Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine pozitivno je odgovorilo na inicijativu i odobrilo produženje ugovora.

Inicijativa za rešavanje izazova sa kojima se susrijeću članovi Udruženja štampara Crne Gore

Upravi za inspeksijske poslove upućena je inicijativa za rješavanje problema s kojima se suočavaju privredni subjekti iz sektora grafičke i izdavačke djelatnosti.

Naime, od nadležnih organa je zatraženo da svoju grafičku djelatnost registruju kao trgovinu, što je izazvalo značajne poteškoće u njihovom poslovanju. Posao štamparija karakteriše visoka specifičnost, jer svaki proizvod predstavlja jedinstven proizvod namijenjen samo jednom kupcu ili naručiocu. Ova specifičnost čini primjenu zakonodavstva koje reguliše djelatnost trgovine izuzetno složenom, budući da nije moguće unaprijed odrediti cijenu proizvoda.

Na ovu inicijativu, Uprava za inspeksijske poslove odgovorila je pozitivno i organizovan je sastanak na kojem su dogovoreni dalji koraci kako bi se na odgovarajući način tretirala ova djelatnost.

Inicijativa za izmjenu akcize na kraft pivo i učešće predstavnika privrede u radnoj grupi za izradu izmjene Zakona o akcizama

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama (“Sl. list CG”, br. 076/20) propisano je da se akciza na zanatsko (kraft) pivo plaća prema zapreminskom sadržaju alkohola, u iznosu od 50% od visine akcize na piva. Članom 45b ovog zakona definisano je da mali nezavisni proizvođači piva, koji godišnje stave na tržište do 5.000 hl piva, predstavljaju privredna društva, druga pravna lica ili preduzetnike koji se bave proizvodnjom piva za dalju distribuciju.

U Crnoj Gori trenutno funkcioniše devet zanatskih pivara koje zapošljavaju više od 50 radnika, a same su finansirale nabavku opreme za proizvodnju piva u vrijednosti od oko 2,5 miliona eura. Ukupna godišnja proizvodnja kraft piva iznosi oko 5.500 hl, što čini oko 1,7% proizvodnje piva u najvećoj crnogorskoj pivari i manje od 1% ukupne potrošnje piva u zemlji.

S obzirom na to da je proizvodnja kraft piva još uvek mlada privredna grana sa relativno malim obimom proizvodnje, na konstitutivnoj sjednici Grupacije donesen je zaključak da se uputi inicijativa Ministarstvu finansija sa zahtjevom za izmjenu člana 45b na način da:

- male zanatske pivare koje proizvode do 5.000 hl piva budu oslobođene plaćanja akcize na pivo,
- zanatske pivare koje proizvode od 5.000 hl do 10.000 hl piva plaćaju trećinu akcize,
- zanatske pivare koje proizvode više od 10.000 hl piva plaćaju polovinu akcize.

Takođe, uz ovu inicijativu, Ministarstvu finansija je upućena i molba za uključivanje predstavnika privrede u Radnu grupu za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama.

Inicijativa za povlačenje iz procedure Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima

U cilju unapređenja poslovnog ambijenta, Privredna komora organizovala je sjednicu Grupacije distributera nafte i naftnih derivata, na kojoj je razmatran Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima. Nakon diskusije, članovi Grupacije su jednoglasno zaključili da je potrebno povući ovaj predlog zakona iz skupštinske procedure. Shodno tome, upućena je inicijativa predsjedniku Vlade, predsjedniku Skupštine i Kolegijumu predsjednika Skupštine za povlačenje predmetnog zakona iz dalje procedure.

Prema mišljenju privrednika, ovaj zakon je pripremljen na netransparentan način, bez učešća predstavnika privrede, zbog čega su određene odredbe nejasno definisane i predstavljaju značajnu poslovnu prepreku za subjekte u ovom sektoru.

2.5 Istraživanje i analize

Aktivnosti Komore u 2024. godini bile su usmjerene na praćenje i analizu privrednih kretanja u Crnoj Gori, zemljama u okruženju i globalno, te informisanje članica i ostalih zainteresovanih subjekata o aktuelnim kretanjima, a sve u cilju boljeg razumijevanja ekonomske stvarnosti.

U skladu sa programskim zadacima, urađena je sveobuhvatna analiza poslovanja crnogorske privrede u 2024. godini, koja pruža detaljan pregled globalnih i regionalnih ekonomskih prilika, kao i makroekonomskih kretanja unutar Crne Gore. Poslovanje privrede analizirano je po sektorima, s naglaskom na ostvarene rezultate, najveće izazove u poslovanju i potencijale za dalji rast i razvoj. Takođe, obuhvaćen je i poslovni ambijent, uključujući istraživanje koje je Komora sprovela u saradnji sa Institutom Damar, zakonodavni okvir kroz analizu propisa razmatranih tokom godine, kao i prijedloge za njihov dalji razvoj. Razmatrani su i uticaj obrazovnog sistema na privredu i ključne poslovne barijere. Dokument je obuhvatio preporuke za unapređenje poslovnog ambijenta i konkurentnosti, kako na opštem nivou, koji utiče na cijelu privredu, tako i specifično po sektorima. Na kraju, kao prilog dokumentu, predstavljena je analiza finansijskih iskaza za 2023. godinu.

Pored toga, tokom 2024. godine pripremljena je informacija o makroekonomskim kretanjima za 2023. godinu, kao i kvartalne informacije. Ove informacije obuhvataju makroekonomske prilike prikazane kroz sagledavanje trendova i međusobnog uticaja indikatora (BDP, tržište rada, cijene, proizvodnja, robna razmjena sa inostranstvom, realni i finansijski sektor, strane direktne investicije, tekući račun platnog bilansa, javni dug, blokirana preduzeća).

Tokom aprila i maja 2024. godine Privredna komora je sprovela istraživanje o poslovnom ambijentu. Upitnik je obuhvatio 107 pitanja razvrstanih u osam oblasti¹ koje determinišu uslove poslovanja u Crnoj Gori, kao i dvije dodatne oblasti koje se odnose na biznis barijere i očekivanja u narednom periodu. Prikupljeni su odgovori od 286 kompanija, iz svih gradova i djelatnosti, a zastupljene su i različite veličine (od mikro do velikih).

Dobijena ocjena poslovnog ambijenta je umjereno nepovoljna (2,37), što je na skoro istom nivou kao prethodne godine (2,41).

Rezultati istraživanja prezentovani su na sjednici Upravnog odbora 17. jula i na sastanku sa medijima 24. jula, dok je publikacija objavljena na našem i engleskom jeziku.

Pripremljena je detaljna analiza finansijskih iskaza za 2023. godinu, uz poređenje sa podacima iz prethodne godine. Analiza obuhvata pregled podataka po regijama, gradovima, veličini kompanija i vrstama djelatnosti.

Uz ovu analizu, pripremljeni su i sažeti pregledi poslovanja državnih preduzeća, kao i najvećih trgovačkih kompanija u zemlji.

Tokom izvještajnog perioda ažurirana je brošura “Crna Gora – Vaš partner”. Brošura pruža pregled ključnih makroekonomskih indikatora, informacije o stanju i potencijalima pojedinih sektora privrede, pregled dostupnih podsticaja na lokalnom i državnom nivou, te detalje o poreskom sistemu, spoljnotrgovinskom okviru, postupku registracije preduzeća i drugim relevantnim temama.

¹ Poreski sistem, javne nabavke, tržište rada, infrastruktura, administracija, vladavina prava, digitalizacija i digitalna transformacija, pristup izvorima finansiranja

Top Business Montenegro 2024

U okviru inicijative “Top Business Montenegro”, Privredna komora Crne Gore, kao institucionalni partner ovog projekta, aktivno doprinosi promociji izuzetnosti u poslovanju, profesionalnosti i transparentnosti finansijskog izvještavanja. Njeno angažovanje značajno je doprinijelo uspjehu i prepoznatljivosti ove inicijative u poslovnoj zajednici.

Predsjednica Komore dr Nina Drakić učestvovala je na panelu “Investicioni ambijent u Crnoj Gori – kako sa riječi preći na djela?”, gdje je istakla značaj stabilnosti, vladavine prava i definisanja prioriteta sektora pogodnih za ulaganja. Naglasila je da Crna Gora ima povoljan poreski sistem, ali da je potrebno dodatno unaprijediti strukturu stranih investicija i stvoriti bolje uslove za razvoj ključnih sektora poput poljoprivrede, prerađivačke industrije, IT-a i energetike.

Poslovna 2023. godina pokazala je rast prihoda i neto dobiti crnogorskih preduzeća, dok su kroz projekat TBM prepoznata i nagrađena najuspješnija preduzeća. Na svečanosti održanoj 4. juna na Imanju Knjaz, dodijeljena su ukupno 21 priznanja TBM Awards 2024, uključujući četiri priznanja po osnovu veličine preduzeća, petnaest za ključne djelatnosti crnogorske privrede, kao i priznanja za najvećeg poslodavca i najbolje novoosnovano preduzeće.

Takođe, 3. juna predstavljeni su nalazi ekonomske analize „Top Business Montenegro“, koja je potvrdila da je 2023. godina bila jedna od najuspješnijih za crnogorska preduzeća, iako su i dalje prisutni izazovi vezani za strateško upravljanje ekonomskim razvojem.

Top Women Business Montenegro 2024

U okviru inicijative Top Women Business Montenegro 2024., čiji je Privredna komora institucionalni partner, potpredsjednik Dragan Kujović učestvovao je 29. oktobra na panel diskusiji “Rast ženskog biznisa – da li je podrška dovoljna?”, gde je istakao da kontinuirani rast broja kompanija u vlasništvu žena potvrđuje efikasnost sistema podrške preduzetnicama u Crnoj Gori. U diskusiji su učestvovali i Ratko Nikolić (BI Consulting), Ekaterina Panikova (UNDP), Ana Kentera (MFI Alter Modus), Martin Leberle (NLB Banka), Marija Šuković (Sekretarijat Savjeta za konkurentnost) i Anđela Gajević (Ministarstvo ekonomskog razvoja), koji su analizirali aktuelne izazove i perspektive ženskog preduzetništva.

Kao kruna aktivnosti tokom 2024. godine, 22. novembra u Podgorici su uručena priznanja Top Women Business Montenegro 2024. za najuspješnije žene u biznisu. Generalni sekretar Privredne komore Mitar Bajčeta uručio je nagradu za najuspješnije malo preduzeće PZU Apoteka – Drogerija Dama, dok su priznanja u kategoriji najuspješnijih preduzeća u vlasništvu žena pripala firmama Optimum Company, Škorpion, S Press +, Markas i ETC. Priznanja su uručivali predstavnici UNDP-a, EBRD-a, NLB Banke, Savjeta za konkurentnost i BI Consultinga.

EEPA 2024

Privredna komora Crne Gore, u svojstvu nacionalnog koordinatora, aktivno je učestvovala u realizaciji projekta Takmičenje za najbolju ideju u oblasti promocije preduzetništva (EEPA 2023). Inicijativu je pokrenula Evropska komisija sa ciljem da prepozna i nagradi izuzetne primjere podrške i promocije preduzetništva širom Evrope. Evropsko priznanje pobjednicima donosi značajnu vidljivost i promociju, a istovremeno predstavlja pozitivan primjer koji inspiriše druge da pokrenu vlastiti biznis. Uloga Privredne komore Crne Gore obuhvatala je promociju projekta putem raspisivanja poziva, uspostavljanje komunikacije sa potencijalnim kandidatima, kao i selekciju nacionalnog pobjednika koji će predstavljati Crnu Goru na evropskom nivou.

Crnogorski kandidat u 2024. godini bio je projekat Univerziteta Donja Gorica pod nazivom International Market of Entrepreneurial Ideas – IDEALAND. Projekat Međunarodno tržište preduzetničkih ideja prepoznat je kao najinovativniji projekat za podršku startup idejama u regionu. Ovaj projekat omogućava mladim preduzetnicima, srednjoškolicima i studentima, da predstave svoje ideje investitorima i predstavnicima uspješnih kompanija iz Crne Gore i šire. Kroz takmičenja i prezentacije, mladi preduzetnici imaju priliku da dobiju finansijsku podršku za dalji razvoj svojih ideja. Ključna vrijednost projekta leži u njegovoj samoodrživosti, jer učesnici koji su bili na strani ponude, sada često prepoznaju važnost investiranja u nove ideje, čime stvaraju kružnu mrežu uspješnih preduzetnika koji podržavaju mlade i investiraju u buduće inovacije.

2.6 Konferencije

Konferencija o ekonomiji

Međunarodna konferencija o ekonomiji „Montenegro 2024“, koju je organizovala Privredna komora Crne Gore, održana je 22. i 23. oktobra u hotelu Splendid u Budvi. Ovo je bio jedan od najvažnijih ekonomskih događaja u regionu, koji već 13 godina okuplja donosiocje odluka, renomirane privrednike, ekonomske stručnjake i predstavnike civilnog društva. Tema konferencije bila je „Decenija Berlinskog procesa“, a suorganizator je bio Istočni odbor njemačke privrede, poslovna asocijacija koja se već duže od sedam decenija bavi povezivanjem njemačkih kompanija sa tržištem i kompanijama zemalja jugoistočne Evrope.

Na otvaranju Konferencije govorili su predsjednica Komore dr Nina Drakić, predsjednik Vlade Crne Gore Miloško Spajić, predsjedavajućeg Istočnog odbora Philipp Haußmann, predsjednik Eurochambresa Vladimir Dlouhy i državni sekretar Saveznog ministarstva za ekonomiju i klimatske akcije Sven Giegold.

Tokom Konferencije, u okviru pet panela koji su se bavili pitanjima učinaka i perspektive Berlinskog procesa, zelene transformacije, e-trgovine, te izazova sa kojima se suočava tržište rada učestvovalo je 30 predstavnika vlada, privrede, međunarodnih organizacija, univerzitetskih profesora i eksperata za različite oblasti. Pored ovoga, na dnevnom redu je bila i evropska perspektiva regiona o kojoj je kao specijalni gost govorio glavni pregovarač Crne Gore sa Evropskom unijom, Predrag Zenović.

Više od 400 učesnika iz 16 zemalja zapadnog Balkana i Evropske unije pratilo je rad Konferencije. Privrednici su, kao i tokom ranijih izdanja ovog skupa i ovogodišnji iskoristili za B2B razgovore koji su se dešavali na marginama Konferencije.

Zaključke i preporuke 13. međunarodne Konferencije o ekonomiji „Montenegro 2024“, na temu „Decenija Berlinskog procesa“ tradicionalno je saopštio prof. dr Saša Popović sa Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore, a one glase:

- Tokom protekle decenije Berlinski proces, kao regionalna platforma, opravdao je političke ambicije, iako nije rezultirao visokim stepenom regionalne ekonomske integracije. Zapadni Balkan ovaj proces želi da vidi ne samo kao način za sopstvenu internu integraciju, već i kao način izgradnje partnerskog odnosa sa Evropskom unijom, do potpune integracije sa njom.
- Neophodno je dalje unapređenje dijaloga o regionalnoj saradnji kao preduslova svih drugih inicijativa i značajno veći nivo implementacije usvojenih rješenja ka uspostavljanju jedinstvenog integralnog tržišta u regionu.
- ZB6 ekonomija u prosjeku je rasla 3,1% godišnje u poslednjih 10 godina, čime se region branio od emigracija, posljedica COVID krize i visoke inflacije, dok je prosjek EU u posmatranom periodu bio 2%. Brži rast, ali ne i brži progres.
- Karbonski intenzitet ZB6 regiona u poređenju sa EU je četiri puta veći i sporije opada od EU prosjeka. Ukoliko u narednoj dekadi ne bude značajnijih promjena u regionu, vremenom će karbonski intenzitet udaljiti ZB6 region od EU.
- Uprkos ugovoru o slobodnoj trgovini (CEFTA), evidentno je odusustvo progressa u regionalnoj trgovinskoj integraciji, kao posljedica značajnih neocarinskih barijera.
- Unapređenje zakonskog okvira za biznis i harmonizacija pravne regulative sa zakonodavstvom Evropske unije i dalje je važan preduslov za ekonomski prosperitet Zapadnog Balkana, uprkos signalima evropskih biznisa o pretjeranoj regulativi koja može dobiti karakteristike biznis barijere.
- Posljednjih godina protekle dekade ZB6 region uspio je da privuče relativno visok nivo stranih direktnih investicija, što je rezultat nižih troškova radne snage, većih poreskih podsticaja

i manjih regulatornih ograničenja za strane investitore. Strane direktne investicije podstiču ekonomske performanse regiona.

- Ukidanje roaminga u mobilnoj komunikaciji u okviru ZB6 regiona imalo je pozitivan uticaj na komunikacionu integraciju regiona i pokazalo prednosti povezivanja regiona u smislu protoka informacija, kao preduslova za protok roba, usluga, rada i kapitala. Ova inicijativa može poslužiti kao uspješan primjer za ukidanje poslovnih barijera unutar WB6 regiona.
- ZB6 region je emigraciono intenzivan i postoji realna opasnost od manjka kvalifikovane radne snage u budućnosti. Preporuka je donosiocima odluka da u kreiranju socio-ekonomskih politika s visokim prioritetom traže rješenje za ovaj problem.
- Energetski sektor regiona i process tranzicije ka zelenoj ekonomiji umnogome zavise od modernizacije, unapređenje mreža i skladišnih kapaciteta, što upućuje na zaključak da su u ovom sektoru neophodne dodatne investicije.
- Za veći priliv privatnih investicija u zelenu tranziciju neophodan je doprinos javnog sektora u smislu kreiranja okvira za deriskiranje investicija.
- C-BAM, odnosno taksa na ugljenik sadržan u proizvodima koje uvozi EU, a koja će početi da se primjenjuje od januara 2026. godine poziv je za buđenje privreda ZB kako bi postale konkurentne na EU tržištu.
- Berlinski proces nije pojednostavio prekogranični segment online trgovine, a on čini jedan od stubova zajedničkog regionalnog tržišta.
- Tehničke i infrastrukturne barijere ne postoje za online trgovinu u ZB6 regionu. Glavni izazovi su harmonizacija legislative i edukacija kako privrede tako i krajnjih korisnika proizvoda.
- Sve što uradimo po pitanju pojednostavljenja prekogranične trgovine uopšte i online trgovine u okviru WB6 regiona podići će nivo spremnosti svake zemlje kandidata za pridruživanje evropskom tržištu.
- Formalizacija e-trgovine rješava veliki problem trgovine u svojoj zoni, koja se odvija na socijalnim mrežama i podstiče fiskalnu i poslovnu kulturu.

Dan uoči Konferencije o ekonomiji Montenegro 2024, održana je konferencija na temu “Zeleni horizonti ekonomskog razvoja”, koju je organizovala Komora u okviru HUB-a cirkularne ekonomije.

Zeleni horizonti ekonomskog razvoja

Regionalna konferencija „Zeleni horizonti ekonomskog razvoja”, održana je 21. oktobra u Budvi, kao važna aktivnost HUB-a cirkularne ekonomije. Događaj je okupio brojne stručnjake iz različitih sektora, predstavnike privrede, akademske zajednice, međunarodnih organizacija i NVO, kako bi se promovisale održive ekonomske prakse i razmotrila konkretna rješenja koja mogu unaprijediti ekonomski razvoj kroz koncept zelene i cirkularne ekonomije.

Konferenciju je otvorila predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić, ističući značaj tema koje su bile u fokusu skupa, posebno u kontekstu globalnih izazova koji utiču na privredu, zajednice i životnu sredinu. Naglasila je da klimatske promjene, rastuće zagađenje i pritisci na prirodne resurse predstavljaju ne samo ekološke, već i ekonomske rizike, te da Komora prepoznaje ključnu ulogu kompanija u tranziciji ka zelenoj ekonomiji i nastavlja da pruža podršku privrednicima kroz informisanje, edukaciju, međunarodnu saradnju i podsticanje inovativnih i održivih poslovnih praksi.

Uvodno izlaganje imao je ministar ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Damjan Ćulafić, koji je govorio o značaju cirkularne ekonomije i održivog upravljanja resursima, te istakao da je usvajanje Zakona o upravljanju otpadom značajan korak ka implementaciji cirkularne ekonomije.

Konferencija je realizovana kroz tri panela: Zeleni ciljevi: Postavljanje prioriteta za održivu budućnost, Dekarbonizacija: od smanjenja emisija ugljenika do evolucije poslovanja i Ubrzanje zelene tranzicije: Aktiviranje potencijala privatnog sektora.

Uticaj inovativnih tehnologija na održivi razvoj

Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa Udruženjem francusko-crnogorskih preduzeća i La French Tech Podgorica, organizovala je 5. aprila konferenciju o novim tehnologijama pod nazivom “Uticaj inovativnih tehnologija na održivi razvoj”. Cilj konferencije bio je razmatranje mogućnosti za unapređenje društvenog i ekološkog uticaja tehnoloških startapova, prilagođenih stvarnim potrebama i kapacitetima državnih institucija i kompanija.

Konferencija je pružila priliku stručnjacima iz različitih oblasti da zajednički rade na pronalaženju rješenja koja će doprineti održivom razvoju, kao i da otvore prostor za predstavljanje dobrih praksi i direktne razgovore između privrednika iz Crne Gore i Francuske.

Korporativno upravljanje u državnim preduzećima u Crnoj Gori

Predsjednica Privredne komore dr Nina Drakić učestvovala je 4. septembra na panelu “Korporativno upravljanje u državnim preduzećima u Crnoj Gori” u okviru platforme Razgovor sa Predsjednikom, koja je bila posvećena razmatranju različitih pristupa i dosadašnjih praksi u ovoj oblasti. U svom izlaganju, predsjednica Drakić osvrnula se na razlike između korporativnog upravljanja u privatnim i državnim preduzećima, ističući značaj primjene smjernica korporativnog upravljanja OECD-a. Takođe, ukazala je na izazove, ali i prilike za unapređenje ove oblasti, naglašavajući da efikasno korporativno upravljanje može biti ključ za dalji razvoj i jačanje poslovnog sektora u Crnoj Gori.

Konferencija o Javno-privatnom partnerstvu

Predsjednica Drakić učestvovala je na drugoj regionalnoj Konferenciji o javno-privatnom partnerstvu, održanoj 29. oktobra u Podgorici, koju su organizovali Agencija za investicije Crne Gore, SIGMA i Ministarstvo finansija.

Tokom panel diskusije na temu JPP kao prilika za infrastrukturni razvoj Crne Gore, predsjednica Drakić istakla je da model javno-privatnog partnerstva može pomoći u suočavanju sa ključnim izazovima u ekonomiji, posebno u oblasti infrastrukture. Naglasila je da nedostatak odgovarajuće putne, željezničke i avio infrastrukture predstavlja prepreku za konkurentnost crnogorske ekonomije, te da upravo u ovom segmentu vidi priliku za realizaciju prvih projekata. Istakla je značajnu ulogu privatnog partnera u realizaciji JPP, te da ovi modeli nisu rezervisani samo za velike projekte. Zaključila je da bi Privredna komora mogla odigrati ključnu ulogu u promovisanju prednosti JPP modela i mogućnosti koje zakon o javno-privatnom partnerstvu nudi.

Konferencija IT SPOT '24

Konferencija IT Spot '24, jedan od najvažnijih IT događaja godine, održana je 28. novembra u Podgorici. Događaj je okupio stručnjake, lidere i entuzijaste iz IT industrije iz Crne Gore, regiona i EU, s ciljem podrške inovacijama i inspiracije za dalji razvoj IT sektora. Organizatori su bili klaster ICT Cortex i Privredna komora Crne Gore, koja kontinuirano promoviše digitalizaciju, inovacije i zelenu tranziciju.

Predsjednica PKCG dr Nina Drakić naglasila je da je zadatak Komore da prati i podržava tehnološke trendove, te je istakla važnost stvaranja savremenog i održivog poslovnog okruženja u Crnoj Gori. Drakić je naglasila da su inovacije i tehnologije dostupne svima, te da nisu privilegija, već alat za unapređenje poslovanja.

Branimir Bukilić, predsjednik Upravnog odbora ICT Cortex, istakao je da je konferencija prilika za učenje i umrežavanje, s fokusom na izgradnju digitalne Crne Gore i ubranu digitalnu transfor-

maciju. Dodao je da IT Spot povezuje donosiocje odluka, stručnjake i vizionare u oblasti tehnologije, stvarajući platformu za saradnju i razvoj.

Ove godine, konferencija je bila posvećena temi GovTech i digitalnoj transformaciji javne uprave. Ministar javne uprave Maraš Dukaj pohvalio je napore na razvoju e-usluga i interoperabilnosti, te je najavio završetak E-Government portala i razvoj širokopolasne mreže, s posebnim naglaskom na ruralna područja.

Konferencija IT Spot '24 pružila je platformu za razmjenu ideja i definisanje digitalne budućnosti Crne Gore.

2.7 Sporazumi o saradnji

Privredna komora Crne Gore tokom protekle godine ostvarila je značajne iskorake u međunarodnoj saradnji kroz potpisivanje memoranduma i sporazuma o saradnji sa institucijama iz različitih zemalja.

Sa Turskom privrednom komorom u Crnoj Gori 27. februara potpisan je memorandum o saradnji s ciljem jačanja trgovinskih i investicionih veza između Crne Gore i Turske. Sporazum podrazumijeva razmjenu informacija o poslovnim prilikama, organizaciju zajedničkih poslovnih misija i radionica, kao i podršku kompanijama koje žele proširiti svoje poslovanje na oba tržišta. Takođe, akcenat je stavljen na promociju digitalnih tehnologija za olakšavanje trgovine i ulaganja.

Predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić potpisala je 21. maja u Vašingtonu, zajedno sa predstavnicima komora zemalja Zapadnog Balkana, Memorandum o saradnji u oblasti turizma. Ova inicijativa je deo projekta „Jačanje transatlantske turističke saradnje“, koji uključuje zemlje Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Albaniju, Kosovo i Srbiju, sa ciljem povećanja turističkog prometa sa Sjedinjenim Američkim Državama. Cilj Memoranduma je unapređenje saradnje u kreiranju zajedničke turističke ponude, organizovanju manifestacija, događaja, konferencija i kulturnih ruta, kao i promociji tržišta SAD kroz zajedničke marketinške strategije.

Sa Privrednom komorom Abu Dabija 8. jula potpisan je memorandum kojim se nastoji unaprijediti investicioni potencijal između dvije zemlje. Saradnja će obuhvatiti razmjenu informacija o zakonodavstvu, ekonomskom razvoju i poslovnim prilikama, uz organizaciju događaja koji povezuju privatni sektor i promovišu ekonomske veze. Fokus je na širenju mogućnosti za trgovinu i privlačenje novih investicija.

U okviru šire inicijative koja obuhvata više evropskih zemalja, 16. septembra potpisan je Memorandum o saradnji između Njemačko-srpske privredne komore i Privredne komore Crne Gore, čime je zvanično započeta realizacija projekta “Young Energy Europe” usmjerenog na unapređenje energetske efikasnosti i optimizaciju resursa u Crnoj Gori. Ovaj projekat ima za cilj edukaciju stručnjaka iz kompanija i organizacija, koji će kroz obuku steći napredna znanja i praktične vještine za smanjenje ekološkog otiska i povećanje održivosti poslovanja. Potpisivanje Memoranduma predstavlja važan korak ka jačanju energetske efikasnosti i zelenoj tranziciji, otvarajući mogućnosti za implementaciju inovativnih rješenja i unapređenje privredne konkurentnosti.

Tokom poslovnog foruma u Atini, 9. oktobra Komora je potpisala dva ključna dokumenta – memorandum o saradnji sa Privrednom komorom Atine i Privrednom komorom Pireja. Ova partnerstva stavljaju akcenat na unapređenje trgovinske i ekonomske saradnje između Crne Gore i Grčke, razmjenu informacija o poslovnim ambijentu, kao i organizaciju međunarodnih sajmova i promotivnih događaja. Cilj je ojačati ekonomske veze i olakšati saradnju između poslovnih zajednica.

Kroz sporazum o saradnji sa Pomorskim fakultetom Kotor Univerziteta Crne Gore potpisanim 11. novembra, Komora je učvrstila vezu sa akademskom zajednicom. Saradnja obuhvata podršku studentima, organizaciju predavanja i zajedničkih projekata, ali i povezivanje sa srodnim međunarodnim institucijama, što doprinosi razvoju obrazovanja i inovacija u pomorskoj industriji.

2.8 Sertifikacija opština sa povoljnim poslovnim ambijentom

Sertifikacija opština i gradova po mjeri privrede u Jugoistočnoj Evropi (BFC SEE) je jedinstveni program za evaluaciju i unapređenje uslova za poslovanje i investiranje na lokalnom nivou. Program sertifikacije daje opštinama i gradovima plan reformi i jasne smjernice kako da kreiraju dobru poslovnu klimu i uvedu međunarodno priznate standarde efikasne i transparentne lokalne administracije. Privredi i investitorima koji žele da presele ili prošire svoje poslovanje BFC SEE obezbjeđuje stabilno i predvidivo poslovno okruženje i pomaže u identifikovanju opština i gradova koji nude najbolje uslove za ulaganje i imaju najveći potencijal za razvoj u jugoistočnoj Evropi. Privredna komora Crne Gore u ovom projektu ima ulogu Tehničkog sekretarijata, zaduženog za sve operativne i administrativne poslove mreže i Sertifikacionog tijela - akreditovana je za sprovođenje programa sertifikacije lokalnih samouprava u Crnoj Gori prema standardu BFC SEE. Tehnički sekretarijat je ujedno glavni partner svakoj lokalnoj samoupravi koja se priprema da pristupi ili je već pristupila BFC SEE programu. Proces sertifikacije po Ediciji IV započele su opštine Bar, Tuzi i Berane, dok su procesu resertifikacije pristupile opštine Žabljak i Bijelo Polje.

Tokom 2024. godine realizovan je niz aktivnosti u okviru sertifikacije opština po BFC standardu i unapređenja administrativnih procesa. Na početku godine, pripremljeni su finansijski i narativni izvještaji za potrebe sertifikacije, a analizirani su i finansijski iskazi za opštine Podgorica, Bar i Tuzi.

Poseban akcenat stavljen je na edukaciju i razmjenu iskustava. Organizovane su online obuke za korišćenje BFC softvera, kako za opštine uključene u proces sertifikacije, tako i za evaluatore, čime je omogućena bolja priprema za dalji rad. Takođe, realizovana je regionalna obuka kandidata za buduće verifikatore, s fokusom na novu ediciju standarda i predstojeće testiranje.

U martu je održan okrugli sto na temu iskustava i dobrih praksi ekonomija Zapadnog Balkana, gdje su predstavljani primjeri poput elektronskog registra poljoprivrednih gazdinstava i osnivanja garantnih fondova. Studijska posjeta Srbiji omogućila je crnogorskim institucijama da se upoznaju s reformama u evidentiranju radnog staža, što je rezultiralo izradom smjernica za pojednostavljenje ovog procesa u Crnoj Gori.

Sertifikaciono tijelo prošlo je reakreditaciju, čime je potvrđena usklađenost sa standardima i identifikovane oblasti za unapređenje. Uspostavljen je i CORE PARTNERSHIP s regionalnim partnerima za sertifikaciju opština.

U septembru su sprovedene evaluacione posjete u opštinama Bijelo Polje, Žabljak, Bar i Tuzi, a nakon njih izrađeni su preliminarni evaluacioni izvještaji u saradnji sa Tehničkim sekretarijatom. Sve ove aktivnosti imale su za cilj unaprjeđenje administrativnih kapaciteta i stvaranje povoljnijeg poslovnog ambijenta.

Tokom procesa sertifikacije opština Bijelo Polje, Žabljak, Bar i Tuzi, uspješno je završena faza evaluacije. Svakoj opštini dostavljen je Preliminarni evaluacioni izvještaj, koji sadrži detaljnu analizu ispunjenosti kriterijuma i zahtjeva BFC SEE standarda. Izvještaj obuhvata narativni dio sa obrazloženjima ocjena za svaki potkriterijum, kao i konkretne preporuke za unapređenje u ključnim oblastima.

Opštine su ušle u fazu implementacije, tokom koje imaju rok od 150 dana za sprovođenje preporuka i dostavljanje dodatnih dokaza putem BFC SEE softvera. Na kraju ovog perioda, Evaluaciona komisija će analizirati dostavljenu dokumentaciju i pripremiti Finalni evaluacioni izvještaj. Ako svi uslovi budu zadovoljeni (ispunjenost svakog kriterijuma preko 50%, eliminacioni potkriterijumi 100% i ukupna ispunjenost minimum 75%), biće organizovana posjeta regionalne Verifikacione komisije. Faza implementacije otpočela je 15. oktobra u Bijelom Polju, 18. oktobra u Žablaku, 19. oktobra u Baru i 31. oktobra u Tuzima. Na zahtjev opštine Berane, uz saglasnost Regionalnog tehničkog sekretarijata, početak roka za sertifikaciju odložen je za prvi kvartal 2025. godine.

Predstavnici Privredne komore i Ministarstva finansija su učestvovali na regionalnoj konferenciji "CORE days 2024: Odgovor na ESG izazove", koja je održana u Beogradu 28. i 29. oktobra. Konferenciju je organizovao NALED, uz podršku vlada Švedske i Njemačke, u saradnji sa Partnerstvom za konkurentniji region. Ova konferencija pružila je značajan doprinos razumijevanju izazova vezanih za ESG standarde i njihovoj primjeni u regionu.

Promocija privrede

3

3.1 Dan Privredne komore Crne Gore

Dan Privredne komore Crne Gore, obilježen 22. aprila svečanošću u Muzičkom centru, bio je prilika da se proslavi 96 godina uspješnog rada ove institucije. Događaju su prisustvovala brojne zvanice, uključujući predsjednika Crne Gore, Jakova Milatovića, potpredsjednika Vlade Aleksu Bečića, ministre, predstavnike lokalnih samouprava, poslovne i akademske zajednice, diplomatskog kora i međunarodnih partnera.

Predsjednica Privredne komore Nina Drakić osvrnula se na gotovo vijek postojanja ove institucije, ističući da je Komora izrasla u modernu i uglednu poslovnu asocijaciju kojoj privrednici vjeruju, a institucije je prepoznaju kao pouzdanog partnera. Posebno je naglasila aktivnosti usmjerene na unapređenje zakonskog okvira za poslovanje, analize ekonomskih trendova na svim nivoima, uključivanje crnogorskih kompanija u NATO nabavke, organizaciju važnih poslovnih i ekonomskih foruma, te sprovođenje edukativnih programa i međunarodnih projekata. Akcenat je stavljen na kampanju “Snaga je u svima nama” i druge aktivnosti koje doprinose jačanju konkurentnosti crnogorske privrede, digitalizaciji, inovacijama i ubrzanju evropskih integracija. Predsjednica je izrazila uvjerenje da će Komora nastaviti da bude ključni saveznik privredi i državi u prevazilaženju izazova i postizanju održivog ekonomskog rasta.

Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović u svom obraćanju naglasio je da crnogorskoj ekonomiji predstoje temeljne i sistemske reforme kako bi se postigao ubrzan i održiv rast. Istakao je značaj efikasnije državne administracije koja treba da podrži razvoj investicionog ciklusa, stvarajući stabilno poslovno okruženje. Milatović je ukazao na važnost uključivanja predstavnika privredne zajednice u donošenje odluka, čime bi Komora dodatno osnažila svoju poziciju i pomogla kreiranju pravednih zakona i održivih ekonomskih politika.

Svečanost je bila prilika da se naglasi dosadašnji doprinos Privredne komore crnogorskoj ekonomiji, ali i ukaže na zajedničke ciljeve svih učesnika – unapređenje poslovnog okruženja i jačanje privrede u izazovnim vremenima koja predstoje.

3.2 Nagrada Privredne komore Crne Gore

Nagrade Privredne komore Crne Gore za izuzetne rezultate kompanija i pojedinaca u 2023. godini uručene su 22. novembra na tradicionalnoj svečanosti u Vili Gorica.

Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović, u prisustvu brojnih uglednih zvanica – visokih predstavnika države, diplomatskog kora, poslovne i akademske zajednice, uručio je nagrade laureatima – za uspješno poslovanje kompanijama: Sava osiguranje (u kategoriji srednjih i velikih preduzeća), Tina Time Shoes (u kategoriji malih preduzeća) i Strategist (u kategoriji kompanija u kojima žene imaju udio u vlasništvu ili ulogu u menadžmentu), zatim za društvenu odgovornost preduzeću Kalamper, inovativnost SL Montenegro – Mammut pivo, te za unapređenje menadžmenta Ljilji Pižurici, izvršnoj direktorici Nelt MNE.

Predsjednica Privredne komore dr Nina Drakić iskazala je poštovanje svim privrednicima, koji su radom i predanošću u uslovima energetske i krize hrane, geopolitičkih izazova, inflacije doprinijeli da crnogorska ekonomija ostvari rast od 6,3 odsto – među najvećim u Evropi.

Predsjednik Crne Gore Jakov Milatović poručio je da predstoje teške odluke i neizvjesne godine, ali da punopravno članstvo u Evropskoj uniji vrijedi svakog truda, jer vodi ka modernoj i razvijenoj državi. Pristup evropskim fondovima i tržištu može omogućiti željenu transformaciju, uz zajednički napor i istrajnost.

Predsjednik Odbora za dodjelu Nagrada Privredne komore prof. dr Milan Lakićević obrazložio je odluku o izboru laureata.

Ljilja Pižurica, u ime nagrađenih, zahvalila je Komori na prepoznavanju njihovog doprinosa i povjerenju ukazanom prestižnim priznanjem. Istakla je da ovo priznanje ima veliki značaj, jer nagrađene kompanije djeluju u skladu s principima efikasnosti, ekonomičnosti i etike, temeljeći poslovanje na inovacijama, održivosti i odgovornosti prema zajednici.

3.3 Sajmovi

Promocija privrede, s ciljem unapređenja saradnje sa inostranstvom, afirmacije domaće proizvodnje i povećanja izvoza, predstavlja jedan od ključnih zadataka Privredne komore. Kroz organizovanje nastupa i prezentacija na sajmovima, Komora aktivno doprinosi ostvarivanju ovih ciljeva. Tokom 2024. godine, privrednici su imali priliku da na zajedničkom štandu predstave svoju ponudu na sajmovima u Beogradu, Tirani, Mostaru, Novom Sadu, Bariju, Prištini, a to su bile prilike za uspostavljanje bilateralne saradnje sa potencijalnim partnerima i razmjenu dobrih poslovnih praksi.

Međunarodni sajam poljoprivrede Agro Belgrade 2024

Privredna komora, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, organizovala je predstavljanje crnogorskih privrednika na sajmu AgroBelgrade 2024, koji je organizovan od 25. do 27. januara u Beogradu.

Na crnogorskom štandu posjetioci su imali priliku da se upoznaju sa bogatom i kvalitetnom ponudom proizvoda i usluga naših privrednika.

Sajam je okupio više od 500 izlagača iz jugoistočne Evrope, uključujući proizvođače voća, povrća, poljoprivrednih mašina, sjemena, đubriva i drugih proizvoda. Događaj je bio prilika za umrežavanje izlagača sa potencijalnim partnerima, kupcima i saradnicima, a održane su i prateće konferencije koje su se bavile globalnim trendovima u agraru, kao i mogućnostima plasmana poljoprivrednih proizvoda na tržište EU.

Sajam ugostiteljstva HoReCa Tirana 2024

Privredna komora Crne Gore organizovala je zajednički nastup crnogorskih kompanija na desetom izdanju Sajma ugostiteljstva HoReCa 2024, koji je održan od 22. do 24. februara u Tirani, Albanija.

Događaj je pružio platformu za predstavljanje najnovijih trendova i inovacija u hotelskoj i ugostiteljskoj industriji, omogućavajući kompanijama i stručnjacima da otkriju nove proizvode, usluge i tehnologije.

Na crnogorskom izložbenom štandu, posjetioci su imali priliku da se upoznaju sa crnogorskim poljoprivrednim proizvodima, ugostiteljskim uslugama, inovacijama i mogućnostima investiranja.

Sajam prehrambene industrije AnugaFoodTec 2024

Privredna komora Crne Gore organizovala je posjetu crnogorske privredne delegacije Međunarodnom sajmu prehrambene industrije Anuga FoodTec 2024, koji je održan u Kelnu, Njemačka, od 19. do 22. marta.

Ovaj sajam predstavlja jednu od vodećih globalnih platformi za prehrambenu industriju, obuhvatajući najnovija dostignuća u procesnoj tehnologiji, pakovanju, bezbjednosti hrane i digitalizaciji, a ove godine je po prvi put uključio i segment posvećen ekološkim tehnologijama i energetske efikasnosti.

Cilj posjete bio je upoznavanje crnogorskih privrednika sa savremenim tehnologijama, razmjena iskustava i uspostavljanje poslovnih kontakata sa potencijalnim partnerima.

Međunarodni sajam privrede u Mostaru

Privredna komora Crne Gore organizovala je zajednički nastup crnogorskih kompanija na 25. Međunarodnom sajmu privrede u Mostaru, Bosna i Hercegovina, koji je održan od 16. do 20. aprila.

Međunarodni sajam privrede u Mostaru je prepoznat kao važna privredna manifestacija, koja je uvrštena u kalendare sajmova regiona, čime predstavlja značajnu priliku za promociju privrednih subjekata. Pored glavne sajamske manifestacije, održana je i Mostarska manifestacija turizma, koja je pružila platformu za umrežavanje turističkih agencija, turoperatora, destinacija i posjetilaca, te popularizaciju vinske i vinogradarske ponude.

Međunarodni sajam građevinarstva SEEBBE 2024

Privredna komore Crne Gore organizovala je zajedničko učešće crnogorskih privrednika na 48. Međunarodnom sajmu građevinarstva SEEBBE 2024, od 22. do 25. aprila na Beogradskom sajmu.

Ovaj prestižni događaj okupio je arhitekte, projektante, investitore, predstavnike industrijskog i komercijalnog sektora, građevinske zanatlije i proizvođače građevinskog materijala. SEEBBE je pružio platformu za predstavljanje inovacija i novih tehnologija u komercijalnoj i stambenoj gradnji, uključujući spoljašnje i unutrašnje radove, renoviranje, restauraciju, rekonstrukciju i modernizaciju, kao i najnovije građevinske materijale i opremu.

Sajam je 2024. godine bio obogaćen specijalizovanim izlozbama STONE-EXPO i WINDOSHOW BALKANS, kroz koje su posjetioci imali priliku da se upoznaju sa budućnošću građevinske industrije, od pametnih gradilišta do održivih i digitalnih rješenja.

Internacionalni sajam industrijskih tehnologija-Hannover Messe 2024

Crnogorska privredna delegacija učestvovala je na Internacionalnom sajmu industrijskih tehnologija Hannover Messe 2024, koji je održan od 22. do 26. aprila u Hanoveru, Njemačka.

Pod motom “Energizing Sustainable Industry” sajam već 75 godina predstavlja ključnu platformu za inovacije, tehnologije i partnerstva koja oblikuju budućnost industrije. Učešće na ovom prestižnom događaju omogućilo je crnogorskim kompanijama da se upoznaju s najnovijim trendovima, uspostave kontakte s međunarodnim partnerima i istraže mogućnosti za unapređenje konkurentnosti.

Očekuje se da će ova posjeta doprinijeti jačanju saradnje sa globalnim industrijskim liderima i podržati dalji razvoj crnogorskog industrijskog sektora.

Međunarodni sajam poljoprivrede u Novom Sadu

I 2024. godine, tradicionalno, organizovan je nastup crnogorskih proizvođača na Međunarodnom sajmu poljoprivrede od 18. do 23. maja u Novom Sadu. Na zajedničkom štandu predstavilo se 20 crnogorskih kompanija.

Učešće na ovom sajmu, najvećoj i najznačajnijoj manifestaciji agrara u Centralnoj i Jugoistočnoj Evropi, koja ima skoro vjekovnu tradiciju, potvrđuje značaj i potencijal crnogorskih proizvoda. Novosadski sajam poljoprivrede već 91 godinu podstiče međudržavnu i privrednu saradnju i doprinosi širenju najnovijih naučnih saznanja u agraru.

Nagrade osvojene na ovom sajmu predstavljaju prestižnu potvrdu kvaliteta, a za crnogorske izlagače ove godine postignut je izvanredan uspjeh – osvojeno je ukupno 164 nagrade i priznanja, uključujući dva šampionska pehara za izuzetno visok kvalitet proizvoda, četiri pehara Novosadskog sajma, 102 zlatne medalje (od kojih 37 velikih) i brojne druge nagrade. Poseban uspjeh postigli su prerađivači mesa sa 40 priznanja, proizvođači mlijeka sa 26, te proizvođači alkoholnih pića i vina sa 20, odnosno 33 nagrade. Takođe, proizvođači pčelarstva, voće, žito, ulja i konditori ostvarili su izvanredne rezultate.

Nakon izuzetnog uspjeha crnogorskih poljoprivrednika na 91. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu, Privredna komora Crne Gore 4. jula na Plavnici organizovala je događaj koji je za cilj imao dodatnu promociju nagrađenih proizvođača. Predsjednica Komore dr Nina Drakić je naglasila da su crnogorski proizvodi prepoznati po visokom kvalitetu, te da razvoj poljoprivrede treba bazirati na proizvodnji organskih proizvoda i onih sa geografskom oznakom porijekla. Ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Vladimir Joković pohvalio je izvanredne rezultate crnogorskih proizvođača, ističući da su nagrade na sajmu najbolji dokaz kvaliteta naših proizvoda na međunarodnom tržištu, uz poziv poljoprivrednicima da koriste javne pozive za poboljšanje proizvodnje. Zorka Šljukić, vlasnica Mljekare Srna, zahvalila se na priznanju i istakla značaj kontinuiranog ulaganja u proizvodnju i inovacije, s nadom da će kvalitet domaćih proizvoda naći put do šireg tržišta. Svečanost je završena obilaskom nagrađenih i prigodnim muzičkim programom, čime je još jednom afirmisana snaga crnogorske poljoprivrede i kvalitet naših proizvoda.

Levantski sajam

Privredna komora Crne Gore je, uz podršku Ministarstva vanjskih poslova, Nacionalne turističke organizacije Crne Gore, Agencije za investicije Crne Gore i Konzulata Crne Gore u Bariju, organizovala zajednički nastup na Levantskom sajmu, koji je održan u Bariju, Italija, od 28. septembra do 6. oktobra.

Na sajmu je Crna Gora imala zajednički štand, s posebnim fokusom na promociju investicionih potencijala. Posjetioци su imali priliku da se detaljno upoznaju sa mogućnostima ulaganja, ekonomskim prednostima naše zemlje, kao i raznovrsnom turističkom ponudom.

Poseban akcenat tokom sajma bio je na prezentaciji Crne Gore koju je održala predsjednica Privredne komore Crne Gore, dr Nina Drakić. U svom obraćanju, istakla je stratešku ulogu Crne Gore kao mosta između Italije i Zapadnog Balkana, naglašavajući ključne sektore za buduću ekonomsku saradnju. Pored dr Drakić, izlaganja su imali i potpredsjednik Komore Nikola Vujović, kao i Dejan Vuković, v.d. generalni direktor za ekonomsku i javnu diplomatiju Ministarstva vanjskih poslova, Snežana Đurović, direktorica Agencije za investicije, i Amel Dedeić iz Nacionalne turističke organizacije Crne Gore.

Značaj Crne Gore kao ekonomskog partnera prepoznali su i italijanski predstavnici, uključujući predsjednika Aerodroma Pulja Antonija Vasiliea i komesara lučke uprave Južni Jadran Vincenza Leonea, koji su istakli potrebu uspostavljanja direktnih letova i redovne pomorske linije između Barija i Crne Gore. Gradonačelnik Barija, Vito Lečese, obećao je punu podršku inicijativama koje bi dodatno učvrstile veze između dva regiona, uključujući i potpisivanje protokola o bratimljenju gradova Bara i Barija.

Dodatno, predstavnici turističkog i obrazovnog sektora Italije iskazali su interes za unapređenje saradnje. Pjerandelo Arđentijeri, potpredsjednik Federalberghi Puglia, i Matija Degenaro, potpredsjednik Confindustria Giovani Turismo, izrazili su spremnost za razvoj novih modela turističke saradnje, dok je Antonio Felice Uricchio, predsjednik italijanske nacionalne agencije za vrednovanje univerzitetskog sistema, najavio konkretne korake u priznavanju diploma crnogorskih studenata u Italiji.

Maktek Eurasia Fair 2024

Crnogorske kompanije učestvovala su na sajmu Maktek Eurasia Fair 2024, koji je održan od 30. septembra do 5. oktobra. Ovaj renomirani međunarodni događaj okuplja vodeće proizvođače i distributere mašinskih alata, tehnologija obrade metala i industrijskih inovacija.

Učešće crnogorske delegacije, omogućilo je upoznavanje s najnovijim tehnološkim rješenjima, razmjenu iskustava i uspostavljanje poslovnih kontakata s međunarodnim partnerima.

Međunarodni sajam poljoprivrede i prehrambene industrije AGROKOS 2024

Privredna komora Crne Gore organizovala je učešće crnogorskih privrednika na 24. Međunarodnom sajmu poljoprivrede, koji je održan u Prištini, Kosovo, od 16. do 17. oktobra. Štand Privredne komore privukao je veliku pažnju, a među posjetiocima bili su kosovski premijer Aljbin Kurti, ministar poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja Faton Peci, te otpravnica poslova u crnogorskoj ambasadi na Kosovu Fedisa Dacić. Ova posjeta dodatno je istakla značaj saradnje između Crne Gore i Kosova u oblastima poljoprivrede i ekonomskog razvoja.

Na sajmu su predstavljeni proizvodi iz različitih sektora crnogorske privrede, uključujući prehrambene proizvode, poljoprivrednu opremu i inovacije u oblasti poljoprivredne tehnologije. Cilj nastupa crnogorskih privrednika bio je unapređenje trgovinske razmjene, jačanje privrednih veza sa kosovskim tržištem i istraživanje novih mogućnosti za saradnju.

WOODTECH

Crnogorske kompanije učestvovala su na 25. Internacionalnom sajmu mašina za obradu drveta – WOODTECH 2024, koji je održan u Istanbulu od 12. do 16. oktobra. Ovaj značajan događaj okupio je vodeće proizvođače, distributere i stručnjake iz drvne industrije, pružajući učesnicima priliku da se upoznaju s najsavremenijim tehnologijama, inovacijama i poslovnim trendovima u sektoru.

Učešće crnogorskih privrednika doprinijelo je uspostavljanju novih poslovnih kontakata, jačanju međunarodne saradnje i razmatranju mogućnosti primjene savremenih tehnoloških rješenja u domaćoj industriji obrade drveta.

Međunarodni sajam tehnologija GITEX Global 2024

Crnogorske kompanije učestvovala su na sajmu GITEX Global 2024, jednom od najvećih svjetskih tehnoloških događaja, koji je održan u Dubaiju od 14. do 18. oktobra. Posjeta je omogućila predstavnicima domaće privrede da se upoznaju s najnovijim tehnološkim inovacijama, razmijene iskustva sa stručnjacima iz industrije i uspostave poslovne kontakte s globalnim liderima u IT sektoru.

Nakon realizovane posjete, sprovedena je anketa među učesnicima, koji su izrazili visoko zadovoljstvo organizacijom, kvalitetom sajma i ostvarenim poslovnim prilikama. Kao rezultat, delegacija je podržala inicijativu za učešće na GITEX Europe 2025 u Berlinu, uz planirani zakup štanda za dodatnu promociju crnogorskih kompanija i jačanje međunarodne saradnje.

Međunarodni sajam privrede KLIK Expo 2024

Uz podršku Privredne komore Crne Gore, crnogorski privrednici su učestvovali na 30. Međunarodnom sajmu privrede KLIK EXPO u Tirani, održanom od 6. do 9. novembra. Ovaj prestižni sajam okuplja izlagače iz sektora poljoprivrede, prehrambene industrije, tehnologije, energetike i logistike.

Učešće na KLIK EXPO sajmu omogućilo je crnogorskim privrednicima da promovišu svoje proizvode, ostvare nove poslovne kontakte i unaprijede međunarodnu saradnju. Sajam je bio prilika za umrežavanje s potencijalnim investitorima, partnerima i klijentima, čime je Crna Gora dodatno istaknuta kao atraktivna destinacija za poslovanje i investicije u regionu.

U prethodnoj godini KLIK EXPO je zabilježio značajan porast broja posjetilaca i učesnika, potvrđujući svoju važnost kao važne poslovne platforme na regionalnom i međunarodnom nivou.

Web Summit

U organizaciji Privredne komore Crne Gore, crnogorska privredna delegacija učestvovala je na prestižnom globalnom tehnološkom događaju Web Summit, održanom u Lisabonu od 11. do 14. novembra. Ova posjeta predstavljala je važan korak u promociji crnogorske privrede, tehnoloških inovacija i razvoja digitalne ekonomije na međunarodnoj sceni.

Tokom boravka na Web Summitu, delegacija je imala priliku da prisustvuje predavanjima svetski priznatih stručnjaka, razmjeni iskustva sa liderima globalne tehnološke industrije i predstavi potencijale Crne Gore kao atraktivne destinacije za inovacije i investicije u IT i digitalni sektor. Ovaj događaj omogućio je uspostavljanje novih partnerstava, praćenje najnovijih tehnoloških trendova i jačanje međunarodne saradnje.

Internacionalni sajam za prozore, staklo i vrata – Istanbul 2024

Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa agencijom Adonis Group, zvaničnim zastupnikom turskog sajma „TUYAP“ za Balkan, organizovala je učešće crnogorskih privrednika na Internacionalnim sajmovima za staklo – EURASIA GLASS, za prozore – EURASIA WINDOW i za vrata – EURASIA DOOR, koji su održani u Istanbulu od 16. do 19. novembra.

Sajmovi su održani u modernom sajamskom i kongresnom centru Tüyap u Istanbulu i privukli su profesionalce iz cijelog sektora. 25. izdanje sajma Eurasia Window, 16. Eurasia Door i 14. Eurasia Glass Fair postigli su rekordnu posjećenost, sa ukupno 65.814 posetilaca, uključujući 52.433 iz Turske i 13.381 internacionalnih iz 130 zemalja. Posjetioci su imali priliku da se upoznaju sa najnovijim inovacijama u industriji, uključujući proizvodne sisteme za prozore, profile, mašine, izolacione materijale, kao i sisteme vrata koja pokrivaju rješenja za unutrašnja vrata, brave, panele i dodatke, uz specijalizovane sekcije za aluminijumske sisteme, sjenila i fasadne tehnologije.

3.4 Kampanja „Snaga je u svima nama” i „Dobro iz Crne Gore“

Ključna uloga kampanje „Snaga je u svima nama“ u jačanju domaće privrede i osnaživanju crnogorskih privrednika nastavljena je i tokom 2024. godine. Njena misija, usmjerena na podizanje svijesti o značaju domaće poslovne zajednice, odražava se kroz podršku postojećim preduzetnicima, ali i inspiraciju budućih lidera, liderki i mladih da hrabro zakorače u svijet preduzetništva. Pored toga, kampanja je isticala snagu sinergije među privrednicima, ukazujući na to da zajednički rad, razmjena znanja i međusobna podrška omogućavaju bolje razumijevanje izazova i prilika, što doprinosi ukupnom jačanju crnogorske privrede.

Jedan od ključnih elemenata kampanje bio je njen dvostruki pristup promociji. Tokom ljeta i jeseni, u periodu od juna do oktobra, kampanja je nosila poruku „Za naš razvoj, Kupujmo naše“, fokusirajući se na podsticanje građana da daju prednost domaćim proizvodima. Ova faza kampanje bila je prisutna na televizijskim i radijskim stanicama, veb portalima, bilbordima, te u časopisima, obuhvatajući široku publiku i podižući svijest o važnosti podrške lokalnoj ekonomiji.

Projekat vizuelnog označavanja crnogorskih proizvoda pod nazivom “Dobro iz Crne Gore” Privredna komora je pokrenula u septembru 2008. godine, kao odgovor na izazove istaknute analizama spoljnotrgovinske razmjene Crne Gore. Ove analize ukazale su na značajan i rastući deficit u razmjeni roba i usluga, što je motivisalo pokretanje projekta s ciljem promocije domaćih proizvoda i podsticanja potrošnje istih na lokalnom tržištu.

Osim redovnih aktivnosti vezanih za kolektivni žig “Dobro iz Crne Gore” odnosno komunikacije sa postojećim korisnicima i pravovremenog izjašnjavanje o produženju prava na korišćenje žiga, posebna pažnja je posvećena osmišljavanju kampanje koja bi dodatno popularizovala ovaj projekat i stimulisala crnogorske privrednike da apliciraju za dobijanje ovog žiga.

Na kraju 2024. godine, pravo na označavanje kolektivnim žigom ima 27 proizvoda iz 6 kompanija.

U završnici godinerealizovano je uvezivanje kampanje „Snaga je u svima nama“ i projekta „Dobro iz Crne Gore“. Ova sinergija dobila je novi oblik kroz reklamni spot s upečatljivom porukom: „Za naš razvoj, Kupujmo naše. Dobro iz Crne Gore. Snaga je u svima nama!“ Spot je emitovan na crnogorskim televizijskim i radijskim kanalima, još jednom podsjećajući građane na značaj podrške domaćim proizvodima i uslugama.

Krajem godine sprovedeno je istraživanje tržišta s ciljem analize stavova i percepcije javnosti prema domaćim proizvodima i uslugama, ali i evaluacije vidljivosti kampanje „Snaga je u svima nama“ te prepoznatljivosti žiga „Dobro iz Crne Gore“. Rezultati istraživanja potvrdili su uspjeh kampanje: više od dvije trećine ispitanika prepoznalo je kampanju, pri čemu je televizija bila njen glavni komunikacijski kanal (75% ispitanika je kampanju vidjelo na TV-u). Više od polovine građana izrazilo je pozitivne utiske o kampanji, navodeći da se osjećaju povezano s njenim porukama i da mogu identifikovati ličnu vrijednost u njenom sadržaju. Posebno značajno, kampanja je imala pozitivan uticaj na donošenje odluka o kupovini domaćih proizvoda, dok je njen doprinos u kontekstu boljeg plasmana crnogorskih proizvoda dobio visoke ocjene.

Istraživanje je pokazalo da žig „Dobro iz Crne Gore“ prepoznaje trećina ispitanika, čime se potvrđuje značaj nastavka promocije domaćih proizvoda. Ovaj rezultat ukazuje na rastuću svijest o kvalitetu i vrijednosti crnogorskih proizvoda, što doprinosi jačanju njihove pozicije na tržištu i lokalnoj ekonomiji.

Ovi rezultati svjedoče o važnosti i uticaju kampanje, koja se kroz pažljivo osmišljene poruke i širok spektar promotivnih aktivnosti dokazala kao snažan alat za podršku razvoju crnogorske privrede i stvaranje ambijenta u kojem domaći proizvodi zauzimaju centralno mjesto .

U svijetlu uvezivanja kampanje „Snaga je u svima nama“ i projekta „Dobro iz Crne Gore“, a sa ciljem veće promocije domaćih proizvoda i usluga, osmišljen je niz aktivnosti koje će biti realizovane tokom 2025. godine. Kao najvažnije izdvajamo: nagradnu igru u crnogorskim trgovinama „Za naš razvoj, kupujemo naše!“, likovni konkurs posvećen najmlađim osnovcima „Puna škola đaka, niotkuda vrata – nacrtaj šipak“, te seriju novih epizoda podkasta „Snaga je u svima nama“ sa crnogorskim privrednicima.

3.5 Digitalna transformacija Privredne komore Crne Gore – Moja eKomora

Tokom 2024. godine, uspješno je završena Faza I projekta “eKomora”, koja je obuhvatila pripreme aktivnosti za implementaciju sistema. Uslijedilo je započinjanje Faze II, čiji je završetak bio prvobitno planiran za 10. jun 2024. godine. Međutim, zbog identifikovanih nedostataka u razvoju određenih modula sistema, angažovan je nezavisni ekspert za testiranje. Na osnovu njegovih preporuka, izvođačima su dostavljene instrukcije za otklanjanje uočenih problema, a rok za završetak Faze II produžen je do kraja marta 2025. godine kako bi se osigurala puna funkcionalnost sistema.

U okviru realizacije Faze II tokom 2024. godine uspješno su implementirani sljedeći moduli: Sistem za upravljanje dokumentacijom (e-DMS); Audit log modul; Modul za usluge elektronskog povjerenja; Modul za generisanje e-obrazaca; Modul za upravljanje projektima (PMI); Modul za upravljanje ljudskim resursima (HRM) i Modul za upravljanje finansijama.

Djelimično su implementirani sljedeći moduli: Modul elektronskih servisa; Modul za obradu zahtjeva; Online platforma eK (front-end); Administrativni modul platforme (back-end) i e-Registar privrednih subjekata.

Planirano je da nakon završetka Faze II krajem marta 2025. godine, uslijedi Faza III, koja će obuhvatiti unapređenje, održavanje i popravku sistema, kako bi se osigurala trajna funkcionalnost i efikasnost platforme.

Svi moduli biće integrisani u jedinstveni informacioni sistem, podržan odgovarajućom hardverskom infrastrukturom, što će omogućiti efikasnu i sigurnu razmjenu podataka te unaprijediti svakodnevno poslovanje Komore i njenih članica.

Obrazovanje i ljudski resursi

4

Kvalitet ljudskih resursa predstavlja osnovni faktor nacionalnog bogatstva i osnova je razvoja privrede i ekonomije u cjelini. Razvoj ljudskih resursa i cjeloživotno obrazovanje je razvojna orijentacija koja, dugoročno gledano, osigurava praćenje savremenih tržišnih trendova i opstanak u turbulentnim tržišnim uslovima. Ključni resursi i imovina preduzeća su postali zaposleni koji stvaraju nove ideje, vrijednosti i unose inovacije u poslovanje.

4.1 Edukativne aktivnosti

Teme edukativnih aktivnosti biraju se na osnovu zahtjeva članica i istraživanja tržišta o njihovim potrebama. U skladu sa tim, Privredna komora Crne Gore je tokom 2024. godine organizovala 73 edukativne aktivnosti sa 3.037 učesnika.

Vrsta aktivnosti	Broj realizovanih aktivnosti	Broj učesnika
Okrugli stolovi	16	458
Seminari	36	1.234
Konferencije	5	696
Radionice	2	74
Prezentacije	7	214
Obuke	7	361
Ukupno:	73	3.037

Edukativne aktivnosti su realizovane na različite teme iz oblasti:

- marketinga (“Izazovi i prepreke konkurentnog tržišta”, “Uloga javnih preduzeća i uticaj na konkurenciju na tržištu”, “Digitalni marketing i registracija za mlade preduzetnike u turističkoj industriji”, “Istraživanje marketing kanala-Kako odabrati najefikasnije kanale za vašu strategiju?”, “Kreiranje i upravljanje brendom kao faktor razvoja i konkurentnosti u Crnoj Gori”, “Kreiranje marketing budžeta: strategije i taktike za optimalnu alokaciju sredstava”, itd.),
- menadžmenta (“Menadžer kao kouč”, “Lična efikasnost vlasnika i direktora”, “Kako mjeriti kvalitet ljudskih resursa i produktivnost”, “Upravljanje stresnim situacijama”, “Sistem menadžmenta kvalitetom”, itd),
- liderstva (“Razvoj liderskih vještina”, “Vrhunski lideršip”, “Vrhunska komunikacija lidera”, itd.),
- ljudskih resursa (“Kako odabrati, voditi i motivisati saradnike”, “Kako zadržati kvalitetne saradnike”, “Zadovoljstvo zaposlenog kao snaga organizacije”, “Psihološka procjena-ključ uspjeha u selekciji i razvoju kadrova”, itd.),
- prodaje (“Direktor prodaje, od prodaje do vođena prodavaca”, “NATO nabavke-zakonska regulativa i primjena u praksi”, itd.),
- računovodstva i finansija (“Kontroling kao prethodnica djelovanja interne kontrole i interne revizije - gdje prestaje kontroling, a započinju kontrolni mehanizmi?”, “Analiza finansijskih izvještaja pomoću finansijskih koeficijenata”, “Aktuelni izazovi i perspektive upravljačkog računovodstva u Crnoj Gori”, “Uticaj implementacije ESG (koncept održivog razvoja) koncepta na proces izvršenja interne revizije”, itd.),
- digitalizacije (“Vodič kroz vještačku inteligenciju: od osnova do primjene u poslovanju”, “Primjena vještačke inteligencije u poslovanju”).

4.1 Sistem obrazovanja

Privreda je uključena u sistem obrazovanja kroz aktivnosti u okviru dualnog obrazovanja, kao i kroz realizaciju praktičnog obrazovanja i profesionalne prakse. Privredna komore Crne Gore participira u radu Koordinacionog tijela za kontinuirano praćenje dualnog obrazovanja zajedno sa predstavnicima privrednih asocijacija i obrazovnih institucija, Centra za stručno obrazovanje i Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija.

Privredna komora je kroz raznovrsne aktivnosti isticala važnost dualnog sistema obrazovanja, organizujući promotivne događaje i savjetovanja za kompanije kako bi ih informisala i motivisala na njegovu implementaciju. Komisije koje čine predstavnici Centra za stručno obrazovanje, Privredne komore i škola, su posjećivale poslodavce u cilju utvrđivanja ispunjenosti predviđenih uslova za njihovo uključivanje u dualno obrazovanje. Kako bi se regulisala neravnoteža na tržištu rada i motivisali učenici za upis u dualni obrazovni sistem, Privredna komora je u 2023/24. godini dodijelila 36 naknada učenicima prvih razreda. Takođe, organizovana je petodnevna stručna posjeta učenika srednjih stručnih škola Crne Gore Poljoprivrednoj veterinarskoj školi u Svilajncu, gdje su obavljali dio stručne prakse.

U cilju prevazilaženja nedostatka stručnog kadra na tržištu rada, Privredna komora Crne Gore je tokom 2024. godine uspostavila saradnju sa srednjim stručnim školama koje posjeduju licencu za izvođenje obuka za stručne kvalifikacije. U okviru ove inicijative, započeta je realizacija programa prekvalifikacija namijenjenih mladima koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih. Privredna komora je obezbijedila stipendije za polaznike ovih programa, omogućavajući im da steknu potrebne stručne kvalifikacije kroz akreditovane obrazovne programe, koje realizuju licencirani izvođači obuka. Cilj ove inicijative je povećanje zapošljivosti kroz prekvalifikaciju u oblastima u kojima postoji izražena potreba za kvalifikovanim kadrom.

Obuke, koje su otpočele 2024. godine, nastaviće se i u 2025. godini, sa fokusom na deficitarna zanimanja kao što su: zavarivač, automehaničar, bravar, keramičar, moler i poslovni sekretar.

Privredna komora Crne Gore, takođe, intenzivno saraduje sa Centrom za stručno obrazovanje u procesu izrade standarda zanimanja. Tokom 2024. godine usvojena su 24 nacrti standarda zanimanja, kao i 25 obrazovnih programa.

Aktivnosti Komore u oblasti visokog obrazovanja obuhvataju rad u Savjetu za visoko obrazovanje i komisijama za akreditaciju visokoškolskih ustanova i programa. Takođe, u periodu april-jun 2024. godine, Komora je sprovela program stažiranja španskih studenata u saradnji sa Univerzitetom Mediteran Podgorica i IES RdL iz Viga, tokom kojeg su dva studenta obavljala staž u Privrednoj komori Crne Gore.

U cilju promocije nauke, istraživanja i inovacija, u saradnji sa Ministarstvom za ekonomski razvoj, promovisan je i program EUREKA. Predstavnik Komore je visoki predstavnik Crne Gore za EUREKA mrežu. Takođe, Komora ima predstavnika i u Savjetu za naučnoistraživačku djelatnost.

Komora je 2024. godine aktivno učestvovala u međunarodnim obrazovnim projektima iz ERASMUS programa, uključujući DUALMON (jačanje dualnog obrazovanja u visokom obrazovanju) i projekte poput EmployVET, DC-VET WB i EQET SEE, koji se fokusiraju na jačanje kapaciteta u stručnom obrazovanju i obuci, uz podršku ERI SEE i Austrijske razvojne agencije.

Predstavnici Komore aktivno učestvuju u projektu LEADER – Ivy Business School, koji ima za cilj razvoj budućih poslovnih lidera i podsticanje ekonomskog rasta kroz podršku preduzetništvu. U pripremi za obuku 2025. godine, u periodu od 24. do 26. aprila 2024. godine, održano je deset sastanaka projektnog tima sa partnerima, uključujući Ministarstvo prosvjete, Mrežu za mlade Crne Gore, Centar za stručno obrazovanje, Univerzitet Donja Gorica, Ekonomski fakultet Univerziteta Crne Gore, Univerzitet Mediteran, Uhura Solutions, Upravu za kadrove, Uniju mladih preduzetnika i Mtel Digitalnu fabriku.

Predstavnici Privredne komore Crne Gore aktivno su učestvovali u radu stručnih tijela Ministarstva prosvjete, nauka i inovacija tokom 2024. godine. To uključuje učešće u Savjetu za kvalifikacije i sektorskim komisijama za područja poput građevinarstva, ekonomije, poljoprivrede, zdravstva, turizma, saobraćaja, inženjeringa, rudarstva, IT sektora i drugih. Komora je takođe bila prisutna

u Nacionalnom savjetu za obrazovanje, Odborima za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, kao i u Nacionalnom partnerstvu za preduzetničko učenje. Osim toga, predstavnici Komore angažovani su u stalnoj radnoj grupi Savjeta za konkurentnost za cjeloživotno preduzetničko učenje i u koordinacionom tijelu za praćenje sprovođenja Strategije razvoja stručnog obrazovanja (2020-2024), kao i u radnim grupama za Torinski proces i Riga izvještaj.

Predstavnici Komore tokom 2024. godine bili su angažovani na pripremi Akcionih planova za sprovođenje Strategije razvoja stručnog obrazovanja (2024-2025) i Strategije za cjeloživotno preduzetničko učenje (2020-2024), te na definisanju mikrokvalifikacija i razvoju finansijske pismenosti. Komora je i u radnoj grupi za izradu Strategije za reformu obrazovanja 2025-2035.

Nastavljena je saradnja sa međunarodnim organizacijama koje podržavaju razvoj obrazovanja i ljudskih resursa u Crnoj Gori, kao što su Evropska trening fondacija iz Torina, UNICEF kancelarija u Crnoj Gori, ERI SEE, ADA Austrija, Evropska komisija, itd.

Privredna komora Crne Gore aktivno učestvuje u radnom timu za uvođenje programa „Garancija za mlade“. U okviru tih aktivnosti, predstavnici Komore redovno učestvuju u TAIEX radionicama na ovu temu, zajedno sa kolegama iz Crne Gore i drugih zemalja Zapadnog Balkana.

Predstavnici Komore učestvuju u radu tehničkih komiteta Instituta za standardizaciju Crne Gore, kao i u Poslovnom savjetu za prava djece UNICEF-a. Komora je aktivna i u projektu „Kvalitetno obrazovanje za svu djecu Crne Gore“ koji se sprovodi u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, UNICEF-om i Delegacijom EU. Cilj projekta je razvoj Strategije za reformu obrazovanja (2025-2035), koja obuhvata sve nivoe obrazovanja i definiše finansijski okvir za održivu realizaciju.

4.3 Sistem menadžmenta kvalitetom

Privredna komora je od ranije prepoznala značaj implementacije standarda kvaliteta za uspješno tržišno pozicioniranje i razvoj privrednih subjekata. Komora je do sad prošla kroz pet sertifikacionih ciklusa i trenutno je u trećoj godini šestog ciklusa.

Sertifikacija pokriva četiri ključne oblasti: ostvarivanje zajedničkih interesa članica, poslovno povezivanje i informisanje, promociju članica, te poslovnu edukaciju i stručno obrazovanje.

U 2024. godini radilo se na ažuriranju systemske dokumentacije, definisanju ciljeva kvaliteta i preispitivanju eksterne i interne usklađenosti, što je rezultiralo uspješno sprovedenom internom provjerom u junu, bez uočenih neusaglašenosti. Takođe, tokom jula sprovedena je eksterna provjera sa SGS iz Beograda, koja je takođe potvrđena pozitivnim rezultatima i produžena sertifikacija.

Međunarodne aktivnosti

5

5.1 Poslovni forumi

Poslovni forum Crna Gora - Bosna i Hercegovina

Forum privrednika drvoprerađivačkog sektora Crne Gore i Bosne i Hercegovine održan je 6. marta u Podgorici, a organizatori su bile Privredna komora Crne Gore i Vanjskotrgovinska komora Bosne i Hercegovine, uz podršku Evropske mreže preduzetništva.

Skup je pružio priliku za jačanje privredne saradnje između dvije države, s posebnim fokusom na sektore drvoprerađivačke industrije i opremanja objekata. Takođe, bio je to prostor za bilateralne razgovore i identifikaciju konkretnih poslovnih mogućnosti.

Predsjednica Privredne komore Crne Gore, dr Nina Drakić, naglasila je odlične međudržavne odnose i istakla postojeći potencijal za jačanje ekonomskih veza, posebno u oblasti drvoprerađivačke industrije.

Nakon uvodnih obraćanja, prisutnima su se obratili Goran Popović, sekretar Odbora šumarstva i drvoprerađivačke industrije u Privrednoj komori Crne Gore, i Lejla Međedović, savjetnica za izvoz u Vanjskotrgovinskoj komori BiH, koji su pružili detaljan uvid u stanje drvoprerađivačke industrije i njen potencijal u obje zemlje.

Forum je nastavljen predstavljanjem kompanija iz BiH, a završio bilateralnim razgovorima sa crnogorskim partnerima.

Poslovni forum Crna Gora-Austrija

Poslovni forum, organizovan od strane Privredne komore Crne Gore u saradnji sa Privrednom komorom Austrije, Trgovinskim odjeljenjem ambasade Austrije i Advantage Austria, održan je 4. aprila u Podgorici. Forum je bio dio radne posjete Crnoj Gori ministara Austrije za rad i ekonomiju, Martina Kochera, i za Evropsku uniju i ustavna pitanja, Karoline Edtstadler.

Cilj foruma bio je unapređenje privredne saradnje u oblastima kao što su održiva poljoprivreda, energetska efikasnost, zaštita životne sredine, zdravstveni turizam i ICT sektori, kao i predstavljanje ekonomskih potencijala i mogućnosti za razvoj bilateralne poslovne saradnje.

Predsjednica Privredne komore Crne Gore, dr Nina Drakić, naglasila je potrebu za unapređenjem ekonomskih veza, te da postoje značajne mogućnosti za povećanje spoljnotrgovinske razmjene i investicija.

Ministar za rad i ekonomiju Austrije, dr Martin Kocher, saglasan je da postoji prostor za poboljšanje bilateralne trgovine, dok je ministarka za Evropsku uniju i ustavna pitanja dr Karoline Edtstadler izrazila uvjerenje u uspješnu evropsku budućnost Crne Gore, ističući podršku Austrije za dalji razvoj i implementaciju Plana rasta za Zapadni Balkan.

Forum, koji je okupio oko 60 učesnika, završen je bilateralnim razgovorima privrednika o mogućnostima za ostvarivanje poslovnih partnerstava.

Poslovni forum Crna Gora - Slovenija

U okviru zvanične posjete predsjednice Slovenije Nataše Pirc Musar Crnoj Gori, Privredna komora Crne Gore je u saradnji sa Gospodarskom zbornicom Slovenije i agencijom Spirit Slovenija, uz podršku Evropske mreže preduzetništva, organizovala poslovni forum i bilateralne razgovore između crnogorskih i slovenačkih privrednika 25. aprila.

Cilj foruma bio je sagledavanje mogućnosti za unapređenje ekonomskih odnosa dvije zemlje, kao i predstavljanje poslovnih prilika u Crnoj Gori slovenačkim privrednicima, te upoznavanje crnogorskih privrednika sa poslovnim mogućnostima na tržištu Slovenije.

Predsjednica Privredne komore Crne Gore, dr Nina Drakić, istakla je da će poslovni forum doprinijeti daljem jačanju ekonomske saradnje sa državom čija je privreda veoma razvijena, industrijski snažna, posebno ističući rezultate u održivosti životne sredine.

Generalna direktorica Gospodarske zbornice Slovenije, Vesna Nahtigal, kazala je da članstvo u EU donosi brojne koristi, uključujući povećanje stope rasta, ostvarivanje neto priliva iz EU budžeta i prednost na zajedničkom tržištu, što je ključno za slovenačku privredu.

Predsjednik Crne Gore, mr Jakov Milatović, istakao je da Slovenija predstavlja odličan primjer kako se, uz predan rad i ulaganje u institucije i znanje, mogu postići značajni ekonomski uspjesi.

Predsjednica Slovenije, Nataša Pirc Musar, izrazila je zadovoljstvo zbog velikog interesa obje strane za dalje jačanje bilateralne ekonomske saradnje, te je istakla snažnu podršku Slovenije Crnoj Gori na evroatlantskom putu.

Forum je završen bilateralnim razgovorima između predstavnika kompanija obje zemlje, fokusiranim na mogućnosti uspostavljanja konkretnih poslovnih saradnji.

Poslovni forum Crna Gora – Češka

Forum privrednika Crne Gore i Češke, organizovan 27. maja, bio je ključni događaj u okviru zvanične posjete državne i privredne delegacije ove države, predvođene ministrom saobraćaja Martinom Kupkom. Forum je uslijedio nakon Pete sjednice Mješovite komisije za implementaciju Sporazuma o ekonomskoj i industrijskoj saradnji između dvije zemlje, a organizovale su ga privredne komore dvije zemlje u saradnji ambasadam Češke.

Skup su otvorili ambasadorica Češke, Janina Hřebíčková, potpredsjednik Vlade Crne Gore za ekonomsku politiku i ministar ekonomskog razvoja Nik Gjeloshaj, ministri saobraćaja dviju zemalja Martin Kupka i Filip Radulović, te potpredsjednici privrednih komora, Nikola Vujović i Radek Jakubský.

Češku delegaciju činile su kompanije iz sektora saobraćaja i infrastrukture, građevinarstva, mašinogradnje, komunalne industrije, logistike i IT sektora. Ambasadorica Hřebíčková naglasila je kontinuiranu podršku Češke Crnoj Gori u njenim integracionim procesima prema EU i pohvalila postignuti napredak u posljednjih šest meseci.

Tokom Forumu istaknuto je da ekonomska saradnja zauzima centralno mjesto u jačanju bilateralnih odnosa dviju država, te da postoji mnogo prostora za saradnju u oblastima razvoja infrastrukture, inovacija, modernizacije saobraćajnih sistema, pametne mobilnosti, dekarbonizacije i drugim. Potencijali su i u sektorima poput turizma, energetike, IT industrije, infrastrukture, te namjenske industrije.

Tokom skupa su predstavljeni ekonomski potencijali dvije države, a završen je bilateralnim razgovorima privrednika o mogućnostima uspostavljanja konkretnih poslovnih partnerstava i realizaciji zajedničkih projekata.

Poslovni forum Crna Gora – Azerbejdžan

Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa Azerbejdžanskom agencijom za promociju izvoza AZ-PROMO i Agencijom za investicije Crne Gore, organizovala je 28. juna forum privrednika dvije zemlje u Podgorici. Ovaj skup je održan uoči sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju Crne Gore i Azerbejdžana, a okupljeni su imali priliku da razgovaraju o potencijalu za jačanje bilateralne ekonomske saradnje.

Pored brojnih privrednika, forumu su prisustvovali potpredsjednik Vlade Crne Gore za ekonomsku

politiku, Nik Gjelošhaj, te ministar rada i socijalne zaštite Republike Azerbejdžan, Sahil Babayev.

Istaknuto je da su obje zemlje postavile čvrste temelje za saradnju, ali da postoji mnogo veći potencijal koji tek treba biti u potpunosti valorizovan.

Na Forumu su prezentovani investicioni potencijali, a završen je bilateralnim razgovorima privrednika, koji su razmatrali konkretne mogućnosti za uspostavljanje partnerstava.

Poslovni forum Grčka - Crna Gora

Poslovni forum i bilateralni razgovori privrednika Crne Gore i Grčke održani su 9. oktobra u Atini, a realizovali su ih Privredna komora Crne Gore i Privredna komora Atine, u saradnji sa Agencijom za promociju izvoza i podršku investicijama Grčke (Enterprise Greece) i Agencijom za investicije Crne Gore. Cilj skupa bio je unapređenje ekonomskih odnosa između dvije zemlje, uz predstavljanje poslovnih prilika i investicionih mogućnosti.

Tokom foruma, potpisani su Memorandum o razumijevanju između privrednih komora, koji predstavlja ključni korak ka jačanju institucionalne podrške u promociji trgovine, industrijske saradnje, transferu tehnologija, obuci i internacionalizaciji preduzeća. Takođe, potpisan je Memorandum o saradnji između Enterprise Greece i Agencije za investicije Crne Gore, što predstavlja dobar temelj za dalji razvoj sveukupnih odnosa dviju zemalja. Nakon foruma, potpisan je i Memorandum o saradnji između Privredne komore Crne Gore i Privredne komore Pireja.

Na skupu je ocijenjeno da forum označava početak novog poglavlja u ekonomskim i trgovinskim odnosima dviju zemalja, zasnovanog na međusobnom povjerenju i saradnji, te zajedničkoj ambiciji za podsticanje održivog rasta. Komore teže jačanju saradnje u oblasti poljoprivrede s finalnim proizvodima, održive životne sredine, investicija u infrastrukturne projekte, ali i u sektorima turizma, energetike i IT industrije, gdje postoje značajne investicione prilike.

Forum je organizovan u okviru Evropske mreže preduzetništva (EEN), što je omogućilo brojne B2B sastanke između privrednika iz Crne Gore i Grčke. Ovi sastanci bili su odlična prilika za uspostavljanje poslovnih kontakata, razmjenu ideja i dalji razvoj saradnje između dviju zemalja.

Poslovni forum Crna Gora – Slovačka

Crna Gora je postala izuzetno privlačan partner za investiranje, a ulaganja u razvoj infrastrukture, energetskog sektora i turizma postavljaju čvrste temelje za buduću saradnju sa Slovačkom. Ova ocjena izrečena je 30. oktobra tokom poslovnog foruma dviju zemalja održanog u hotelu Hilton. Forum i bilateralni sastanci organizovani su od strane Privredne komore Crne Gore, u saradnji sa Ambasadom Slovačke, Slovačkom agencijom za razvoj investicija i trgovine (SARIO) i Agencijom za investicije Crne Gore, u okviru II sjednice Mješovite komisije za ekonomsku saradnju vlada dvije države.

Tokom foruma je ocijenjeno da slovački privrednici sve više uspješno posluju na crnogorskom tržištu, te da su ove kompanije spremne da prenesu svoja iskustva i znanja i da donesu inovativne prakse koje bi dodatno osnažile crnogorsko tržište.

Forum je okončan prezentacijom ekonomskih potencijala dvije države i bilateralnim sastancima privrednika.

Poslovni forum Bosna i Hercegovina – Crna Gora

Privredna komora Crne Gore, u saradnji sa Vanjskotrgovinskom komorom Bosne i Hercegovine, organizovala je poslovni forum Bosna i Hercegovina – Crna Gora 30. oktobra u Sarajevu. Forum je realizovan u okviru zvanične posjete predsjednika Crne Gore Jakova Milatovića Bosni i Hercegovini, te je pored Milatovića u radu foruma učestvovao i predsjednik Predsjedništva BiH Denis Bećirović.

Ciljevi foruma bili su dalje produbljivanje ekonomske saradnje između Bosne i Hercegovine i Crne Gore, stimulisanje rasta trgovinske razmjene, te identifikovanje ključnih sektora za uzajamna ulaganja i strateške investicione projekte.

Forum je je ocijenjen kao snažan impuls za privredni napredak regije i jasan dokaz opredjeljenja obje zemlje da se međusobno podržavaju na putu ka Evropskoj uniji. Istaknuto je da loša saobraćajna povezanost između Sarajeva i Podgorice predstavlja najveću prepreku za ekonomsku saradnju, te da je projekat rekonstrukcije puta Foča-Šćepan polje, dužine 45 kilometara i vrijednosti blizu 80 miliona eura, od strateškog značaja za obje zemlje.

5.2 Međunarodne komorske asocijacije

Eurochambers

Eurochambres, koja okuplja više od 46 članica, uključujući 42 nacionalna udruženja privrednih komora i dvije transnacionalne komorske organizacije, predstavlja mrežu od 1.700 regionalnih i lokalnih komora, koje zajedno podržavaju više od 20 miliona preduzeća širom Evrope. Organizacija se zalaže za poboljšanje uslova poslovanja, olakšavanje pristupa tržištima unutar i van EU, te obezbjeđivanje resursa (ljudskih, finansijskih i prirodnih) potrebnih za razvoj poslovnog sektora.

Potpredsjednik Privredne komore Crne Gore Pavle D. Radovanović učestvovao je na sastanku delegata Asocijacije privrednih komora Evrope – Eurochambres, održanom 9. januara. Tokom sastanka, delegati su diskutovali o aktuelnim pitanjima vezanim za implementaciju evropskih politika, nadolazećim projektima, te rezultatima istraživanja/ankete o “Jedinstvenom tržištu”.

Anketa, koja je sprovedena od 4. septembra do 20. novembra 2023. godine, obuhvatila je 1.004 subjekta, a rezultati su ukazali na nekoliko ključnih preporuka u vezi sa jedinstvenim tržištem Evrope. Preporučuje se revitalizacija tržišta i uklanjanje tehničkih barijera koje ometaju trgovinu i investicije. Takođe, naglašena je potreba za dodatnom harmonizacijom pravila unutar tržišta i implementacijom EU zakonodavstva, kao i smanjenjem regulatornih troškova koji opterećuju poslovanje. Prema rezultatima ankete, u 66% slučajeva kada se preduzetnici susretnu sa preprekama na jedinstvenom tržištu, obraćaju se privrednim komorama za podršku, što potvrđuje ključnu ulogu tih organizacija u unapređenju poslovnog ambijenta.

Radovanović je bio učesnik Konferencije o proširenju: Perspektiva poslovanja, koju je Eurochambres organizovala 20. marta u Briselu. Konferencija je održana u susret obilježavanju dvije decenije od najvećeg proširenja EU, kao podsticaj predstojećim integracionim procesima koji treba da uključe Zapadni Balkan, Ukrajinu, Moldaviju i Gruziju.

Događaj je bio prilika i da se predstave rezultati dva sveobuhvatna istraživanja o poslovnoj perspektivi proširenja EU koje je sproveo Eurochambres među kompanijama u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima (uz podršku nacionalnih komora) i komorama u Evropske unije.

Kao panelista na temu Proširenje EU: Perspektiva biznisa u zemljama kandidatima, Radovanović je govorio o iskustvu Privredne komore Crne Gore u pregovaračkom procesu, a učešće njenih predstavnika u procesu pregovora prepoznato je kao primjer dobre prakse.

Predstavnica Privredne komore Crne Gore Tanja Radusinović učestvovala je na Skupštini Eurochambresa i Kongresu ove asocijacije, koji su održani od 12. do 14. juna u Antverpenu, Belgija. Na Skupštini su razmatrani izvještaji o radu i finansijski izvještaj za 2023. godinu. Posebna pažnja posvećena je rezultatima nedavno završenih izbora za Evropski parlament, kao i njihovim implikacijama za buduće aktivnosti Eurochambres-a, posebno u okviru kampanje „Povratak na posao“ za period 2024-2029. Kongres Eurochambres-a okupio je predstavnike komora članica, koji su imali priliku da učestvuju u brojnim panelima i radionicama na temu “Navigacija novim horizontima, stvaranje prilika”. Ovaj događaj pružio je mogućnost za umrežavanje, razmjenu ideja i iskustava. Potpredsjednik Privredne komore Crne Gore Pavle Radovanović 12. decembra učestvovao je u radu Komisije Evropskih komora javnog prava. Na sastanku, koji je okupio istaknute predstavnike evropskih privrednih komora, izabrana je nova predsjednica Komisije – Marta Šulc, potpredsjednica Privredne komore Austrije, koja je na ovom položaju naslijedila Martina Vanslebena, izvršnog direktora Privredne komore Njemačke.

Potpredsjednik Radovanović informisao je članove Komisije o aktivnostima Privredne komore Crne Gore i predstavio plan rada za 2025. godinu. Sastanku su prisustvovali i predsjednik Eurochambres-a Vladimir Dlouhi, kao i generalni sekretar Ben Baters.

Forum privrednih komora Jadransko-jonskog područja (AIC Forum)

AIC Forum, osnovan 2001. godine na inicijativu privrednih komora iz Ankone i Splita, okuplja privredne komore priobalnih regija Jadransko-jonskog bazena. Cilj Foruma je unapređenje privrednog razvoja u ovom regionu kroz koordinisano djelovanje i saradnju između privrednih komora. Danas, AIC Forum čini 45 privrednih komora iz sedam priobalnih zemalja Jadranskog i Jonskog mora: Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Grčke, Italije i Slovenije.

Djelatnosti Foruma ostvaruju se putem tematskih radnih grupa koje se bave ključnim pitanjima kao što su plavi rast, povezanost regiona, očuvanje životne sredine i poljoprivrede, razvoj ženskog preduzetništva i održivi turizam.

U Mostaru, 18. aprila održan je sastanak Upravnog savjeta Foruma Jadransko-jonskih privrednih komora. Na sastanku su razmatrane važne teme, među kojima su bile: EUSAIR Forum pod hrvatskim predsjedavanjem i integracija tri foruma; ažuriranje aktivnosti i događanja u vezi s tekućim projektima i predstojećim inicijativama, usvajanje zajedničke deklaracije tri foruma o zaštiti i promociji mediteranske ishrane u Jadransko-jonskom regionu; planiranje Kongresa ženskog preduzetništva Jadransko-jonske regije; razmatranje Finansijskog izvještaja za 2023. godinu; predlog novog člana Administrativnog savjeta Foruma – predstavnika San Marina.

Redovna Skupština članova Foruma Jadransko-jonskih privrednih komora održana je 8. maja 2024. godine u Splitu, u prostorijama Hrvatske gospodarske komore – Županijske komore Split. Tokom Skupštine, predsjednici tri foruma – AIC, UniAdrion i FAIC, potpisali su Splitsku deklaraciju o zaštiti i promociji mediteranske ishrane u Jadransko-jonskom regionu. Ova deklaracija ističe značaj dobrobiti, održivosti i kulturnog aspekta mediteranske ishrane, koja se smatra ključnim dijelom regionalnog identiteta i privrednog razvoja.

Komorski investicioni forum ZB6

Uvažavajući značaj nastavka implementacije Berlinskog procesa za jačanje regionalne saradnje na Zapadnom Balkanu, privredne komore zemalja ove regije pokrenule su inicijativu za postizanje konkretnih ciljeva u okviru ovog procesa. Komorski investicioni forum (KIF) je, osim praćenja realizacije velikih regionalnih infrastrukturnih projekata odobrenih od strane Evropske komisije, fokusiran i na identifikaciju i predlaganje manjih, sekundarnih infrastrukturnih projekata koji mogu značajno unaprijediti privrednu saradnju unutar regiona.

Komorskim investicionim forumom upravlja Upravni odbor kojeg čine predsjednici privrednih komora osnivača. S obzirom na želju za boljom funkcionalnošću i korišćenjem raspoloživih fondova, KIF je osnovao Stalni sekretarijat u Trstu za šest svojih ne-članica EU (KIF ZB6), dok je kancelarija Generalnog sekretara otvorena u Podgorici 21. februara 2019. godine.

U martu 2024. godine, održana je 29. sjednica Upravnog odbora KIF-a u Sarajevu. Na sjednici su razmatrani godišnji izveštaj o aktivnostima KIF-a za 2023. godinu, kao i aktivnosti u vezi sa pripremom novog Akcionog plana za Zajedničko regionalno tržište 2.0.

U maju 2024. godine, održana je 30. sjednica UO KIF-a u Kotoru, koja je bila fokusirana na prezentaciju finansijskih izvještaja.

Predstavnici Privredne komore Crne Gore, predvođeni predsjednicom dr Ninom Drakić, bili su dio delegacije Foruma investicionih komora Zapadnog Balkana koja je učestvovala na Poslovnem forumu „Zapadni Balkan kao ekonomsko područje na putu ka EU“, održanom u Berlinu. Forum je organizovalo Savezno ministarstvo za privredu i klimatsku akciju, uz podršku Istočnog odbora njemačke privrede, Njemačke industrijske i trgovinske komore (DIHK) i Foruma investicionih komora Zapadnog Balkana.

Forum je obuhvatio ključne teme, među kojima su „Zajedničko regionalno tržište: 10 godina Ber-

linskog procesa“ i „Energija i zaštita klime: izazovi i prilike za ekonomsko područje“. Takođe, organizovani su B2B sastanci između njemačkih i kompanija sa Zapadnog Balkana, stvarajući prilike za ulaganja u region i jačanje partnerstava u zajedničkim lancima snabdijevanja. Tri crnogorske kompanije koje su izabrane na konkursu za “Program tehničke pomoći za ulazak na evropsko i globalno tržište” takođe su učestvovala u forumu: REMID VIS – mehanički inženjering centar, Lučka organic extra virgin oil i 13. jul – Plantaže.

Na marginama ovog događaja održana je i 31. sjednica Upravnog odbora KIF-a, na kojoj su predstavljeni dosadašnji rezultati i aktivnosti, kao i planirane aktivnosti Foruma za naredni period.

Na kraju godine, 17. decembra 2024. godine, održana je 33. sjednica Upravnog odbora KIF-a u Skoplju. Fokus sjednice bio je na finansijskom izvještavanju, uz diskusiju o odabiru novog Generalnog sekretara KIF-a, čiji je izbor odložen za narednu sjednicu.

Međunarodna trgovinska komora

Međunarodna trgovinska komora (ICC) posvećena je promociji međunarodne trgovine i investicija kao ključnih faktora za inkluzivan rast i prosperitet. Osnovana nakon Prvog svjetskog rata od strane predstavnika privatnog sektora, ICC je postavila globalne standarde u oblasti trgovine, investicija, finansija i komercijalnih odnosa.

Predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić učestvovala je 15. i 16. oktobra na Samitu Evrope i Azije Svjetske komorske federacije (ICC) koji je održan u Istanbulu. Na samitu je, između ostalog, prisustvovala i sastanku pridruženih članica Eurochambresa. Samit je okupio 800 učesnika iz 62 zemlje, a ključne teme bile su unapređenje globalne saradnje kako bi se ubrzala zelena tranzicija, značaj privatno-javnog dijaloga u kontekstu klimatskih promjena u susret COP 29, kao i uloga komora u transformaciji globalne ekonomije. Posebna pažnja bila je posvećena šansama i mogućnostima za mala i srednja preduzeća u tom procesu, kao i pitanju ženskog preduzetništva. Naglašeno je da je učešće žena u privrednim komorama ključno za inkluzivan ekonomski rast, podsticanje inovacija i doprinos održivom razvoju.

Asocijacija privrednih komora Mediterana (ASCAME)

ASCAME je neprofitna međunarodna organizacija koja okuplja privatni sektor Mediterana, udružujući Privredne komore i slične organizacije iz 23 mediteranske zemlje. Sa više od 300 članica, ASCAME predstavlja interese miliona preduzetnika širom ovog regiona.

Potpredsjednik Privredne komore Crne Gore Pavle D. Radovanović učestvovao je 5. juna u radu sjednice Izvršnog odbora Asocijacije privrednih komora Mediterana – ASCAME, koja je održana u Barseloni.

Tokom sastanka, razmotren je akcioni plan za 2024. godinu, planirani događaji za naredne dvije godine, te realizacija potpisanih sporazuma o saradnji u oblasti obrazovanja, ekonomskog i društvenog razvoja mladih, obnavljanja prirodnog kapitala i očuvanja okeana. Predstavljeni su izvještaji o međunarodnim projektima koji se implementiraju u Mediteranu, kao i mogućnosti za saradnju i umrežavanje članica.

Razgovarano je i o novim uslugama za članice, povezivanju Evrope, Bliskog istoka i Afrike u cilju podsticanja poslovanja i investicija, kao i o realizaciji Nedjelje zajednice komora ASCAME. Skup je otvorio predsjednik Privredne komore Barselone, Josep Santacreu, ističući posvećenost promociji ekonomske saradnje u regionu i jačanju njegove globalne pozicije.

Tokom skupa istaknuto je da svi međunarodni projekti koje ASCAME realizuje služe kao alati za promovisanje zelene ekonomije, energetske efikasnosti, očuvanja kulturnog naslijeđa, inovacija, investicija i tehnološkog razvoja. Jačanje poslovne saradnje podržaće i osnivanje Mediteranskog biznis

Asocijacija balkanskih komora (ABC)

Asocijacija balkanskih komora (ABC) je neprofitna, nevladina i nepolitička organizacija koja okuplja komore balkanskih zemalja s ciljem razvoja poslovne saradnje. ABC proučava ekonomske zakonitosti, podstiče saradnju kompanija, olakšava poslovne kontakte, zalaže se za povoljne ekonomske odluke, promovise evropske ekonomske standarde, a pomaže i u rješavanju sporova među kompanijama kroz pregovore ili arbitražu, čime doprinosi unapređenju poslovnog okruženja u regionu.

Na poziv predsjednika Privredne komore Sjeverne Makedonije Branka Azeskog, 2. februara održan je sastanak ove Asocijacije. Gospodin Azeski zahvalio se na ukazanom poverenju i prilici da 2024. godine predsjedava Asocijacijom Balkanskih komora (ABC). On je istakao važnost infrastrukturne povezanosti Balkana kao ključnog faktora za ubrzanje ekonomske saradnje među zemljama regiona, s obzirom na to da infrastruktura direktno utiče na produktivnost, trgovinu i ekonomsku inkluziju. Na sastanku su predstavnici Privredne komore Sjeverne Makedonije prezentovali aktivnosti koje će Asocijacija sprovesti tokom 2024. godine, sa posebnim fokusom na razvoj infrastrukture i jačanje saradnje među zemljama regiona.

5.3 Multilateralna saradnja

Sastanak sa predstavnicima DKP u Crnoj Gori

Privredna komora Crne Gore je 12. marta, u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i Agencijom za investicije, organizovala sastanak sa diplomatsko-konzularnim predstavnicima u Vladinom domu na Cetinju. Ovaj događaj pružio je priliku za predstavljanje ekonomskih prilika i investicionih potencijala Crne Gore, kao i za naglašavanje važnosti partnerskog odnosa između Privredne komore i diplomatskog kora u cilju jačanja ekonomske saradnje između Crne Gore i drugih zemalja, te unapređenja međusobne poslovne veze crnogorskih i inostranih preduzeća.

Skupu su prisustvovali diplomate iz 23 zemlje. Predsjednica Privredne komore dr Nina Drakić istakla je da međunarodne kompanije koje već posluju u Crnoj Gori mogu poslužiti kao dokaz povoljnog poslovnog ambijenta u zemlji i preporuka za nove investitore. Naglasila je značaj diplomatsko-konzularnih predstavnika kao partnera Privredne komore u međunarodnom povezivanju, te istakla da Komora obezbjeđuje podršku države za privlačenje stranih investicija, dok istovremeno doprinosi međunarodnom ekonomskom pozicioniranju Crne Gore.

Dejan Vuković, v.d. generalnog direktora Direktorata za ekonomsku i kulturnu diplomatiju u Ministarstvu vanjskih poslova, u svom obraćanju naglasio je važnost ekonomske diplomatije u eri globalizacije, čemu doprinosi i ovaj sastanak sa diplomatsko-konzularnim predstavnicima.

Snežana Đurović, v.d. direktorica Agencije za investicije, istakla je važnost javno-privatnog partnerstva, naglašavajući da Agencija intenzivno radi na njegovoj promociji kao novog investicionog modela u Crnoj Gori.

Andrej Lakić, pomoćnik direktora Agencije za investicije, prezentovao je investicione potencijale Crne Gore, usmjeren na uspješno realizovane, tekuće i planirane projekte u ključnim sektorima poput infrastrukture, turizma, energetike, poljoprivrede i ICT-a. Naglasio je povoljan fiskalni ambijent, lakoću otvaranja biznisa, stabilan bankarski sistem i ravnopravan tretman domaćih i stranih investitora.

Drugi međuparlamentarni forum delegacija Jugoistočne Evrope

Predsjednica Privredne komore Crne Gore, dr Nina Drakić, učestvovala je na Drugom međuparlamentarnom forumu delegacija Jugoistočne Evrope u Parlamentarnoj skupštini OEBS-a, održanom 19. septembra u Skupštini Crne Gore, na temu "Regionalna saradnja za napredan turistički sektor".

U uvodnom dijelu Foruma govorili su predstavnici Skupštine Crne Gore i OEBS-a, dok su uvodne sesije održale predsjednica Drakić, direktorica Nacionalne turističke organizacije Ana Tripković Marković i dekanica Fakulteta za turizam Silvana Đurašević.

Na sesiji "Turizam kao pokretač privrednog rasta u Crnoj Gori", Drakić je naglasila stratešku važnost turizma za ekonomiju, ističući njegov direktan i indirektan doprinos razvoju drugih sektora. Prema podacima Centralne banke, doprinos turizma i putovanja crnogorskoj ekonomiji u 2023. godini iznosio je 1,5 milijardi eura, uz više od 24 hiljade radnih mjesta.

Tokom foruma, učesnici su diskutovali o ulozi turizma u ekonomskom rastu, održivom razvoju i inovacijama, dok su predstavnici OEBS-a i EU naglasili podršku Crnoj Gori u jačanju institucija i sprovođenju reformi. Forum je završen usvajanjem Završne deklaracije, koja ističe značaj regionalne saradnje u turizmu i potrebu unapređenja infrastrukture i ekonomije regiona.

Skupu su prisustvovali parlamentarci iz Crne Gore, Grčke, Luksemburga, Italije, Mađarske, Slovenije, Sjeverne Makedonije i Srbije, predstavnici OEBS-a i EU, kao i članovi odbora udruženja za turizam i ugostiteljstvo.

Berlinski dijalog o ekonomskoj tranziciji

Potpredsjednici Privredne komore Crne Gore Dragan Kujović i Nikola Vujović, zajedno sa savjetnikom predsjednice Dragoljubom Bulatovićem, učestvovali su u martu na dvodnevnom Berlinском dijalogu o energetskej tranziciji (Berlin Energy Transition Dialogue), jednom od najznačajnijih globalnih događaja u oblasti energetike.

Konferencija, koju organizuju njemačka federalna ministarstva energetike i vanjskih poslova, okupila je donosiocje odluka, eksperte i predstavnike privrede iz cijelog svijeta, sa ciljem razmjene iskustava i definisanja strateških pravaca u energetskej tranziciji.

Ovogodišnje teme bile su posvećene održivoj energetskej budućnosti, prelasku na ekološki prihvatljive izvore energije i smanjenju zavisnosti od fosilnih goriva. Poseban fokus stavljen je na postizanje ciljeva COP28 u kontekstu energetske sigurnosti i ekonomske održivosti.

Jačanje transatlantske turističke saradnje privrednih komora Zapadnog Balkana i SAD

Privredna komora Crne Gore, u saradnji s Think Tank organizacijom “Transatlantic Leadership Network” iz Vašingtona i NVO “Biraj Turizam”, pokrenula je 24. aprila projekt “Jačanje transatlantske turističke saradnje između privrednih komora Zapadnog Balkana i Sjedinjenih Američkih Država”. Ovaj višegodišnji projekat ima za cilj kreiranje zajedničkog turističkog proizvoda i promociju ponude Zapadnog Balkana na tržištu SAD-a.

Na događaju su prisustvovali brojni predstavnici državnih i privrednih institucija, među kojima su predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić, ambasadorka SAD-a Džudi Rajzing Rajnke, državni sekretar Ministarstva turizma Crne Gore Vuk Žižić, kao i lideri privrednih komora iz Bosne i Hercegovine, Kosova i Srbije. Predsjednica Drakić istakla je važnost ovog projekta za promociju turističkih potencijala Zapadnog Balkana, naglašavajući kako je cilj privući američke turiste koji traže specifična i jedinstvena iskustva.

Ambasadorka Rajzing Rajnke pohvalila je inicijativu, napominjući da turizam igra ključnu ulogu u ekonomijama oba regiona, te da će ovaj projekat doprineti održivom ekonomskom rastu i očuvanju prirodnih resursa.

Na događaju je prezentovan promotivni film BRAND USA, a direktor SaaSolutions Nihad Kozlić predstavio je novi web sajt koji će objediniti turističku ponudu zemalja uključenih u projekt. Nakon samog događaja, održan je sastanak sa predsjednikom Vlade Crne Gore Milojkom Spajićem, na kojem je ocijenjeno da bi povećanje broja američkih turista bio jasan signal za sigurnost i privlačnost regiona, te važan korak ka podsticanju investicija iz SAD-a.

Saradnja u turizmu, prema mišljenju učesnika, mogla bi imati veliki multiplikativni efekat na druge sektore privrede, uz napomenu da je za uspjeh projekta ključno uspostaviti bolje avio-konekcije između SAD-a i zemalja Zapadnog Balkana.

Ekonomski forum u Vašingtonu

Predsjednica Privredne komore Crne Gore, dr Nina Drakić, učestvovala je u radu Ekonomskog foruma Jugoistočne Evrope, koji je održan 20. i 21. maja u Američkom kongresu u Vašingtonu. Forum su organizovali Transatlantska mreža lidera i Evropski centar Atlantskog vijeća, uz podršku senatorke Jeanne Shaneheen i kongresmena Johna Moolenaar-a. Skup je okupio vladine zvaničnike, poslovne lidere i stručnjake iz zemalja Zapadnog Balkana, uključujući Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Albaniju, Kosovo i Srbiju, koji su diskutovali o načinu unapređenja regionalne i transatlantske saradnje u različitim sektorima.

Jedna od ključnih tema bila je saradnja u energetici, prelazak na zelenu energiju, kao i mogućnosti za prisustvo američkih banaka na Zapadnom Balkanu. Takođe, diskutovano je o izazovima u bankarskim propisima i unapređenju saradnje u turističkoj industriji između Jugoistočne Evrope i Sjedinjenih Država.

Predsjednica Drakić je govorila na panelu „Regionalna saradnja: Prevazilaženje barijera i unapređenje trgovine“, zajedno sa predstavnicima iz SAD i drugih zemalja regiona. Istakla je da je turistička saradnja ključna za jačanje ekonomske saradnje, rast i razvoj, te da region Zapadnog Balkana treba kreirati zajedničku turističku ponudu koja će promovisati netaknutu prirodu, bogatu kulturu i tradiciju, čime bi privukli turiste iz SAD-a. Naglasila je da za ostvarenje rasta turističkog prometa između regiona i SAD-a, neophodna je saradnja javnog i privatnog sektora uz podršku civilnog društva.

Pored toga, dr Nina Drakić, zajedno sa potpredsjednicima Draganom Kujovićem i Nikolom Vujovićem, prisustvovala je panelima koji su se bavili temama iz oblasti bankarstva, energetike, reforme pravosuđa, te borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Diversifikacija crnogorske privrede imperativ

Predsjednica dr Nina Drakić učestvovala je na 32. tradicionalnom savjetovanju Hrvatskog društva ekonomista, održanom od 6. do 8. novembra u Opatiji. Ovaj prestižni događaj okupio je vodeće ekonomske stručnjake, poslovne lidere i predstavnike institucija iz regiona s ciljem razmatranja ključnih izazova i mogućnosti za dalji privredni razvoj i jačanje saradnje.

Tokom trodnevne konferencije, učesnici su aktivno učestvovali u diskusijama na panelima, analizirajući aktuelne ekonomske trendove, inovativne poslovne modele i perspektive za unapređenje regionalne ekonomske saradnje. Savjetovanje je omogućilo razmjenu iskustava i otvaranje novih mogućnosti za partnerstva među privredama zemalja učesnica.

Značajan doprinos ovom događaju dao je i Adria Business Forum, organizovan u saradnji s privrednim komorama Crne Gore, Srbije, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Forum, održan trećeg dana savjetovanja, otvorio je dekan Ekonomskog fakulteta u Rijeci, Saša Drezgić, uvodeći prisutne u diskusiju o regionalnoj ekonomskoj povezanosti.

Na panelu su, pored predsjednice Drakić, učestvovali i dekan Ekonomskog fakulteta u Osijeku Boris Crnković, predstavnici privrednih komora Srbije, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, kao i direktorica Hrvatske udruge poslodavaca Irena Weber. Predsjednica Drakić je, obraćajući se učesnicima, istakla ekonomski razvoj Crne Gore, naglašavajući da je, iako najmanje razvijena republika bivše zajedničke države, danas značajno napredovala i približila se prosjeku Evropske unije. Ukazala je na ranjivost crnogorske ekonomije usled njene uslužno orijentisane strukture te naglasila važnost diversifikacije privrede kao ključnog faktora održivog ekonomskog rasta.

Evropska preduzetnička mreža

Evropska preduzetnička mreža (EEN) je najveća poslovna mreža u svijetu, čiji je cilj pružanje podrške malim i srednjim preduzećima (MSP) u ostvarivanju poslovnih mogućnosti, umrežavanju i proširenju tržišta. EEN pomaže preduzetnicima u povezivanju sa partnerima, pronalaženju novih tržišta, kao i u pristupu savjetodavnim uslugama u vezi sa inovacijama, tehnologijama i finansiranjem.

Tokom godine, Privredna komora Crne Gore, kao član EEN-a, realizovala je brojne aktivnosti u saradnji sa partnerima. U februaru su organizovani međunarodni poslovni susreti na 45. Međunarodnom sajmu turizma u Beogradu, gdje su 455 učesnika iz 33 zemlje imali priliku da se sastanu sa domaćim i stranim partnerima. Učešće crnogorskih kompanija bilo je značajno, sa preko 30 predstavnika i više od 90 održanih sastanaka.

U aprilu, Business Finland je organizovao događaj u Helsinkiju, na kojem je Privredna komora Crne Gore predstavila poslovne mogućnosti i investicione potencijale Crne Gore. Učešće je omogućilo dalju promociju tržišta Jugoistočne Evrope i jačanje veza sa finskim kompanijama.

U maju je održan Deveti Forum Evropske strategije za jadransko-jonski region (EUSAIR) u Šibeniku, gdje su crnogorske kompanije aktivno učestvovala u B2B susretima i razmjeni poslovnih kontakata, dok je konferencija CONNECTO u junu okupila preko 260 poslovnih ljudi i otvorila mogućnosti za saradnju sa dijasporom.

U septembru, Privredna komora Crne Gore učestvovala je na regionalnoj EEN konferenciji u Sloveniji, a u novembru je održana godišnja EEN konferencija u Budimpešti, koja je okupila 700 učesnika iz 55 zemalja, uključujući predstavnike Crne Gore. Ove aktivnosti su omogućile intenziviranje međunarodne saradnje, razmjenu znanja i stvaranje novih strateških partnerstava za crnogorsku privredu.

5.4 Biletaralni susreti i protokolarne aktivnosti

Privredna komora Crne Gore je prva adresa za razgovore koji doprinose razvoju poslovnog ambijenta, promociji privrede, valorizaciji potencijala i unapređenju ekonomske saradnje sa našom državom. Sa tim ciljem, tokom 2024. godine Komora je učestvovala u organizaciji značajnih privrednih skupova te realizovala sastanke sa predstavnicima ambasada i konzulata u Crnoj Gori, kao i posjete partnerskim organizacijama u okruženju.

Ekonomski samit u organizaciji TURKCHAM

Predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić govorila je 2. februara na otvaranju ekonomskog samita organizovanog od strane TurkCham Montenegro, Turske privredne komore u Crnoj Gori. Skup je pružio priliku za povezivanje turskih i crnogorskih kompanija, kao i predstavljanje investicionih potencijala i poslovnog ambijenta u našoj zemlji.

Predsjednica Drakić je istakla da je Crna Gora, naročito nakon sticanja članstva u NATO, postala atraktivna destinacija za strane investitore. Naglasila je da turske kompanije čine najveći dio stranih firmi u Crnoj Gori, s više od 5.000 registrovanih preduzeća, što predstavlja rast od 14 puta u poslednjih šest godina. Takođe, istakla je značaj ulaganja u Sjevernu i Centralnu Crnu Goru, gdje se razvijaju sektori poput zimskog turizma, održive energetike i poljoprivrede.

Predsjednica je naglasila potrebu za investicijama u proizvodne sektore, kako bi se diversifikovala crnogorska ekonomija i smanjila njena ranjivost na krize. Pored toga, istakla je važnost saobraćajne povezanosti, posebno kroz interkonekciju Luke Bar, revitalizaciju željeznice i izgradnju autoputa, što bi Crnu Goru učinilo logističkim centrom između zapadne i jugoistočne Evrope.

Forum je okupio brojna značajna imena, među kojima su bili predsjednik Vlade Crne Gore, ambasador Turske, rektor Bilgi univerziteta, kao i brojni akademski i ekonomski stručnjaci, koji su diskutovali o mogućnostima jačanja saradnje između dvije zemlje.

Zelena tranzicija doprinosi konkurentnosti, “otključati” mogućnosti za investicije

Predsjednica dr Nina Drakić, sa saradnicima, sastala se 21. februara sa delegacijom Udruženja njemačke privrede za Istočnu Evropu. Delegaciju od 16 privrednika i predstavnika njemačkog

resornog ministarstva predvodio je potpredsjednik BASF grupe dr Thomas Narbeshuber. Sastanku su prisustvovali ambasador Njemačke u Crnoj Gori Peter Felten, potpredsjednici Privredne komore Pavle D. Radovanović i Nikola Vujović, direktorica Sektora udruženja, kao i sekretarka Koordinacionog odbora energetske efikasnosti i zaštite životne sredine.

Razgovarano je o unapređenju ekonomske saradnje između Crne Gore i Njemačke, valorizaciji investicionih potencijala, uključivanju njemačkih kompanija u razvojne projekte, kao i o izazovima zelene tranzicije, posebno u kontekstu pregovaračkog poglavlja 27 u procesu pristupanja EU. Istaknuta je ključna uloga njemačkih investicija u crnogorsku ekonomiju od obnove nezavisnosti, kao i potreba za diversifikacijom ekonomije i privlačenjem stranih investicija u proizvodne sektore, infrastrukturu i projekte zelene tranzicije.

Delegacija je pohvalila napredak u stabilizaciji političkog i poslovnog ambijenta, kao i rast trgovinske razmjene između dviju zemalja, uz naglasak da postoji prostor za dalji rast. Poseban fokus stavljen je na obnovljive izvore energije i zelenu tranziciju, uz ocjenu da je proces skup, ali nužan za konkurentnost crnogorske ekonomije. Istaknuto je da postoji veliki interes za investiranje u ovu oblast, ali da je potrebna bolja regulativa, te je zaključeno da je potrebno otključati sektor zelene energije za investicije.

Na sastanku je posebno naglašen doprinos Privredne komore Crne Gore cirkularnoj ekonomiji, uključujući izradu Mape puta Crne Gore ka cirkularnoj ekonomiji, koja čini osnov Strategije cirkularne tranzicije Crne Gore.

Saradnja u oblasti poljoprivrede i ribarstva

Tokom sastanka održanog 26. februara, potpredsjednik Privredne komore Crne Gore Pavle D. Radovanović i saradnici razgovarali su sa predsjednikom Obrtničke komore Istarske županije Robertom Momićem, dopročelnikom za poljoprivredu, ribarstvo, vodoprivredu i šumsko gospodarstvo Istarske županije Grazianom Prekaljem i dr Aleksandrom Joksimovićem, naučnim savjetnikom iz Instituta za biologiju mora.

Istaknuta je važnost izgradnje prerađivačkih kapaciteta za dalji razvoj crnogorskog ribarstva, modernizacija ribarske flote i infrastrukturna ulaganja na obali. Razmatrane su i mogućnosti korišćenja EU fondova, posebno za izgradnju ribarskih luka, te rješavanje problema nedostatka radne snage u sektoru.

Potpredsjednik Radovanović naglasio je da Privredna komora predstavlja ključni kanal komunikacije sa crnogorskom privredom i da su dvije asocijacije i ranije uspješno saradivale u podršci zanatstvu. Sagovornici su se saglasili da iskustva Istre mogu značajno doprinijeti razvoju crnogorske poljoprivrede i ribarstva te da je ovaj sastanak početak intenzivnije saradnje u oblasti razmjene znanja i dobrih praksi.

Stabilnost preduslov stranih investicija

Privredna delegacija Crne Gore na čelu sa predsjednicom PKCG dr Ninom Drakić imala je sastanak u Privrednoj komori Vojvodine tokom kog je apostrofirana odlična saradnja crnogorskih kompanija sa preduzećima iz ove pokrajine i Republike Srbije.

Jedan od povoda za razgovore bilo je učešće crnogorskih privrednika na Međunarodnom sajmu poljoprivrede u Novom Sadu, pa je tokom razgovora istaknuta snažna podrška njihovim naporima da ostvare uspjeh na tržištu Vojvodine i Srbije.

Domaćin sastanka, predsjednik Privredne komore Vojvodine Boško Vučurević, prezentovao je ekonomske pokazatelja Srbije i Vojvodine, sa posebnim akcentom na aspekt saradnje koji vođanske firme ostvaruju sa Crnom Gorom.

Sagovornici su se saglasili da postoje značajni pozitivni pomaci u trgovini i drugim privrednim oblastima, što pokazuje i veoma veliki rast robne razmjene. Tokom sastanka govorilo se i o jačanju poslovnih odnosa, razmjeni dobrih praksi i unapređenju saradnje među komorama.

Sastanak sa generalnom direktoricom Gospodarske zbornice Slovenije

Predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić sastala se 25. aprila sa generalnom direktoricom Gospodarske zbornice Slovenije Vesnom Nahtigal kako bi razgovarale o mogućnostima daljeg razvoja saradnje između dvije institucije i njihovih članica. Sastanak je organizovan uoči foruma privrednika dvije zemlje u Podgorici, tokom zvanične posjete predsjednice Slovenije Nataše Pirc Musar.

Tema razgovora bila je i tranzicija Crne Gore ka većem učešću obnovljivih izvora energije, posebno zbog potencijala za investicije u tom sektoru, uključujući mogućnost izvoza električne energije putem podmorskog kabla koji povezuje Crnu Goru sa Zapadnom Evropom preko Italije.

Takođe, razgovarano je o problemu nedostatka kadrova, gdje je Nahtigal naglasila rekordnu zaposlenost u Sloveniji, ali i manjak radne snage u uslužnom sektoru.

Sagovornice su razmislile ulogu komora u ekonomskim sistemima obje zemlje i njihov uticaj na kreiranje povoljnog poslovnog ambijenta, te dogovorile planiranje posjete crnogorske delegacije Gospodarskoj zbornici Slovenije u cilju daljeg razvoja partnerstva.

Predsjednica PKCG u Izmiru: Povećati trgovinsku razmjenu i investicije

Predsjednica Privredne komore Crne Gore dr Nina Drakić učestvovala je 4. juna u radu konferencije posvećene trgovinskim i investicionim prilikama u Crnoj Gori, koju je organizovala Privredna komora Izmira. Skup je imao za cilj jačanje trgovinske saradnje između Crne Gore i Turske, te informisanje privrednika Izmira o mogućnostima za ulaganje i uspostavljanje poslovnih partnerstava sa crnogorskim kompanijama.

Predsjednica Drakić je podsjetila na odličnu saradnju Privredne komore Crne Gore sa Ambasadam Turske, Unijom privrednih komora Turske, kao i drugim asocijacijama, što je rezultiralo organizovanjem brojnih susreta između poslovnih ljudi i učešćem crnogorskih privrednika na turskim sajmovima. Ukazala je na značajan potencijal za nova ulaganja u različitim sektorima, posebno u proizvodnim industrijama, koje mogu dodatno povećati otpornost crnogorske ekonomije na globalne krize.

Na skupu su, osim predsjednice Drakić, govorili Mahmut Erkoç, član upravnog odbora Komore Izmira, ambasadori Yeşim Kebapçioğlu i Periša Kastratović, direktorica Agencije za investicije Crne Gore Snežana Đurović i njen pomoćnik Andrej Lakić, predsjednik Odbora direktora Zirat Banke Talha Dökülmez, te predsjednik Turske privredne komore u Crnoj Gori Burhan Genç.

Posjeta delegacije PK Vojvodine

Delegacija Privredne komore Vojvodine posjetila je Privrednu komoru Crne Gore 24. juna, a tokom sastanka predsjednici komora, dr Nina Drakić i Boško Vučurević, naglasili su veliko interesovanje privrednika za saradnju, posebno u oblastima poljoprivrede, vinogradarstva i zelene energije.

Saglasili su se da bi organizovanje foruma privrednika Crne Gore i AP Vojvodine značajno doprinijelo jačanju saradnje, omogućujući dodatno povezivanje privrednika i predstavljanje investicionih potencijala.

Sastanku su prisustvovali potpredsjednik Privredne komore Crne Gore Dragan Kujović, direktori sektora udruženja i za međunarodnu saradnju, sekretarka Odbora udruženja poljoprivrede i prehrambene industrije, kao i predstavnici Privredne komore Vojvodine.

Jačanje ekonomske saradnje sa Kinom

Tokom sastanka održanog 2. jula sa specijalnom predstavnicom kineskog Ministarstva vanjskih poslova za saradnju Kine i zemalja Centralne i Istočne Evrope, ambasadoricom Đijang Ju, crnogorska delegacija predvođena potpredsjednikom Privredne komore Crne Gore Pavlom D. Radovanovićem razgovarala je o mogućnostima povećanja izvoza crnogorskih poljoprivrednih proizvoda na kinesko tržište, kao i o jačanju saradnje u turizmu, infrastrukturi i zelenoj energiji.

Ambasadorica Ju naglasila je da je Kina zainteresovana za visokokvalitetne crnogorske proizvode te pozvala crnogorske proizvođače da učestvuju na sajmu u Ningbou i poslovnoj konferenciji u pokrajini Hubei. Takođe, istakla je značaj turističke saradnje, napominjući da je Crnu Goru prethodne godine posjetilo preko 34.000 kineskih turista.

Potpredsjednik Radovanović je izrazio spremnost Komore da podrži crnogorske kompanije u povezivanju s kineskim partnerima, istakavši da je diversifikacija ekonomije ključni cilj Crne Gore. Posebno je naglasio važnost smanjenja uvozne zavisnosti i unapređenja izvoza kroz bilateralnu saradnju.

Kinesku delegaciju činili su i prvi sekretar Tang Fudijian, drugi sekretar Vu Džonghao te treći sekretar i prevodilac engleskog jezika Džang Džudun.

Turski konzorcijum želi da gradi industrijsku zonu u Crnoj Gori

Generalni sekretar Privredne komore Crne Gore Mitar Bajčeta, i direktor Sektora za istraživanja i analize Miljan Šestović održali su sastanak 20. novembra sa delegacijom Balikesir industrijske zone iz Turske. Delegaciju su činili bivši regionalni direktor Mesut Eray i predstavnici turskih kompanija.

Na sastanku su razmijenjene informacije o biznis zonama, a razmatrane su mogućnosti osnivanja industrijske zone u Crnoj Gori. Predstavnica Ambasade Turske, Nihal Sevük, objasnila je da je delegacija obišla potencijalne lokacije za izgradnju industrijskih zona, uključujući Prijestonicu Cetinje.

Mesut Eray je predstavio koncept industrijske zone i dosadašnje projekte realizovane u Turskoj, Iraku i Nigeriji. Direktor Sektora za istraživanja i analize je istakao pogodnosti koje lokalne samouprave nude za poslovanje u biznis zonama, te informisao goste o novom zakonu koji će dodatno urediti ovu oblast.

Privredna komora Crne Gore izrazila je spremnost da podrži realizaciju ovog projekta i obezbijedi potrebne informacije.

Konferencija o internacionalizaciji crnogorske privrede

Hrvatska gospodarska komora organizovala je 26. novembra drugu Konferenciju o internacionalizaciji „Finansijske potpore za internacionalizaciju poslovanja – Nova pravila globalne igre“. Na konferenciji su hrvatski preduzetnici podijelili svoja iskustva u izvozu, dok su domaći i međunarodni stručnjaci diskutovali o ključnim temama internacionalizacije. Predstavnik Sektora za međunarodnu saradnju Privredne komore Crne Gore učestvovao je na događaju.

Cilj konferencije bio je osnaživanje kompanija za nastup na međunarodnom tržištu, uz predstavljanje izazova i najboljih praksi u internacionalizaciji, uključujući primjere iz Švedske, Koreje i drugih regiona. Tomislav Radoš, potpredsjednik HGK, naglasio je da izvoz u Hrvatskoj ostvaruje značajne rezultate, uprkos geopolitičkim izazovima, te da izvozna preduzeća čine ključnu snagu ekonomije.

Državni sekretar Goran Romek predstavio je finansijsku podršku za internacionalizaciju, uključujući bespovratna sredstva i planove za dalja ulaganja u izvoznu konkurentnost. Takođe, istaknuta je važnost zelenih i digitalnih tranzicija, uz podršku tehnološkog napretka i obrazovane radne snage.

Paneli su razmatrali prilike za izvoznike, sa posebnim osvrtom na tržište Hrvatske i izazove u logistici i administraciji, te značaj EU fondova i strateškog ulaganja u konkurentnost. Svojim učešćem na panelima, predstavnici iz BiH i Hrvatske istakli su važnost regionalne saradnje i optimizacije poslovnog okruženja za povećanje konkurentnosti.

Privrednici Burse traže investicione mogućnosti u Crnoj Gori

Delegacija privrednika iz Burse, predvođena predsjednikom Muratom Evkeom, posjetila je 28. novembra Privrednu komoru Crne Gore. Tokom sastanka sa predsjednicom Drakić i njenim savjetnikom Dragoljubom Bulatovićem, razgovarano je o mogućnostima za investicije i razvoj biznisa u Crnoj Gori. Sastanku su prisustvovali i Gzim Hajdinaga, direktor Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, te trgovinska savjetnica Ambasade Turske Nihal Sevük.

Predsjednica Drakić je istakla da Crna Gora nudi povoljan ambijent za investicije, posebno u sektorima turizma, energetike (održivi izvori, podmorski kabl za direktnu električnu energiju prema EU), saobraćajne infrastrukture, proizvodnje hrane i drvoprerade. Takođe, naglasila je konkurentnost Crne Gore zahvaljujući niskim fiskalnim opterećenjima.

Predsjednik Evke i predstavnici RUMELİSİAD-a su predstavili udruženje, koje okuplja više od 300 članova iz 11 zemalja i ostvaruje trgovinsku razmjenu veću od 1,5 milijardi dolara. Diskutovano je o intenziviranju saradnje između Komore i RUMELİSİAD-a, uključujući organizovanje susreta privrednika Crne Gore i Burse naredne godine, s ciljem realizacije zajedničkih poslovnih projekata.

Prezentacija kineske Yangling zone i mogućnosti saradnje

Privredna komora Crne Gore organizovala je 16. decembra on-line prezentaciju Nacionalne poljoprivredne visokotehnološke industrijske demonstracione zone Yangling, poznate kao „Kineski grad agro-nauke“. Kao prva nacionalna demonstraciona zona visokotehnološke poljoprivredne industrije u Kini, Yangling nudi jedinstvene mogućnosti za saradnju i razvoj u oblasti moderne poljoprivrede. Sastanak je vodio direktor Sektora za međunarodnu saradnju, a inicijativa za organizovanje ovog događaja potekla je od predsjednika Odbora za turizam i ugostiteljstvo.

Nakon prezentacije zone, direktor Sektora za međunarodnu saradnju je prisutne upoznao sa radom i organizacijom Privredne komore Crne Gore, kao i sa ključnim aktivnostima Komore. Takođe, predstavio je aktuelno stanje crnogorske ekonomije i predloge za unapređenje ekonomske saradnje između Crne Gore i Kine kroz nekoliko strateških inicijativa.

Predstavnici crnogorskih kompanija imali su priliku da predstave svoje poslovanje i istraže potencijalne mogućnosti za saradnju sa kineskim partnerima.

Na sastanku je dogovoreno da se organizuju tematski sastanci sa predstavnicima Yangling zone kako bi se bolje razumjele ekonomske i poslovne realnosti obe zemlje, kao i definisali konkretni predlozi za buduću saradnju.

Dodatni protokolarni sastanci

U toku izvještajnog perioda, predstavnici Privredne komore Crne Gore sastali su se i sa: amasadorima: Slovenije Bernardom Gradišik (19. januara), Češke Janinom Hřebíčkovom (25. januara), Litvanije Eduardom Borisovasom (31. januara), Finske Niklasom Lindqvistom (27. marta), Grčke Panayotisom Partosom (28. marta), Kube dr Leydeom Ernestom Rodriguezom Hernandezom (4. septembra), Irana Rashida Hassan Pour Baeia (18. septembra), Austrije dr Kristijanom Štajnerom (25. oktobra), Indonezije Mohamadom Čandrom Vidja Judom (25. oktobra), Italije Andreinom Marselom (18. novembra), Indije Shambhua S. Kumaranom (19. novembra), Hrvatske Veselkom Grubišićem (5. decembra) i pomoćnikom ministra vanjskih poslova Grčke Konstantinosom Fragkogiannisom (28. mart), otpravnikom poslova ambasade UAE Yousofa Nasera Abdulla Albuainaina Almazroueija (10. septembar).

5.5 Evroatlanske integracije

Evropske integracije

Privredna komora Crne Gore ima prepoznatljivu i značajnu ulogu u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. Aktivno zastupa interese privrede u pregovorima, informiše članove o pravima i obavezama koje proizilaze iz ovog procesa i doprinosi kreiranju povoljnog poslovnog ambijenta. Karakter, obim i dinamika aktivnosti Komore usklađeni su sa ukupnim državnim naporima na putu evropskih integracija.

Prepoznajući važnost učešća privrede u pregovaračkom procesu, Vlada Crne Gore je uključila Privrednu komoru u rad 25 radnih grupa za pregovore o pristupanju EU. Ovim angažmanom Komora osigurava da se stavovi i interesi poslovne zajednice adekvatno artikuliraju i uzmu u obzir tokom pregovora.

Kroz rad odbora Privredne komore, privrednicima je omogućeno aktivno učestvovanje u pregovaračkom procesu. Na taj način, oni mogu iznijeti i obrazložiti svoje zahtjeve u vezi sa spremnošću

za preuzimanje obaveza u različitim oblastima. Komora objedinjuje ove zahtjeve i, kroz rad u pregovaračkim grupama, omogućava da se glas privrede čuje i uvaži u ključnim odlukama koje oblikuju budući ekonomski razvoj Crne Gore.

NATO i ekonomija

Privredna komora Crne Gore aktivno podržava domaće kompanije u ostvarivanju poslovnih prilika koje proističu iz članstva u NATO savezu. Kroz informisanje, edukaciju i umrežavanje, Komora omogućava privrednicima da se upoznaju sa procedurama NATO nabavki i iskoriste mogućnosti za učešće na međunarodnim tenderima.

Članstvo u NATO-u otvara vrata crnogorskim kompanijama za poslovanje sa partnerima iz zemalja članica, povećavajući konkurentnost i mogućnosti izvoza. Privredna komora i tokom 2024. godine nastavila je da pruža podršku domaćim preduzećima kroz organizaciju obuka, poslovnih foruma i povezivanje sa ključnim akterima u okviru Alijanse.

Zajednički konsultativni odbor Evropskog ekonomskog socijalnog komiteta i Crne Gore

Potpredsjednik Pavle D. Radovanović učestvovao je u radu 18. sastanka Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog društva Evropske unije i Crne Gore (ZKO), koji je održan 16. aprila u Podgorici.

Poslata je jasna poruka institucijama EU da je Crna Gora čvrsto posvećena da postane 28. članica EU do 2028. Članovi ZKO su ohrabрили svoje organizacije, nacionalne vlasti i institucije EU da ne štete napore u ispunjavanju privremenih mjerila za vladavinu prava.

Kopredsjedavajući ZKO, član Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta (EESC) Decebal-Štefanita Padure i profesorica Gordana Đurović iz Crnogorske panevropske unije, podsjetili su da je uloga ZKO da omogući organizacijama civilnog društva da prate proces pregovora i dostavljaju preporuke Vladi Crne Gore i institucijama EU u cilju unaprjeđenja pregovaračkog procesa.

Na kraju sastanka je usvojena Zajednička deklaracija, koja je upućena Odboru za stabilizaciju i pridruživanje, Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje, Evropskoj službi za spoljne poslove, Evropskoj komisiji i Vladi Crne Gore.

Potpredsjednik Privredne komore Crne Gore Pavle D. Radovanović učestvovao je 24. oktobra na forumu „Ka uspješnom proširenju EU“, kao predstavnik kandidata za proširenje u okviru Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta (EESC). Forum je okupio visoke predstavnike Evropske komisije, država članica EU, zemalja kandidata i potencijalnih kandidata.

Skup je naglasio ključnu ulogu civilnog društva u procesu pristupanja EU, uz posebnu pažnju na podršku osnovnim vrijednostima EU. Forum je otvorio Oliver Röpke, predsjednik EESC-a, a među učesnicima panela „Dinamično građansko društvo kao preduslov za uspješan proces proširenja“ i „Dijalog sa građanskim društvom“ bila je i crnogorska ministarka rada i socijalnog staranja Naida Nišić, kao i brojni predstavnici vlada, privrednih komora i civilnog sektora.

Evropski ekonomsko-socijalni komitet (EESC) je ključni organ EU, osnovan Rimskim ugovorom 1957. godine, s ciljem da savjetuje donosiocima odluka i omogućava organizacijama civilnog društva širom Evrope da utiču na razvoj politika i zakonodavstva EU. Kao jedinstven forum za konsultacije, dijalog i konsenzus, EESC okuplja predstavnike svih sektora organizovanog civilnog društva. Ove organizacije često služe kao most između vlasti i javnosti, omogućavajući im aktivnu ulogu u podršci ili promjenama koje imaju za cilj opšte dobro. Glavni zadatak EESC-a je da doprinese demokratskijem i efikasnijem donošenju politika i zakonodavstva EU, osiguravajući da ona stvarno odražavaju potrebe građana. Veliki broj zakonodavnih inicijativa EU mora proći kroz obavezno mišljenje EESC-a prije nego što se usvoje.

Projekti

6

U 2024. godini, Sektor za projekte je radio na implementaciji i/ili izvještavanju 30 projekata iz 17 programa.

U nastavku slijedi tabelarni pregled projekata, sa naznačenim vodećim partnerom, periodom trajanja i nazivom, a nakon toga pregled realizovanih aktivnosti.

Vodeći partner	Naziv projekta
Erasmus + / Evropska komisija	
Uniser, Italija 12/2022 – 12/2024	DC-VET WB - Razvoj kapaciteta za VET sistem na ZB
Univerzitet Donja Gorica, Crna Gora 01/2025 – 01/2028	CSupMNE - Unapređenje sajber bezbjednosne pozicije crnogorskog sistema visokog obrazovanja
DOBA UNIVERZITET MARIBOR, SLOVENIJA 01/2023 – 01/2025	SMART centar kompetencija za razvoj inovacija i preduzetničkih misljenja za povećanje održivih pametnih razvojnih rješenja za ZB
Aleksander Moisiu University Durres, Albania 01/2024 – 12/2026	ZERO C - Unapređenje znanja i vještina u visokom obrazovanju na ZB u pripremi za pomorski transport i logistiku bez emisija ugljenika
MEĐUNARODNA AGENCIJA ZA KONSULTING I MOBILNOST, ŠPANIJA 01/2024 – 12/2026	INVEST - Inovacije u zelenim i digitalnim VET vještinama za održivi stil života
UNIVERZITET U LJUBLJANI, SLOVENIJA 01/2024 – 12/2026	DERHE - Spremnost za digitalno obrazovanje u oblasti visokog obrazovanja
ZANATSKO-PREDUZETNIČKA KOMORA KRŠKO, Slovenija 01/2024 – 12/2026	EmployVET - Angažiranje poslodavaca za relevantno i otporno stručno obrazovanje
Univerzitet Donja Gorica 01/2021 – 06/2024	DigNest – Digitalizacija 4.0 u Crnoj Gori
Interreg trilateralna prekogranična saradnja ITA-AL-MNE / Evropska komisija	
Poliklinika Bari, Italija	PHASE
Unisalento, Italija 03/2024 – 03/2025	ENGAGEMENT - Visoko osposobljeni specijalisti u ključnim tehnologijama
Program prekogranične saradnje Crna Gora - SRBIJA / Evropska komisija	
AGENCIJA ZA RAZVOJ ZLATIBORSKOG OKRUGA 03/2022 – 05/2024	BEYOND
Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo / Evropska komisija	
Privredna komora Crne Gore 03/2023 – 10/2024	NO BORDERS! Vještine za održivo zapošljavanje u prekograničnoj regiji Crna Gora – Kosovo: Bez granica!
Institut za strateške studije i prognoze, Crna Gora 03/2023 – 03/2025	Young NEETs: Nove mogućnosti za rad i unapređenje zapošljavanja
Program prekogranične saradnje Crna Gora - ALBANIJA / Evropska komisija	
BIZNIS START UP CENTAR BAR, CRNA GORA 03/2023 – 02/2025	SKILLS FOR JOBS - Vještine za održivo zapošljavanje i inkluzivni ekonomski rast u prekograničnom području Albanije i Crne Gore
PROGRAM MED / Evropska komisija	
Univerzitet u Patrasu, Grčka 01/2024 – 06/2026	AZA4ICE - Alocirane zone za pokretanje cirkularne akvakulture, prelazak na inkluzivnu i cirkularnu ekonomiju u sektoru akvakulture kroz podsticanje novih poslovnih mogućnosti i ekološkog osvježavanja društva
PROGRAM ADRION / EVROPSKA KOMISIJA	
REGION ZAPADNE GRČKE, GRČKA 09/2024 - 09/2027	GROWTH4BLUE - Projekat GROWTH4BLUE ima za cilj analiziranje trendova na tržištu rada u sektorima Plave ekonomije u Jadransko-jonskom regionu, identifikovanje nedostataka u vještinama i zapošljavanju, te razvoj strategije za promovisanje inovacija i usvajanja tehnologija.
UNIVERZITET PADOVA, ITALIJA 09/2024 – 09/2027	GPP2ADRION - Podsticanje usvajanja i implementacije postupaka zelenih javnih nabavki radi promovisanja tranzicije ka cirkularnoj ekonomiji.
Program Single Market / Evropska komisija	
Ministarstvo ekonomije, Crna Gora 2008 – 06/2025 (predata je aplikacija za naredni trogodišnji period za koju se očekuje da bude odobrena)	MontEENegro (dio EEN – Evropska mreža preduzetništva)
APRE, ITALIJA 12/2023 – 06/2025	EE2EIC
PROGRAM ZA DUNAV / Evropska komisija	
FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA NOVI SAD, SRBIJA 01/2024 – 09/2026	DANUBE DNA - Sinhronizacija transnacionalne digitalne transformacije MSP prema Industriji 4.0 i strategijama pametne specijalizacije
POMURSKI TEHNOLOŠKI PARK, SLOVENIJA 01/2024 – 09/2026	RISE - Povećanje kompetencija u manje razvijenim udaljenim područjima kroz inovacije u lancu vrijednosti u prehrambenom sektoru
NAUČNO TEHNOLOŠKI PARK CRNE GORE	CI – HUB (pridruženi)

develoPPP.de (GIZ) / Sredstva Vlade SR Njemačke	
Udruženje za e-commerce, Sjeverna Makedonija 12/2023 – 12/2025	E-commerce
Ministarstvo nauke / Vlada Crne Gore	
Univerzitet Donja Gorica, Crna Gora 01/2024 – 01/2024	Centar izvrsnosti za digitalizaciju procjene rizika u oblasti bezbjednosti hrane i preciznu sertifikaciju autentičnosti prehrambenih proizvoda – FoodHub
Savezno ministarstvo za MEĐUNARODNU SARADNJU	
SEQUA, Njemačka	Program za komorsko partnerstvo
HORIZON / EVROPSKA KOMISIJA	
European Sustainable Use Group, BELGIJA 11/2023 – 11/2025	PRO-COAST
SIDA – ŠVEDSKA AGENCIJA ZA MEĐUNARODNI RAZVOJ	
HELVETAS, ŠVAJCARSKA	RECONOMY
PROGRAM INTERREG EUROPE / EVROPSKA KOMISIJA	
UNIVERZITET PADOVA, ITALIJA 06/2024 – 05/2027	SKYLA - ekosistemi vještina pametne specijalizacije za dvostruku tranziciju
PROGRAM PREKOGRAIČNE SARADNJE HRVATSKA – BOSNA I HERCEGOVINA – CRNA GORA / EVROPSKA KOMISIJA	
INSTITUT ZA BIOLOGIJU MORA, CRNA GORA 09/2024 – 08/2027	BLUECONNECT - Snaženje prekogranične saradnje kroz inovacije o konkurentno preduzetništvo
ZAPADNOBALKANSKI FOND	
Privredna komora trgovine i industrije Kosova, KOSOVO 01/2025 – 06/2025	Platforma za promociju ESG WB

U 2024. godini urađeni su narativni i finansijski izvještaji za projekte iz programa Interreg Italija – Albanija – Crna Gora (Južni Jadran), i MED, i to za: PHASE (uključujući i finalni), ENGAGEMENT, AZA4ICE, koji su odobreni od strane Prvog nivoa kontrole. U istom periodu urađen je i izvještaj za projekat EEN, koji je odobren od strane kontrolora. Takođe, predati su izvještaji za DigNest (finalni), te DUALMON, SMART, EmployVET. Ovi projekti pripadaju programu Erasmus +. Predati su izvještaji i za Danube DNA i RISE iz programa za Region Dunava. Podneseni su i izvještaji za projekte koje finansira GIZ (Reforma sezonskog zapošljavanja i E-commerce), kao i za projekte DC VET, INVEST i SKYLA. Izvještavano je i po projektima NO BORDERS i Skills for Jobs (Programi Crna Gora – Kosovo i Crna Gora – Albanija). Podnesen je i finalni izvještaj za projekat Beyond iz Programa Crna Gora – Srbija.

Članovi projektnih timova aktivno su učestvovali u svim tekućim aktivnostima projekata čija je implementacija u toku, uključujući učešće u koordinatskim sastancima i tematskim obukama.

U okviru projekta Skills for Jobs realizovan je niz aktivnosti usmjerenih na unapređenje zapošljivosti i preduzetničkih vještina. Raspisan je i realizovan Javni poziv za obuku licenciranih turističkih vodiča, pri čemu su izabrani polaznici uspješno završili obuku. Paralelno su implementirane aktivnosti povezane s javnim pozivom za praktikante i kompanije, a izrađen je i portal projekta kako bi se obezbijedila bolja vidljivost i dostupnost informacija. U saradnji sa Biznis start-up centrom iz Bara, koji je vodeći partner, raspisan je i realizovan Javni poziv za izbor mentora za podršku preduzetničkim idejama, a odabrani realizator uspješno je završio ugovoreni posao. Takođe, objavljen je i Javni poziv za podršku pokretanju sopstvenog biznisa, kroz koji su izabrani kandidati prošli odgovarajuću obuku i dobili potrebnu podršku.

Projekat je dodatno promovisao preduzetništvo kroz organizaciju Biznis sajma u Budvi, na kojem su učestvovali privrednici iz Crne Gore i Albanije. Privredna komora Crne Gore bila je domaćin sastanka projektnih partnera.

Projektom E-commerce4all realizovane su ključne aktivnosti usmjerene na promociju i razvoj projektnih ciljeva. Izrađen je voiceover za promotivnu kampanju projekta, čime je unaprijeđena vidljivost njegovih rezultata. Takođe, izrađen je projektni modul koji se odnosi na dostavu, a posebna pažnja posvećena je njegovoj promociji.

U okviru projekta Beyond, predstavnik Komore učestvovao je u evaluacionom timu Hakatona organizovanog u IPC Tehnopolis. Predstavnici projekta učestvovali su i na završnoj konferenciji

održanoj u Priboju, a realizovana je i monitoring posjeta kontrolnog tijela iz Srbije. U završnoj fazi, izrađen je i odobren finalni narativni i finansijski izvještaj projekta.

Projekat RISE započet je učešćem na Kick-off sastanku u Mariboru, nakon čega su partneri redovno održavali onlajn sastanke. Ključne aktivnosti uključivale su uspostavljanje mentorske baze, izradu upitnika i istraživanje sa ciljem sagledavanja potreba ciljne grupe vezanih za digitalnu transformaciju i energetska efikasnost. Privredna komora Crne Gore bila je domaćin sastanka partnera, koji je održan u Budvi. Dodatno, izrađena je "Lista uslova za mentore", kao i drugi dokumenti poput "Country report – Montenegro" i "Alati za energetska optimizaciju". Urađeno je mapiranje stejkholdera i najboljih praksi. Izrađeni su i dokumenti "Izvještaj o identifikovanim mentorima u regionu i njihovim ekspertizama" i "RISE barijere i izazovi".

U okviru projekta Zero C, realizovane su brojne aktivnosti vezane za dekarbonizaciju u transportu i pomorstvu. Predstavnici projekta učestvovali su na Kick-off sastanku u Draču, kao i na ostalim sastancima. Posebno značajan segment bio je organizacija i realizacija fokus grupe posvećene procesu dekarbonizacije u pomorstvu, a paralelno su vođene aktivnosti na pripremi programa koji treba biti akreditovan, a koji će omogućiti sticanje znanja o dekarbonizaciji u transportu.

Po planu projekta AZA4ICE, realizovane su brojne aktivnosti usmjerene na cirkularnu akvakulturu i inovacije. Projekat je predstavljen na ADRIBIOPRO 2024 konferenciji u Kotoru, snimljen je promotivni video o pilot sajtu Šasko jezero, a učešće je zabilježeno i na Implementacionom seminaru za program MED. Takođe, pripremljeni su dokumenti poput pregleda regulatornog okvira plave ekonomije.

U okviru projekta RECONOMY, izrađen je i finalizovan Akcioni plan, a pripremljen je i koncept platforme regionalnog hub-a cirkularne ekonomije. Predstavnici projekta učestvovali su u studijskoj posjeti i konferenciji o cirkularnoj mobilnosti, kao i na seminaru o cirkularnoj ekonomiji u Valensiji. U okviru projekta, predstavnica projektnog tima Komore učestvovala je na panel diskusiji o osnaživanju MSP za NET ZERO ekonomiju u okviru COP 29 u Bakuu.

Projekat DERHE započet je Kick-off sastankom u Ljubljani, nakon čega su održavane radionice i onlajn sastanci partnera.

Aktivnosti projekta EmployVET bile su usmjerene na unapređenje stručnog obrazovanja kroz saradnju sa privredom. Formirana je fokus grupa sa ciljem sagledavanja potreba tržišta rada. Na osnovu sastanaka fokus grupe izrađene su smjernice za poboljšanje srednjeg stručnog obrazovanja. Učestvovalo se na sastanku partnera i konferenciji sa privrednicima i predstavnicima srednjih stručnih škola u Sarajevu. Takođe, izrađena je Mapa puta za usklađivanje obrazovnih programa sa potrebama tržišta rada, a realizovana je i studijska posjeta vodećem partneru u Krškom, u kojoj su učestvovali i predstavnici privrede. Izrađen je Vodič za angažovanje poslodavaca u održivom učenju na radu.

U okviru projekta DC-VET WB, realizovane su brojne aktivnosti s ciljem unapređenja stručnog obrazovanja. Sprovedeno je onlajn istraživanje o radu s učenicima sa manje mogućnosti za učenje, a organizovana je i obuka za tri profesora iz Crne Gore u Helsinkiju. Takođe, izrađeni su periodični izvještaji i započete aktivnosti vezane za razmjenu između srednjih stručnih škola iz Crne Gore, Finske i Kosova.

Projekat INVEST fokusiran je na zelene i digitalne vještine u stručnom obrazovanju. Sprovedeno je onlajn istraživanje, a pet predstavnika srednjih stručnih škola intervjuisano je na temu trenutnog stanja i potreba u oblasti zelenih i digitalnih vještina.

U okviru projekta PRO-COAST, čiji je fokus na zaštiti biodiverziteta u priobalnim područjima sprovedena je analiza uticaja kruzing industrije na biodiverzitet Boke Kotorske, identifikovane su ključne institucije i zakonodavni okvir. Definisana je studija slučaja o uticaju kruzing industrije na biodiverzitet, pripremljeni su indikatori za praćenje, te sprovedeno istraživanje stavova predstavnika privrede, NVO sektora, univerziteta i državnih institucija. Izvještavanje za prvu godinu implementacije projekta je završeno.

Projekat EEN obuhvatio je niz aktivnosti usmjerenih na podršku preduzetništvu i međunarodnoj saradnji. Organizovane su obuke za korišćenje nove EEN platforme, a član tima pohađao je specijalizovanu obuku za EEN savjetnike u Napulju. Registrovani su sporazumi o saradnji između kompanija iz Crne Gore, BiH i Sjeverne Makedonije. Organizovano je više poslovnih foruma u Beogradu, Mostaru, Podgorici i Šibeniku, a preduzetnicima je pružena podrška kroz istraživanja tržišta i EENergy pozive. Pripremljen je predlog projektne aplikacije za 2025-2028 period, koji je odobren od strane Evropske komisije, a izrađen je i novi sajt konzorcijuma MontEENegro.

Kroz NO BORDERS, organizovana je i realizovana obuka nezaposlenih iz target grupa projekta, na radnom mjestu. Održano je takmičenje za najbolju biznis ideju, gdje su odabrane tri najbolje. Takođe, realizovana je on-site obuka za biznis ideje, te mentorski rad sa kandidatima. Održan je sastanak sa Zajedničkim sekretarijatom programa (JTS), kao i monitoring posjeta od strane JS-a. Realizovane su obuke za turističke vodiče. Organizovan je i sastanak sa predstavnicima projektnih partnera u Rožajama radi sagledavanja implementacije projekta i redovnog izvještavanja o ispunjenju indikatora. U Beranama je organizovan Sajam prekogranične saradnje.

U okviru aktivnosti vezanih za GIZ-ov projekat o sezonskom zapošljavanju, pripremljena je i realizovana dvodnevna radionica o funkcionisanju CROSO-a (Centralni registar obaveznog socijalnog osiguranja Republike Srbije), a na zahtjev Uprave prihoda i carina. Predstavnici Privredne komore Crne Gore učestvovali su na javnoj raspravi o izmjenama Zakona o radu, kao i na sastanku sa ministarkom rada u vezi sa izazovima u vezi sa radnom snagom. Zbog neuključivanja Privredne komore Crne Gore u Radnu grupu za izradu Zakona o stalnom sezoncu, GIZ i Komora su zaključili projekat i podnijeli izvještaj o sprovedenim aktivnostima.

Učešće na kick-off sastanku održanom u Novom Sadu, kao i na redovnim on-line sastancima projektnih partnera, dio su aktivnosti realizovanih u okviru projekta Danube DNA. Takođe, izrađeni su materijali za studiju o S3 u zemljama učesnicama projekta, organizovana je i informativna sesija pod nazivom "Upoznajte partnera – Privredna komora Crne Gore". Komora je bila domaćin posjete partnerima, Pomurskom tehnološkom parku (Slovenija) i SERDA (Bosna i Hercegovina), a takođe je realizovana posjeta partnerima SERDA (Bosna i Hercegovina) i TUM (Njemačka). Nabavljena je oprema predviđena projektom. Realizovana je obuka na temu "Digitalizacija za MSP u sektoru turizma", dok je izrađen dokument koji obuhvata analizu sastanaka/obuka sa MSP svih partnera prema instrukcijama dobijenim iz Privredne komore Crne Gore, budući da je Komora vodeći partner te aktivnosti na projektu.

Aktivnosti projekta DigNest u 2024. godini započele su učešćem na sastanku partnera na Žabljaku, na kojoj je predstavljen rad izrađen u okviru projekta. Pored toga, učestvovalo je na on-line koordinacionim sastancima i studijskoj posjeti u Novom Sadu. Realizovana je i Prolječna konferencija u Baru, a učestvovalo je i na sastancima projektnih partnera u Novoj Gorici i Atini. Takođe, pripremljena je završna konferencija projekta, kao i finalni izvještaj koji je odobren od strane Agencije za obrazovanje (EACEA) Evropske unije.

Aktivnosti projekta Dualmon su završene učešćem na završnoj konferenciji u Podgorici, kao i studijskom posjetom Univerzitetu u Mariboru. Takođe su izrađeni narativni i finansijski izvještaji za projekat.

U projektu SMART, učestvovalo je na sastanku partnera i studijskoj posjeti ogleđnom dobru u Milanu, Italija, kao i na redovnim on-line sastancima projektnih partnera. Izrađeni su i podnijeti izvještaji (finansijski i narativni) vodećem partneru. Promocija projekta uključivala je posjete uspostavljenim SMART centrima na Univerzitetu Crne Gore i Univerzitetu Donja Gorica, a učestvovalo je i na sastanku projektnih partnera i konferenciji u Drezdenu na temu snaženja veze univerziteta i privrede. Takođe, izrađeni su narativni i finansijski izvještaji za vodećeg partnera.

ENGAGEMENT projekat obuhvatio je učešće na konferencijama organizovanim u Podgorici, Tirani i Bariju, koje su dio projekta. Na svakoj od konferencija predstavnici Komore su bili u svojstvu govornika.

U okviru projekta SKYLA, koji se realizuje kroz program Interreg Europe pod vodstvom Univerziteta Padova, Privredna komora Crne Gore aktivno je učestvovala od njegovog početka u martu

2023. godine. Pripremljen je i potpisan Partnerski sporazum, a Komora je bila prisutna na svim onlajn sastancima partnera, kao i na sastanku održanom u Malmeu. Projekat je dodatno promovisan kroz medijske aktivnosti.

Kao partner na projektu GPP2ADRION, Privredna komora Crne Gore učestvovala je na prvom sastanku projektnih partnera i potpisala partnerski sporazum. Takođe, Komora je dala doprinos izradi analize stanja zelenih javnih nabavki u zemljama u kojima se projekat realizuje.

Predstavnici projektnog tima projekta GROWTH4BLUE, učestvovali su na redovnim onlajn sastancima projektnih partnera, kao i na prvom sastanku partnera u Patri.

U okviru poziva IPA HR-BIH-CG, odobren nam je projekat BLUECONNECT, čiji je vodeći partner Institut za biologiju mora. Predstavnici Komore bili su domaćini prvog sastanka projektnih partnera, koji je održan u Kotoru.

Tokom prethodne godine rađeno je na pripremi i podnošenju projektnih aplikacija u okviru različitih međunarodnih programa. Poseban fokus bio je na EUKI, Erasmus+, Dunavskom programu, HORIZON-u, Digital Europe, EURO MED-u, ZBF-u i Programu za Južni Jadran. Među značajnijim rezultatima ističe se odobrenje Erasmus+ projekta, kao i uspješno apliciranje MontEDIH projekta, koji je dobio nacionalnu podršku i kasnije odobrenje Evropske komisije. Takođe, ostvarena je i pozitivna evaluacija ZBF aplikacije, dok su ostale aplikacije u procesu razmatranja.

6.1 Projekti koji se realizuju u okviru KIF-a

NOVI EU projekat “Otključavanje poslovnog potencijala na Zapadnom Balkanu: Skok ka regionalnoj integraciji i jedinstvenom tržištu EU”

Komorski investicioni forum Zapadnog Balkana (WB6 CIF), zajedno sa šest članica i uz podršku Evropske komisije, potpisao je ugovor o implementaciji novog projekta usmjerenog na povećanje konkurentnosti kompanija u regionu. Projekat predstavlja ključni korak u unapređenju poslovnog okruženja, jačanju regionalne ekonomske saradnje i približavanju kompanija jedinstvenom evropskom tržištu.

Sa sveobuhvatnim pristupom prilagođenim specifičnim izazovima poslovne zajednice, projekat ima za cilj pružanje konkretne podrške preduzećima i stvaranje povoljnijih uslova za njihov rast i razvoj. Zvanična implementacija počinje u aprilu 2024. godine, uz budžet od milion eura.

U okviru ovog projekta, direktor Sektora za obrazovanje i kvalitet Privredne komore Crne Gore učestvovao je na događaju “EU podrška Komorskom investicionom forumu Zapadnog Balkana u razvoju zajedničkog regionalnog tržišta”, održanom 29–30. maja u Solunu. Događaj je organizovao WB6 CIF, uz podršku Evropske komisije i u saradnji sa Eurochambersom, sa posebnim fokusom na jačanje uloge privrednih komora u pružanju podrške poslovnoj zajednici.

Predstavnici Eurochambersa, komora Zapadnog Balkana i EU zemalja predstavili su najbolje poslovne prakse iz svojih država i diskutovali o izazovima održivog poslovanja. Direktor Sektora za obrazovanje i kvalitet podsjetio je na značaj zaštite intelektualne svojine i upoznao učesnike sa aktivnostima Privredne komore Crne Gore u podizanju svijesti, edukaciji i jačanju institucionalnih kapaciteta.

U okviru projekta Komorski investicioni forum formirano je devet tematskih grupa, usmjerenih na ključne oblasti za unapređenje regionalne ekonomske saradnje: Promet roba i usluga; Turizam; Saobraćaj; Investicije i pristup finansijama; Digitalna transformacija i IT; Zelena tranzicija i energetska efikasnost; Internacionalizacija; Infrastruktura kvaliteta; Ljudski kapital.

Tematske grupe okupljaju delegirane predstavnike privrednih komora, uz mogućnost uključivanja kompanija. Odluka o njihovom formiranju donijeta je na sastanku Upravnog odbora KIF-a, a predviđeno je da svaka grupa tokom trajanja projekta održi tri online sastanka i jedan sastanak uživo. Tematske grupe su kreirale i dostavile predloge i inpute za izradu novog CRM AP 2.0 (Common Regional Market Action Plan) koji su proslijeđeni RCC, Evropskoj Komisiji, CEFTA-i i Transportnoj zajednici kao zvanične prijedloge poslovne zajednice. Poseban značaj u ovom procesu predstavlja činjenica da je KIF ZB6 po prvi put zvanično uključen u tekst dokumenta i lidersku deklaraciju, koja prepoznaje ključnu ulogu regionalnih organizacija u sprovođenju CRM AP 2025–2028. Ovim je potvrđena strateška pozicija KIF-a kao predstavnika privatnog sektora u kreiranju i implementaciji regionalnih ekonomskih inicijativa.

Projekat Njemačke razvojne banke KFW kroz Regionalni fond za izazove (RCF)

Regionalni fond za izazove (RCF) predstavlja ključnu inicijativu usmjerenu na jačanje saradnje između obrazovnih ustanova i privatnog sektora kroz finansijsku podršku (grantove) konzorcijumima koji povezuju stručne škole, obrazovne centre i kompanije. Cilj programa je unapređenje kvaliteta i relevantnosti stručnog obrazovanja, omogućavajući mladima da kroz učenje kroz rad steknu vještine potrebne za tržište rada, dok poslodavcima osigurava kvalifikovanu radnu snagu.

RCF je pokrenut na inicijativu njemačkog Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ), koje je putem Razvojne banke KfW obezbijedilo 64,43 miliona eura. Dodatna sredstva u iznosu od 9,7 miliona CHF obezbijedila je Vlada Švajcarske putem SDC (Swiss Development Cooperation).

Treći poziv za prijavu interesovanja zvanično je objavljen 22. maja 2023. godine istovremeno u svih šest zemalja Zapadnog Balkana, uz intenzivnu promociju putem medija i društvenih mreža. Ciljevi, kriterijumi podobnosti i selekcije predstavljeni su kroz online događaje kojima je prisustvovalo oko 1.100 učesnika. Rok za podnošenje prijava bio je 7. jul 2023. godine, a ukupno je pristiglo 155 prijava u vrijednosti od 67,7 miliona eura.

U Crnoj Gori je podneseno osam prijava, od kojih je sedam prošlo u drugu fazu. Ukupna vrijednost ovih projekata iznosi 3,5 miliona eura, a za finansiranje su predložena tri konzorcijuma, formirana od strane obrazovnih institucija i 25 kompanija. Za njih su opredijeljena sredstva u ukupnom iznosu od 1.621.000 eura.

Finansirani konzorcijumi u Crnoj Gori:

1. Srednja stručna škola Nikšić (568.000 EUR)
 - Srednja elektro-ekonomska škola Bijelo Polje
 - Čikom, Telemont, Logate, Codeus, Data Design, Coinis, Ai, Progmata Technologies
2. Srednja ekonomska škola „Mirko Vešović“ (500.000 EUR)
 - Erste banka, Čelebić Petrol, Simant, Surplus Accounting, Ispomont, Zeta Car
3. Multidisciplinarni edukativni centar „Pamark“ – privatna ustanova (553.000 EUR)
 - JU Srednja elektrotehnička škola „Vaso Aligrudić“
 - EPCG, Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS), SWAM, Inza doo, Fin-ing doo, Miross doo, Moj Lab doo

Povodom objavljivanja rezultata trećeg poziva, svečana ceremonija dodjele nacionalnih grantova u Crnoj Gori održana je 18. aprila 2024. godine u Privrednoj komori Crne Gore. Tom prilikom predstavljeni su finansirani projekti i istaknut značaj saradnje obrazovnih ustanova i privrede u razvoju stručnog obrazovanja.

Predstavnici Privredne komore Crne Gore učestvovali su na konferenciji Regionalnog fonda za izazove „Ostvarivanje mogućnosti: razvoj ljudskog kapitala na Zapadnom Balkanu za integraciju u jedinstveno tržište EU“, održanoj 12. i 13. juna 2024. godine u Tirani.

U okviru konferencije održan je panel posvećen ulozi poslovnih organizacija u razvoju radne snage u regionu, kojim je moderirao nacionalni koordinator. Na panelu su učestvovali predstavnici privrednih komora Kosova, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije, kao i donatorskih organizacija.

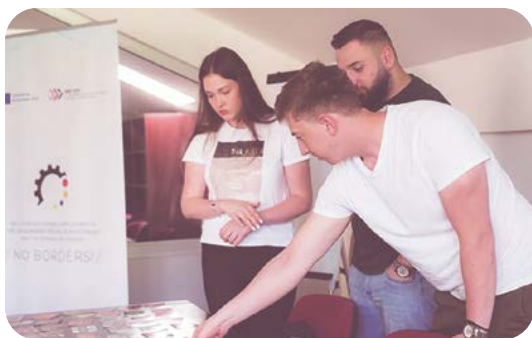
Panel diskusija je naglasila značaj saradnje između privrede i obrazovnog sektora, posebno u razvoju dualnog obrazovanja i programa učenja kroz rad. Istaknuto je da je prilagođavanje ponude i tražnje vještina ključno za dugoročnu konkurentnost preduzeća i njihovu pripremu za integraciju u tržište EU. Razgovarano je i o izazovima s kojima se suočava region, kao i o dobrim praksama koje su implementirane u različitim zemljama.

Komorsko partnerstvo za Zapadni Balkan (KVP) – Jačanje kapaciteta i podrška zelenoj tranziciji

Federalno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj Njemačke (BMZ) odobrilo je sredstva za novu fazu partnerskog projekta između Asocijacije privrednih komora Njemačke (DIHK) i Komorskog investicionog foruma Zapadnog Balkana 6 (KIF ZB6). Ovaj projekat ima za cilj jačanje organizacionih kapaciteta komora članica KIF-a, poboljšanje saradnje unutar regionalne mreže i podršku političkom dijalogu s ciljem unapređenja nacionalnih i regionalnih poslovnih okvira.

Projekat se realizuje u periodu od 1. marta 2023. do 31. avgusta 2025. godine i fokusiran je na razvoj mape puta za implementaciju Zelene agende za komore Zapadnog Balkana. Trenutno je u toku izrada ToR-a (Terms of Reference) za identifikaciju prioriternih oblasti zelene tranzicije.

U 2024. godini, započeta je realizacija nekoliko inicijativa: izrada smjernica o CBAM regulativi (Mehanizam za prilagođavanje ugljenika na granicama) za kompanije Zapadnog Balkana; izrada smjernica o Okvirnoj direktivi EU o otpadu za kompanije u region; sprovođenje regionalne ekonomske studije o mogućnostima smanjenja ugljeničnog otiska ekonomija Zapadnog Balkana.

Nearshoring kroz dekarbonizaciju na Zapadnom Balkanu: Perspektive privatnog sektora

U Budvi je 12. septembra 2024. godine održana konferencija pod nazivom „Nearshoring kroz dekarbonizaciju na Zapadnom Balkanu: Perspektive privatnog sektora“, organizovana u okviru projekta Komorsko partnerstvo Zapadni Balkan. Događaj je okupio predstavnike šest nacionalnih privrednih komora Zapadnog Balkana, Komorskog investicionog foruma ZB6 i međunarodnih partnera, s ciljem razmatranja uticaja dekarbonizacije na regionalni ekonomski razvoj.

Tom prilikom predstavljena je regionalna studija o nearshoring-u i dekarbonizaciji, sprovedena u saradnji sa Bečkim institutom za međunarodne ekonomske studije.

Pandemija COVID-19 i geopolitičke promjene uticale su na globalne lance snabdijevanja, što je povećalo interes njemačkih kompanija za premeštanje proizvodnje bliže matičnim tržištima – trend poznat kao nearshoring. Studija analizira da li je ovaj trend prisutan na Zapadnom Balkanu i kako se može povezati sa strategijama dekarbonizacije, odnosno smanjenja emisije CO₂. Istraživanje se zasniva na: anketama 65 stranih kompanija koje posluju na Zapadnom Balkanu; anketama 382 lokalne kompanije i intervjuima sa 12 njemačkih investitora, jednim potencijalnim investitorom, jednom lokalnom kompanijom i tri stručnjaka iz oblasti održivog poslovanja.

Ključne preporuke studije naglašavaju potrebu za sinergijom između investitora, lokalnih kompanija i donosilaca odluka kako bi se osigurao održiv ekonomski razvoj regiona. Investitori bi trebalo da intenziviraju saradnju sa lokalnim dobavljačima koji ulažu u dekarbonizaciju, čime bi se doprinijelo ispunjenju ciljeva održivosti. Istovremeno, veće investicije u kompanije koje primjenjuju ekološke standarde mogu optimizovati lance snabdijevanja i povećati konkurentnost regiona. Takođe, razmjena tehničke ekspertize sa lokalnim firmama pomogla bi im da dostignu globalne proizvodne standarde i osnaže svoju poziciju na međunarodnom tržištu.

S druge strane, kompanije na Zapadnom Balkanu suočene su s izazovom prilagođavanja novim ekološkim zahtjevima i povećanja atraktivnosti za strane investitore. Ulaganjem u zelene tehnologije mogu značajno smanjiti emisije i istovremeno poboljšati svoju tržišnu poziciju. Sticanje međunarodnih sertifikata olakšalo bi njihovu integraciju u globalne lance snabdijevanja, dok bi dodatna finansijska i tehnička podrška bila ključna za jačanje konkurentnosti i ubrzanje procesa dekarbonizacije.

Kako bi se stvorili povoljni uslovi za realizaciju ovih inicijativa, donosici odluka moraju obezbijediti adekvatne finansijske podsticaje i tehničku podršku kompanijama u procesu dekarbonizacije. Unapređenje institucionalnog i regulatornog okvira dodatno bi podstaklo priliv investicija, dok bi ulaganje u obnovljive izvore energije omogućilo usklađivanje s globalnim trendovima održivosti i privuklo dodatni kapital u region.

Javna ovlašćenja i poslovi administracije

7

U 2024. godini, Privredna komora je uspješno sprovela više postupaka usklađivanja redova vožnje u drumskom saobraćaju, u skladu sa Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju i važećim pravilnicima. Ovi postupci obuhvatili su i redove vožnje u međunarodnom saobraćaju, kao i vanredno usklađivanje redova vožnje na međugradskim linijama.

Usklađivanje redova vožnje u međunarodnom saobraćaju za sezonu 2024-2025

Postupak usklađivanja redova vožnje u međunarodnom saobraćaju za sezonu 2024-2025 započeo je 17. januara 2024. godine, kada je raspisan u dvije dnevne novine i na web sajtu Privredne komore. Rok za predaju redova bio je 15. februar 2024. godine. U ovom procesu učestvovalo je 20 prevoznika, koji su dostavili ukupno 58 novopredloženih i 10 postojećih redova sa izmjenama. Komisija za usklađivanje redova vožnje, koju čine predstavnici Ministarstva saobraćaja i Privredne komore, održala je nekoliko sastanaka, pregledala dostavljene predloge i sačinila knjigu novopredloženih redova vožnje, koja je objavljena na web sajtu. Prevoznici su imali pravo da upute prigovore u skladu sa važećim pravilnicima. Nakon završetka postupka, Komisija je sačinila Izvještaj o usklađivanju redova vožnje, koji je dostavljen Ministarstvu saobraćaja i prevoznicima, a takođe je objavljen na web sajtu Privredne komore. Nezadovoljne strane imale su pravo prigovora drugostepenom organu u roku od 8 dana od objavljivanja.

Vanredno usklađivanje redova vožnje u međugradskom saobraćaju (februar 2024)

U februaru 2024. godine, Privredna komora završila je vanredno usklađivanje redova vožnje na relaciji Podgorica – Zeta za sezonu 2023/2024. Komisija za usklađivanje redova vožnje pregledala je dostavljene predloge, sačinila knjigu novopredloženih redova, koja je objavljena na web sajtu Privredne komore, te razmatrala prigovore. Nakon pregleda usklađenih i neusklađenih redova, Komisija je pripremila Izvještaj i rješenja, koja su dostavljena resornom Ministarstvu saobraćaja i prevoznicima. U okviru ovog postupka, usklađeno je 10 novopredloženih redova vožnje i 14 postojećih redova sa izmjenama. Izvještaj o vanrednom usklađivanju redova vožnje za sezonu 2023/2024 na relaciji Podgorica – Zeta takođe je objavljen na web sajtu Privredne komore. Oglas za usklađivanje redova vožnje raspisan je na osnovu zahtjeva Opštine Zeta, upućenog Ministarstvu saobraćaja.

Usklađivanje redova vožnje u međugradskom saobraćaju za sezonu 2024/2025

U skladu sa Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju i Pravilima o načinu, postupku, kriterijumima i visini naknade za usklađivanje redova vožnje, Privredna komora je 14. marta 2024. godine raspisala Obavještenje o usklađivanju redova vožnje u međugradskom linijskom prevozu putnika za sezonu 2024/2025. Ukupno su predata 302 stara reda vožnje, 3 reda sa izmjenama, te 55 novih redova vožnje, od kojih je 48 usklađeno. Usklađivanje su sproveli članovi Komisije za usklađivanje redova vožnje, koja je sastavljena od predstavnika Ministarstva saobraćaja i Privredne komore Crne Gore. Nakon sprovedenog postupka, Komisija je sačinila Izvještaj i pojedinačna rješenja, koja su dostavljena prevoznicima i resornom ministarstvu. Izvještaj o usklađivanju redova vožnje u međugradskom saobraćaju za sezonu 2024/2025 objavljen je na web sajtu Privredne komore.

Vanredno usklađivanje redova vožnje u međugradskom saobraćaju (novembar 2023)

Na osnovu zahtjeva Ministarstva saobraćaja i Opštine Zeta, Privredna komora je pokrenula vanredno usklađivanje redova vožnje na relaciji Podgorica – Zeta. Odluka je donesena nakon sastanka sa predstavnicima Ministarstva saobraćaja, Opštine Zeta, Sekretarijata za saobraćaj Glavnog Grada Podgorica i Putevi doo. Na sastanku dogovoreno je da se dopuni Pravilnik o određivanju minimalnog vremena vožnje, kako bi se Aerodrom uvrstio kao autobusko stajalište. Privredna komora je objavila Oglas u dnevnim novinama i na svom web sajtu, nakon čega je predato 17 novih redova vožnje. Usklađivanje su sproveli članovi Komisije za usklađivanje, koja je sačinila Izvještaj i rješenja, dostavljena prevoznicima i resornom ministarstvu. Izvještaj o vanrednom usklađivanju redova vožnje na relaciji Podgorica – Zeta objavljen je na web sajtu Privredne komore.

Ovaj proces usklađivanja redova vožnje ima ključnu ulogu u unapređenju međugradskog i međunarodnog saobraćaja, čime se doprinosi efikasnijem poslovanju i boljoj povezanosti između regiona.

U skladu sa Zakonom o Privrednoj komori Crne Gore, Komora izdaje uvjerenja, potvrde i druge isprave o činjenicama o kojima vodi evidenciju, kao i u drugim slučajevima u skladu sa propisima. Ova uvjerenja i potvrde imaju svojstvo javnih isprava.

Sertifikati, potvrde, ATA karneti

ATA karnet je međunarodni carinski dokument koji se koristi za pojednostavljeni carinski postupak privremenog uvoza roba u stranu zemlju. Na osnovu ovog carinskog dokumenta roba cirkuliše neocarinjena za period od jedne godine u carinskom području svake zemlje koja je prihvatila Konvenciju o privremenom uvozu bez popunjavanja nacionalnih carinskih isprava, plaćanja carine i PDV-a ili polaganja depozita. U svijetu, ATA karnet je sinonim pasoša za robu.

Na osnovu javnih ovlaštenja, Komora je u izvještajnom periodu, izdala ukupno 1.616 raznih dokumenata, od čega 374 ATA karneta.

Takođe, izdatata je jedna potvrda privrednom subjektu koji može učestvovati u NATO tenderima.

TIR karneti

Kao članica IRU Privredna komora izdaje TIR karnete od 2008. godine. TIR je međunarodni tranzitni sistem za prevoz robe u drumskom saobraćaju, zasnovan na TIR Konvenciji koja je stupila na snagu 1975. godine. TIR karnet je međunarodni tranzitni dokument koji omogućava da bez dodatne procedure u carinskom području, a pod okriljem TIR konvencije, prevoznik obavi uslugu transporta u najkraćem vremenskom periodu. Ovaj dokument predstavlja vrstu osiguranja robe u transportu, pa je samim tim i najsigurniji sistem pri obavljanju istog.

Sistem funkcioniše na način da se roba prevozi plombiranim vozilima i kontejnerima, koji se redovno provjeravaju prema strogim propisima. Provjeru vozila vrši Uprava carina Crne Gore. Roba je praćena TIR karnetom, koji potvrđuje sprovedene kontrolne mjere na polaznoj carinarnici. Zaštitu tranzitnih zemalja u pogledu carina i dažbina tokom transporta osigurava međunarodni garantni lanac.

Centar za edukaciju u drumskom saobraćaju

Centar za edukaciju u drumskom saobraćaju, koji je osnovala Privredna komora, ima za cilj unapređenje poslovanja crnogorskih preduzeća koja se bave prevozom u drumskom saobraćaju. Komora organizuje obuke, ispite i izdaje sertifikate profesionalnim vozačima, kao i licima odgovornim za prevoz putnika i tereta, u skladu sa direktivama EU i Zakonom o prevozu u drumskom saobraćaju.

U 2024. godini, realizovano je 12 ispita za sticanje stručne osposobljenosti, na kojima je 179 menadžera i 215 vozača steklo sertifikate. Takođe, putem online platforme, održano je 11 trodnevnih obuka za lica odgovorna za prevoz, 11 ubrzanih početnih obuka za vozače, koje su obuhvatile 10 modula (7 online i 3 modula praktične nastave), kao i 9 obuka za vozače Limo servisa. Ukupno je obuke završilo 201 menadžer, 171 vozač (teretni i putnički) i 38 limo vozača.

Osim toga, održano je 45 periodičnih obuka za vozače koji su već stekli sertifikat o početnoj stručnoj osposobljenosti, a obuke je završilo 717 vozača.

Sudovi pri Komori

8

Arbitražni sud

U skladu sa Statutom Privredne komore Crne Gore, Arbitražni sud odlučuje, miri i posreduje kada je njegova nadležnost ugovorena u privrednim sporovima između domaćih i/ili stranih privrednih subjekata. U protekloj godini, održane su tri sjednice Predsjedništva Arbitražnog suda, na kojima su usvojeni plan aktivnosti za 2024. godinu, razmotreni kriterijumi za izbor posrednika, te usvojena lista arbitara.

Privredna komora Crne Gore organizovala je 12. novembra Drugi crnogorski arbitražni dan na temu značaja arbitraže u rješavanju privrednih sporova. Eminentni stručnjaci, profesori Vladimir Pavić i Davor Babić, Dijana Raičković i predsjednik Arbitražnog suda Vesko Božović, podijelili su iskustva i izazove u ovoj oblasti. Predsjednica Komore dr Nina Drakić istakla je da arbitraža, kao fleksibilan i pouzdan proces, doprinosi očuvanju poslovnih interesa i stvaranju povoljnog investicionog ambijenta. Predsjednik Božović je naglasio novine u arbitražnim pravilima, poput uključivanja trećih lica, što pruža dodatne mogućnosti za privredu i investitore. Ministar pravde Bojan Božović najavio je dalju saradnju na unapređenju zakonodavnog okvira za arbitražu, dok su profesori Pavić i Babić istakli prednosti arbitraže – brzinu, fleksibilnost i međunarodno priznanje odluka, uz poziv na unapređenje javne svijesti i prakse. Arbitar Dijana Raičković ukazala je na pravni okvir koji arbitraži daje efikasnost i izvršnu snagu u Crnoj Gori. Zaključeno je da su edukacija i jačanje pravne zajednice ključni za dalji razvoj arbitraže u Crnoj Gori.

Predsjednik Suda prisustvovao je Pariškoj arbitražnoj nedjelji i Godišnjem sastanku ICC komisije.

Sud časti

Pri Privrednoj komori Crne Gore djeluje Sud časti, koji odlučuje o povredama pravila morala i dobrih poslovnih običaja učinjenih u obavljanju privrednih djelatnosti, kao i zbog povreda odredbi Statuta Privredne komore Crne Gore, drugih opštih akata Komore ili Kodeksa poslovne etike, bilo da te povrede članice učine u međusobnom poslovanju ili prema trećim licima.

Početak aprila 2023. godine, tužilac Suda časti je primio prijavu za povredu dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala na osnovu koje je u skladu sa svojim ovlaštenjima podnio zahtjev. Nakon sprovedenog dokaznog postupka oktobra 2024. godine, prvostepeno (tročlano) vijeće, donijelo je odluku kojom se privredni subjekat protiv koga je podnijeta prijava oslobađa od odgovornosti. Na ovu odluku tužilac i odbrana su izjavili žalbu.

Odbor za vansudsko rješavanje potrošačkih sporova

Sekretarka sudova pri Komori, u prethodnoj godini u skladu sa svojim nadležnostima, postupala po potrošačkoj tužbi 1103-2657/23, pripremila odgovor o nenadležnosti Odbora u vezi podnijete potrošačke tužbe 1103-171/24, te postupila po podnijetoj tužbi 1103-2287/24.

Sprovedene su aktivnosti u vezi sa konkursom za izbor članova Odbora. Nakon sprovedenog postupka izbora članova, od strane resornog ministarstva, imenovan je predsjednik Odbora.

Takođe, sekretarka Odbora je učestvovala na Okruglom stolu o Nacrtu zakona o zaštiti potrošača, kao i na Okruglom stolu "Savjetovalište za potrošače u Crnoj Gori" u organizaciji NVO Cezap, te na obuci o trgovinskim sporovima u okviru CEFTA Sporazuma.

Informisanje i komunikacija sa javnostima

9

Tokom 2024. godine aktivnosti na informisanju javnosti su se odvijale kroz nastupe i izvještavanje u medijima, te informisanje putem veb sajta, društvenih mreža i mjesečnika Glasnik.

Veb sajt komora.me je u protekloj godini zabilježio 85.629 posjeta, što je za 32% više u odnosu na prethodnu. Pregledano je 278.299 stranica, odnosno 3,25 po sesiji. Sajt je zabilježio 42.261 jedinstvenu posjetu.

Ukupan broj objava na društvenim mrežama tokom 2024. godine je 2.679.

Objave (post i story) na društvenim mrežama:

- Facebook 1.384;
- LinkedIn 242;
- Instagram 1.053.

Broj pratilaca na društvenim mrežama je:

- Facebook 890 (rast 20%);
- LinkedIn 3.217 (rast 67%);
- Instagram 2.215 (rast 42%).

Ukupan domet (reach) je:

- Facebook 32.775;
- Instagram 57.908.

Ukupan broj prikaza objava na LinkedInu je 226.998, dok je broj jedinstvenih prikaza je 110.281. Broj klikova na objave je 42.952, što daje CTR (odnos klikova i prikaza objava) od 19%.

U 2024. godini pripremljeno je i izdato 12 brojeva Glasnika, te specijalno izdanje posvećeno Konferenciji o ekonomiji Montenegro 2024.

Medijsko prisustvo

Analiza medijskog prisustva Privredne komore Crne Gore u 2024. godini pokazuje da je ostvareno značajno prisustvo u medijima, sa ukupno 4.339 objava. Dominiraju online mediji sa 79% objava. Štampani mediji čine 12%, a elektronski 9%.

Ukupna slika je veoma pozitivna, sa 59% pozitivnih, 41% neutralnih i 0% negativnih objava. Od ukupnog broja objava, 58% je bilo planirano, a 42% neplanirano, što pokazuje visok nivo kontrole nad medijskim prisustvom.

Ekonomске teme, projekti, konferencije i sajmovi bili su najzastupljenije teme tokom godine.

Društveno odgovorno poslovanje

Privredna komora Crne Gore je i u 2024. godini sprovela niz aktivnosti društveno odgovornog poslovanja u nekoliko oblasti: edukacija, žensko preduzetništvo, korporativna filantropija, podrška sajmovima, konferencijama, manifestacijama od interesa za privrednike i sl.

Od niza aktivnosti implementiranih u 2024. godini izdajavamo stipendije učenicima za dualno obrazovanje, finansiranje programa prekvalifikacija sa srednjim stručnim školama, podrška berzi preduzetničkih ideja (saradnja sa UDG), saradnja sa fondacijom ČINI DOBRO na projektu “Budi heroj za planetu” – takmičenje obrazovno-vaspitnih ustanova u predlaganju projekta na temu klimatskih promjena, a u okviru međunarodnog programa “Eko škole”, a podržali smo i Nacionalno takmičenje za osnovce “U igri i znanju bez granica”.

Saradnja sa NVO Centar za omladinsku edukaciju ostvorena je kroz podršku projektu Social Impact Award koji predstavlja najveći evropski program podrške društvenim preduzetništvu i lansiranju platforme EmpowHer – multifunkcionalne digitalne prodavnice koja podržava ženske biznise, a nastavljena je i podrška Uniji mladih preduzetnika.

Privredna komora je i u 2024. godini podržala Fondaciju za aktivno građanstvo na projektu Dodele nagrada i priznanja za filantropiju ISKRA – da dobro postane navika, NVO Prava priča u kampanji borbe protiv kancera dojke, a po prvi put smo učestvovali i na Humanitarnom diplomatskom bazaru.

Komora je podržala i sajam pršuta MESAP, sajam kraft piva, u saradnji sa turističkim organizacijama Podgorica, Kolašin i Žabljak organizovali smo SKI BUS – besplatni prevoz građana do zimskih turističkih centara, a nagradili smo i milionitog putnika Aerodroma Crne Gore.

Godišnji izvještaj

o radu Privredne komore Crne Gore

2024

PRIVREDNA
KOMORA
CRNE GORE

DOBRO
IZ CRNE GORE

SNAGA
je u svima nama

Za naš razvoj,
kupujmo naše.